No. 28 Maandag 6 Januari 1930. 46e JAARGANG

ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.

ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel

# BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

EERSTE BLAD

Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888
(Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

## NEDERLANDSCH - INDIE.

### DE POSTVLUCHTEN.

**In Karachi.**

Het postvliegtuig, dat tot dusver een voorspoedige reis naar Holland heeft, is Zaterdag van Akyab te Allahabad aangekomen.

Gisteren bereikte het Karachi.

### De Tambora.

In verband met het door Aneta naar Holland geseinde persbericht, betreffende den verkoop van *Tambora* van den Rotterdamschen Lloyd, seinde Aneta uit den Haag terug, dat bij de directie van den Lloyd van het verkoopen van de *Tambora* niets bekend is.

### Het Statistisch Jaaroverzicht.

Een enkel woord nog over het statistisch jaaroverzicht van onzen kant.

De toelichting van prof. Van Gelderen over de late verschijning maakt deze geheel duidelijk; wij verheugen ons over het prompte antwoord op onze openlijke vraag.

Wij vestigen er echter de aandacht op, dat wij niet hebben geschreven, dat het jaaroverzicht in Nederland in twee deelen verschijnt, gelijk de heer Van Gelderen in ons artikel meent te hebben gelezen.

Wat de sterftestatistiek aangaat, die door den hooggeleerden schrijver in verdediging wordt genomen, al schrijft hij dat de D.V.G. ons daarover beter zou kunnen inlichten, willen wij onze lezers slechts de volgende cijfers voorleggen:

Sterfte pro mille:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Batavia | 27, | Mr. Cornelis | 21. |
| Soerabaja | 27, | Djombang | 13. |
| Pasoeroean | 31, | Djember | 10, |
| Koeningan | 26, | Krawang | 17. |
| Temanggoeng | 35, | Madoera | 14. |
| Djokjakarta | 25, | Koelon Progo (in gewest Djokja) | 14. |

Duidelijk blijkt, dat niet slechts de kustplaatsen, waarvoor de heer Van Gelderen onmiddellijk een redelijke verklaring geeft, hooge sterftecijfers hebben, maar *alle* plaatsen waar een scherpe contrôle bestaat (Bandoeng, de peststreken). Veilig kan men de sterfte door de pest veroorzaakt immers buiten beschouwing laten, daar deze nooit een hoogte van 10 pro mille bereikt.

Hierbij vestigen wij nog niet eens de aandacht op sterftecijfers uit de Buitengewesten van 7 pro mille, een getal zelfs in West-Europa niet bereikbaar.

Op dit punt handhaven wij dan ook ten volle onze meening, dat de opname van deze statistieken, die geen beeld van de werkelijke sterfte geven, een ongewenschte uitbreiding van het jaaroverzicht is en slechts aanleiding geeft tot wantrouwen in andere wel betrouwbare cijfers.

### Parnabolon....

Speciaal de Parnabolon-affaire heeft ons geleerd, dat vendu-advertenties interessant nieuws kunnen bevatten en, voor wie er niet op let, verbergen. Toen indertijd de bladen op Java er met verbazing over schreven dat de confrères uit Deli niets over het vertrek van den administrateur van Parnabolon hadden gemeld, antwoordde een blad dat er toch een vendu-advertentie had gestaan. Daar kon men immers het vertrek van den heer Beekman uit opmaken. Het andere bleek daarenboven een klein berichtje te hebben geplaatst, dat men hier over het hoofd had gezien.

Thans weer een vendu-advertentie in *De Planter*, het orgaan van de vakvereeniging van assistenten. Een pagina groot. Wat tenminste de verdienste heeft dat men de annonce niet over het hoofd kan zien. Een vendutie wegens vertrek van den heer P. Rogge, van de onderneming Bah Bajoe en, wat in dit opzicht belangrijker is, voorzitter van de vakvereeniging van assistenten. Maar buitendien is er een toelichting op deze vendutie in het redactioneele nieuws:

> Met leedwezen hebben we te berichten, dat onze voorzitter, de heer P. Rogge, assistent op Bah Bajoe Estate (onder Engelsch beheer), dezer dagen, geheel onverwacht, ontslag uit zijn betrekking verkreeg wegens inkrimping van personeel. Zoo luidde tenminste het motief tot ontslag, wat wel vreemd aandoet als door zoo'n bezuinigingsmaatregel juist de beste kracht getroffen moet worden.
>
> Wij hebben misschien nog gelegenheid om binnenkort wat dieper op deze zaak terug te komen.
>
> De heer Rogge vertrekt de 12e a.s. per *P.C. Hooft* naar Holland en denkt over zes maanden weer hier terug te zijn. Tot den 10den Januari a.s. zal de heer Rogge zijn voorzittersfunctie blijven aanvaarden, waarna ons bestuur zich tot de a.s. Algemeene Vergadering met een waarnemenden functionaris zal hebben te assumeeren.

De toelichting is voor het oogenblik nog wat vaag. Intusschen lijkt ons de situatie voor hen, die het verloop van de Parnabolon-affaire kennen en weten welke rol de heer Rogge hier in gespeeld heeft, vrij duidelijk.

## Het Jubileum van het Departement van Landbouw.

**Buitenzorg in Feesttooi. — Een Gedenkplaat onthuld. — Receptie en Feestavond.**

(*Van onzen correspondent*).

**Inlandsch feest en optocht.**

Onder een stralende zon heeft Buitenzorg feest gevierd ter gelegenheid van het zilveren jubileum van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Precies op tijd begonnen de feestelijkheden. De voorzitter van het Comité voor het Inlandsche feest, de heer Mas Malikoel Koesna hield daarbij een toespraak op het binnenplein van het Departementsgebouw, waarbij hij namens het Inlandsch personeel den Directeur van het jubileerende Departement geluk wenschte met het 25 jarig bestaan.

Vervolgens werd op het voorerf voor een zeer groot aantal belangstellenden een demonstratie gegeven van het inzamelen van planten in de wildernissen door de mantri's van het Herbarium.

Onderwijl stelde een optocht zich op voor het analyse-laboratorium. De belangstelling, vooral van de zijde van het Inlandsch publiek, was zooals te begrijpen is enorm. Met groote moeite slaagde de politie er in het verkeer door de Handelstraat gaande te houden.

De lange stoet, gevormd door een veertiental afdeelingen, welke onder het Departement ressorteeren zette zich onder het knallen van vuurwerk en voorafgegaan door muziek in beweging. Zij nam haar route voorbij het Departement, waar zich de directeur en onderdirecteur met zeer vele ambtenaren hadden opgesteld, door den Plantentuin enz. Na haar ommegang door de gemeente werden door de jury de beschikbaar gestelde prijzen uitgereikt.

De eerste prijs werd toegekend aan de groote groep van 's Lands-Caoutchoucbedrijf, welke een aardig overzicht gaf van de verschillende cultures bij dat bedrijf en van de werkzaamheden, welke daarin moeten worden verricht. Zoo zagen wij o.a. het tappen van rubberboomen en een bestuivings apparaat. De motor zoemde en het leek wel, alsof heel Buitenzorg vol hevea stond, althans door meeldauw aangetaste hevea!

De tweede prijs werd toegekend aan de groep van het Zoölogisch Laboratorium.

Het zou ons te ver voeren alle groepen afzonderlijk te vermelden. Volstaan kan worden met een pluim te steken op de hoeden van voorbereiders en deelnemers, welke deze optocht zoo uitstekend deden slagen.

Nadat een photo van de stoet was genomen, werd op het binnenplein van het Departementsgebouw de traditioneele karbouwenkop begraven en kon de slamatan voor het Inlandsch personeel een aanvang nemen.

**Onthulling gedenkplaat.**

Terwijl de optocht nog door de stad trok, werd in het Departementsgebouw een gedenkplaat onthuld. Omringd door een groote schare belangstellenden sprak de directeur van Landbouw, dr. Ch. J. Bernard, daarbij de volgende rede uit:

*Dames en Heeren.*

Op den 2en Januari van het jaar 1905 betrad een kleine uitgelezen schare, in opgewekte stemming het toen juist opgerichte departement van landbouw en hun eerste voetstappen liggen zoo ongeveer op de plaats, waar we nu staan.

Een moeilijke taak wachtte den eersten directeur met zijn staf en de enkele dienstchefs, maar ik stel me toch voor, dat hun hart vervuld was van vreugde en trots over den hun ter bewerking geschonken vruchtbaren en onafzienbaren akker, welke zich uitstrekt van Poeloe Weh tot Geelvink-Baai.

Zij moeten bij hun eersten gang het gevoel hebben gehad van den zaaier, die bij het eerste morgengloren uittrekt naar zijn akker en voortstappende langs de stille velden in zijn geest de rijke korenhalmen reeds voor zich ziet.

Met eerbied zie ik tot die stamvaders van het departement op. Hun stappen zijn door den tijd uitgewischt, velen van hen zijn reeds overleden, maar hun gedachtenis zal blijven voortleven.

Na hen zijn anderen gekomen, die de traditie der ouders volgende, eendrachtelijk den arbeid hebben voortgezet, gesteund door het steeds talrijker wordende kroost.

Thans, na 25 jaar, rusten we even uit en zien om naar hetgeen in het verleden is verricht. Het is niet mijn bedoeling U hier een overzicht te geven van het beeld, dat zich omziende aan onze blikken tot aan den verren gezichtseinder ontrolt. We zijn er ons allen van bewust, dat eenieder zijn best gedaan heeft, en er redenen zijn tot tevredenheid over de verkregen resultaten; allen komt daarvan een deel toe.

Wanneer men het departement van landbouw in beschouwing neemt, dan treft telkens opnieuw de geest van eenheid en samenwerking, welke er heerscht, die den arbeid veraangenaamt en bevordert.

Ik heb dit bij het jubileum, dat we thans vieren naar voren willen brengen, omdat daarin voor een groot deel onze kracht schuilt en ik heb daaraan op symbolische wijze uiting willen geven door de onthulling van een gedenkplaat, waarvan de vervaardiging is opgedragen aan ons Keramisch Laboratorium.

Het was mij bekend, dat dit een moeilijke opdracht was en daarmede een krachtproef werd genomen met dat laboratorium, hetwelk op dergelijk werk feitelijk niet is ingericht. De heer Welter en de heeren Haitsma en Schiphuis hebben het werk echter aanvaard, in het vertrouwen op een goeden uitslag.

Zooals een klokke-gieter vol spanning het stollen van zijn spijs afwacht, hebben evengenoemde heeren in bange spanning om hun oven heen gedraaid, waarin het lot van de gedenkplaat zich afspeelde.

Eindelijk kwam enkele dagen geleden een zegekreet uit Bandoeng, dat het was gelukt en ik kan nu begrijpen, dat zulks voor de afdeeling nijverheid een groote voldoening was. Zooals U aanstonds zult kunnen zien verdienen de heeren Haitsma en Schiphuis voor hun werk allen lof, waarin de heer Welter naar ik hoop, wel zal willen deelen. Ik wensch er bij te voegen, dat als ik goed ingelicht ben, dit het eerste tegel-tableau is, dat in Indië werd vervaardigd.

Ook op ander gebied is de afdeeling nijverheid bij ons jubileum behulpzaam geweest. De keurige auto-vlaggen, in onnoemelijk aantal door den heer Dalenoord vervaardigd zijn daarvan het sprekend bewijs. Ook U, geachte heer Dalenoord, verdient den dank van ons allen.

Verder maak ik van deze gelegenheid gaarne gebruik om de vele andere personen — zoowel heeren als dames — dank te zeggen, die aan de voorbereiding van ons jubileum hebben medegewerkt. Ik zal hunne namen niet noemen, omdat zij te veel zijn ik er dan vast een aantal zou vergeten; in het bijzonder verdienen echter onzen dank mevrouw du Moulin en de heeren Van Eck, Pieterse Duetz, Van Benthem, van de Koppel, Huitema, Dakkus, Huijsmans en Koesna, die onder de voorbereiding bepaald hebben geleden.

Het sociëteits-bestuur en het Gebeo zal ik voor hun charmante houding bij ons jubileum nader schriftelijk dank zeggen.

Dat de festiviteiten, ook het Inlandsch feest, vandaag goed moge slagen en nog lang in herinnering moge blijven, hoop ik van harte.

Thans ga ik over tot de onthulling van de gedenkplaat, welke ik zou willen zien beschouwd als een gedachtenis aan het gewezen en momenteel in dienst zijnde personeel als een symbool van den band, die ons tezamen bindt.

De gedenkplaat bestaat uit een tegeltableau, matgroen van kleur. Naast een herinnering van het zilveren jubileum bevat zij de emblemen van den Landbouw, de Nijverheid en de Handel, t.w. een ploeg, een tandwiel en den staf van Mercurius.

**De receptie.**

Tijdens de receptie in de sociëteit opende de directeur van Landbouw, de heer Bernard, de rij der sprekers. Zijn rede heeft reeds een plaats gevonden in ons blad van Zaterdag j.l.

Na hem nam de heer Ch. G. S. Braat, hoofdinspecteur van den Dienst van het Boschwezen, het woord. Hij sprak den directeur namens het Europeesch en het Inlandsch personeel van het Departement toe.

De heer Braat bracht naar voren, dat dr. Bernard er wel trotsch op moest zijn „te staan aan het hoofd van een Departement, dat in de 25 jaren van zijn bestaan een zoo schitterende ontwikkelingslijn gevolgd heeft als zooeven uitvoerig door U is geschetst. Bij bezoeken van mannen van wetenschap en specialiteiten op tropisch landbouwgebied blijkt herhaaldelijk, dat meerdere onderdeelen van Uw Departement ten voorbeeld gesteld worden aan andere tropische gebieden en niet zelden als model genomen worden voor het organiseeren van diensten en instituten in die landen. Enkele instituten verwierwen zelfs een wereldnaam. U vond bij Uw optreden die organisatie als de vrucht van het werk Uwer voorgangers, maar we weten allen dat de Departementschef zijn stempel drukt op nagenoeg alle werkzaamheden en vooral op de verdere ontwikkeling daarvan en dat de geest in een Departement wordt beheerscht door zijn Directeur.

En de geest, die thans bij ons heerscht is een voortreffelijke".

Daarvoor bracht spreker hem — naast gelukwenschen met het jubileum — namens het personeel dank.

De heer J. W. Meyer Ranneft, voorzitter van den Volksraad, wees er in zijn rede op dat het sinds 12 jaren gewoonte is dat de Departementschefs zich enkele malen naar den Volksraad begeven voor min of meer plezierige bezoeken, maar dat thans de Voorzitter van den Volksraad bij een van de Departementschefs op bezoek komt. Voor spreker is dit geen dubieus genoegen.

Het Landbouwdepartement, zoo vervolgt spreker zijn rede, heeft met den Volksraad veel gemeen. Zij zijn beiden een product van de groote ontwikkeling van Ned. Indië in de laatste jaren en zijn na hunne instelling uitgegroeid tot een stimulans voor die ontwikkeling. Als vertegenwoordiger van het vertegenwoordigend college van Ned. Indië biedt spreker zijn gelukwenschen aan den Directeur en al zijn medewerkers.

De heer C. van den Bussche, Directeur van Financiën, schetste de aangename verhouding tusschen beide departementen en memoreerde, hoe de oprichting van het Landbouwdepartement in het teeken stond van het losmaken van de verschillende wetenschappelijke toepassingen van de zuivere natuurwetenschappen.

Prof. dr. W. M. Docters van Leeuwen, directeur van 's Lands Plantentuin, sprak namens de instelling, waaruit het Departement 25 jaar geleden is geboren. Spreker memoreerde, dat op het oogenblik van de oprichting van het Departement de naam van 's Lands Plantentuin als wetenschapelijke instelling werd uitgewischt.

Waar echter vele van de toen onder het Departement geschikte instellingen noch tot de Landbouw, noch tot de later bijgevoegde afdeelingen Nijverheid en Handel konden worden gerekend, heeft de opvolger van Prof. Treub, de heer Lovink, deze instellingen van grootendeels zuiver natuurwetenschappelijk onderzoek tot een eigen afdeeling vereenigd, onder den ouden roemrijken naam van 's Lands Plantentuin. En zoo verrees deze doode als een Phoenix uit haar asch en zij ontwikkelde zich verder tot de thans bestaande instelling. Namens haar bood spreker zijn beste wenschen aan voor den verderen groei van het Departement.

**De „relaties" spreken.**

Daarna was het woord aan mr. Jelgerhuis Swildens, voorzitter van het Suikersyndicaat. Deze zeide o.m. dat hoewel het dep. van L.N.H. in de rij der departementen van algemeen bestuur een van de jongste is, dit zich toch in het gezin van zeven niet als een van de jongsten behoeft te gevoelen, want feitelijk is het bijna een eeuw geleden, dat de eerste directeur van landbouw werd benoemd. Als zoodanig toch zou men kunnen beschouwen den bij resolutie van den gouverneur-generaal in rade van den 30en Maart 1832 no. 3 aangestelden directeur over de Cultures.

Vergelijkt men echter den werkkring van dezen functionaris met dien van het Landbouwdepartement, dan blijkt het verschil wel heel groot te zijn. Was het toenmaals de groote landbouw, die de speciale aandacht der Regeering had, vooral omdat deze werd beschouwd als een goede bron voor inkomsten voor de in die dagen zoo berooide schatkist, thans is het de kleine landbouw, waartoe in de eerste plaats de zorgen van het Dep. van L.N.H. zich uitstrekken. Wijzende op de doelstelling van het Departement van L.N.H. „het beramen van maatregelen, waardoor aan den Inlandschen Landbouw blijvend meer bevredigende uitkomsten kunnen worden verzekerd" acht spreker zich gerechtigd te constateeren, dat het Departement van Landbouw en de Suikerindustrie in vele opzichten bevordering van dezelfde belangen ten gevolge hebben.

De maatregelen als zooeven genoemd zijn bij het Departement voorop gezet doel, bij de suikerindustrie echter, als ik het zoo mag uitdrukken, een noodwendig gevolg. In dit verband memoreerde spreker de goedgeregelde technische bevloeiïng, het fokken van krachtig ploegvee, het aanleggen van goede verkeerswegen en bruggen.

Spreker verklaarde verder, dat het Landbouwdepartement voor het bereiken van hetgeen als zijn voornaamste doel wordt genoemd in de Suikerindustrie een welkom bondgenoot vindt en dat het zijn oprechte wensch is, dat het Dep. van L.N.H. zal doorgaan voor dit land en zijne bevolking, zegenrijken arbeid te verrichten, dat zulks nog gedurende vele jaren zal geschieden onder de bekwame leiding van dr. Bernard!

Vervolgens trad op het spreekgestoelte de heer van Valkenburg, waarnemend Voorzitter van het Algemeen Landbouwsyndicaat. Ik beschouw het, zoo ving spreker zijn rede aan, als een gunstige wending van het lot, dat ik uitverkoren ben om U, Mijnheer de Directeur van Landbouw, en Uw staf van medewerkers, namens het A.L.S. en de vier Bonden van Eigenaren van Bergcultuurondernemingen de oprechte en welgemeende gelukwenschen aan te bieden. Wij huldigen den jubilaris niet alleen als jubileerend overheidsorgaan, maar ook als lid van onze organisatie, als een der meest actieve bestuurders van het A.L.S. en den Rubberbond, als onze gewaardeerde Ondervoorzitter van den Bond van Eigenaren van Ned. Ind. Kina-ondernemingen.

Spreker wijst verder op den band tusschen het departement en de Organisatie van Eigenaren en memoreert enkele feiten, welke een denkbeeld geven van wat het dep. van Landbouw voor de Bergcultures is geweest en nog steeds is. Aan het initiatief van den eminenten directeur van 's Lands Plantentuin, Prof. Melchior Treub, is het te danken, dat een intensief wetenschappelijk onderzoek van de cultures ter hand werd genomen en dat dit onderzoek, niet in het minst omdat het in den aanvang te Buitenzorg was gecentraliseerd, in goede banen werd geleid.

Toen in latere jaren nieuwe proefstations moesten worden opgericht, dan wel het proefstationswezen noodwendig moest worden gereorganiseerd, was het weer het dep. van Landbouw, dat daarin min of meer als leider optrad. Ook gaf het den stoot tot het ontstaan van onze tegenwoordige organisatie.

De heer van Valkenburg wees er op, dat de afdeeling Landbouweconomie die aanvankelijk ten behoeve van den grooten landbouw werkzaam was, ook thans nog van veel belang voor de bergcultures is. Niet vergeten wil spreker van hoeveel belang het Centraal Kantoor voor de Statistiek is en hoe de *Korte Berichten* en de vele andere publicaties van het Departement voor de particuliere ondernemers een schat van gegevens bevatten.

Spreker memoreerde hoe ook directe hulp door den Dir. van L.N.H. van harte wordt gegeven, o.m. toen nog niet lang geleden de koffiecultuur in Sumatra door een zeer ernstige ziekte werd bedreigd en de Directeur van L.N.H. dadelijk een van de wetenschappelijke medewerkers van het Instituut voor Plantenziekten aan de Organisatie afstond.

Als blijvend bewijs van sympathie bood spreker een ingebonden exemplaar van het extra nummer van de *Bergcultures* aan, waarin bijdragen van velen, die zich geroepen voelden om iets over de samenwerking van de Organisatie van Eigenaren met het Departement van Landbouw te vertellen, zijn opgenomen.

Mr. R. Fruin voerde het woord namens de Deli Plantersvereeniging en namens de A.V.R.O.S. Spreker wees er op dat het 's Lands Plantentuin was, die van 1894—1906 de eerste wetenschappelijke voorlichting gaf aan de Tabak in Deli en gedacht dankbaar den steun tijdens de voedselvoorziening nu ongeveer 10 jaar geleden van het Dep. van Landbouw ondervonden.

De heer R. A. A. Soejono, lid van het College van Gedelegeerden, sprak zijn dankbaarheid uit voor alles wat het Departement voor den Inlandschen tani beteekent.

De lijst van de overige sprekers is reeds vermeld in ons blad van Zaterdag jl. Allen spraken hunne beste wenschen uit.

Aparte vermelding verdient nog even de rede van prof. dr. O. de Vries, directeur van het Rubberproefstation, die dankbaar herdacht den steun, welken het Departement immer aan de proefstations geschonken heeft.

Het Departement betoonde bij het verleenen van dien steun een groote soepelheid; met veel tact werd elke schijn van een streven naar hegemonie vermeden en aan het eigen initiatief ruim baan gelaten. Ongetwijfeld heeft die houding veel bijgedragen tot ontwikkeling van krachtig proefstationwezen voor de Europeesche cultures, dat thans met zijn budget van ruim twee millioen niet ver achterblijft bij de bemoeiingen van het Departement zelf op verwant gebied.

Was het Departement de moederinstelling van de meeste proefstations, voor het wetenschappelijk personeel had het de plaats van alma mater te vervullen. De samenwerking was steeds uitstekend en zeer vruchtbaar; als bijzonder geslaagde uiting moge genoemd worden de Vereeniging voor proefstationspersoneel, door Lovink opgericht en waarvan de tegenwoordige directeur van Landbouw de eerste voorzitter en het permanente bestuurslid was. Wij danken het Departement voor alles wat het in den loop der jaren gedaan heeft; wij vleien ons met de hoop dat ook ons werk van eenig nut geweest moge zijn voor het Departement; wij zijn er trotsch op dat tot tweemaal toe een Departementsdirecteur gekozen werd uit onzen kring en het is met bijzonder genoegen dat ik de gelukwenschen van de tien particuliere proefstations heden aan het Departement aanbied in den persoon van onzen oud-collega Bernard.

Na afloop der toespraken was er gelegenheid den Directeur en den Onderdirecteur van Landbouw persoonlijk geluk te wenschen. Menig glas champagne werd geledigd op den bloei van het Departement. De societeitszaal bevatte een schitterende collectie bloemstukken, waaronder van de Algemeene Secretarie, den gouverneur van West-Java, het Europ. en Inl. Bestuur, Bezoldigingskantoor, Dep. van G.B., Gemeente Buitenzorg, Proefstation voor Thee, de Afdeeling Nijverheid, den Plantentuin, den Legercommandant, den Raad van Ned. Indië, de I.C.A., het Proefstation voor Rubber, de S.M. Nederland, de Koloniale Bank, het Suikerproefstation het Alg. Landbouwsyndicaat, de Bat. Petr. Maatschappij, de Javasche Bank, Geo Wehry Co etc.

**De Feestavond.**

De sociëteit bood 's avonds een feëerieken aanblik. Het Gebeo had voor een schitterende electrische verlichting gezorgd. Voor de welgeslaagde versiering had een speciale commissie gezorgd, samengesteld uit personeel van het Departement. Tegen half negen reeds stroomde de Sociëteitszaal vol. Er werden 400 gasten verwacht. We zullen het maar niet hebben over de moeite, die het heeft gekost alle gasten een plaats te verzekeren in de voor zulke gelegenheden te kleine zaal.

Precies negen uur arriveerde de Gouverneur-generaal met gevolg. Onder de aanwezigen merkten wij op enkele leden van den Raad van Ned. Indië, enkele departementschefs, den legercommandant, enkele Volksraads-leden ir. W. Cool, president van de N.I.S. en vertegenwoordigers van groote handelscorporaties, banken en van het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Dadelijk daarop werd aangevangen met de afwerking van het feestprogramma. Allereerst een aardige voorstelling van een Menadoneesch oogstfeest. Vervolgens kregen we enkele liedjes van den humorist Zewall. Daarna een fraai uitgevoerd krontjong-nummer, dat veel succes oogstte. Hierop werd een pauze gehouden. Toen was de clou van den avond, de Landbouw-revue aan de beurt, welke buitengewonen bijval kreeg. De auteurs, de heeren Pieterse Duetz en van Benthem hebben alle eer van hun werk, dat in zoo korten tijd moest worden klaargemaakt en ingestudeerd. De Revue werd voorafgegaan door een zeer goed geschreven proloog, welke door den heer Verboeket met bijzonder entrain werd voorgedragen. Een daverend applaus viel hem dan ook ten deel.

Dan volgde een (door dames van het Departement) schitterend uitgevoerd ballet, waarvoor de heer Pieterse de costuums had ontworpen. Mevr. de Moulin, die de leiding had, kan met de grootste voldoening terugzien op haar zeer zeker moeitevollen arbeid. Van de dansenden willen we mej. Willems, niet onvermeld laten. Daarna kwam de eigenlijke revue, die gedragen werd door het keurige spel der twee hoofdpersonen, de heeren v.d. Meulen en Tergast, die respectievelijk het Departement van Landbouw en een nieuwsgierig bezoeker hadden uit te beelden. Herhaaldelijk klonk hartelijk gelach of applaus op uit de stampvolle zaal, bewijs dat het gebodene ten zeerste op prijs werd gesteld.

Besloten werd met een apotheose, gevormd door een aantal dames, uitbeeldende de verschillende diensten en afdeelingen van het departement. Er moest natuurlijk eenige malen worden „gehaald" en dat was meer dan verdiend. Om half twaalf was de voorstelling geëindigd en kon het bal een aanvang nemen, dat tot zeer laat in den nacht werd voortgezet. Er was een stemming,

## Ons nummer van heden

(Vier bladen).

BINNENLAND.

De regeering zal bij de opening van de Volksraadszitting op 10 dezer een verklaring afleggen inzake de huiszoekingen.

Het zilveren feest van het departement van Landbouw.

Het postvliegtuig arriveerde te Karachi.

De heer Pastor weer naar den Oosthoek.

De heer D. Wijnkoop vraagt bijeenroeping van de Kamer in verband met de huiszoekingen.

NEDERLAND.

Het s.s. *Hofplein* is bij de Noorsche kust op een rots geloopen. Verscheidene slachtoffers.

BUITENLAND.

De Belgische koninklijke familie werd te Rome op enthousiaste wijze verwelkomd.

In Zwitserland heeft de politie bij anti-fascisten huiszoekingen gedaan.

Schietpartij tusschen rechercheurs en Chineezen te Singapore.

Men is optimistisch gestemd over het bereiken van een overeenkomst betreffende de Duitsche herstelbetalingen.

FOR OUR ENGLISH READERS.

Belgian Royal family welcomed in Rome.

Swiss police searched houses of antifascists.

Shooting-affair in Singapore between police and Chineses.

SPORT.

Voetbal: Hercules — V.V.M. 4—1.

DE BIJBLADEN.

Het Derde Blad: Aan het graf van Clémenceau. — St. Nicolaas in de Hoofdstad. — Onthulling Heyermans-monument. — Buitenlandsch en Nederlandsch nieuws.

Het Vierde Blad: Sportnieuws. — Vervolg van het Indisch nieuws uit 't Eerste Blad. — Off. Berichten.

welke we in Buitenzorg slechts zelden hebben aangetroffen en het zal voor zeer velen ongetwijfeld een overgetelijken avond zijn geweest.

Hedenavond wordt van de toonee'-voorstelling een herhaling gegeven voor departementspersoneel en genoodigden, die de eerste voors elling wegens gebrek aan ruimte niet konden bijwonen.

**Een Gedenkschrift.**

Met een enkel woord hebben wij Zaterdag reeds melding gemaakt van het Gedenkschrift dat het departement van Landbouw heeft doen uitgeven ter gelegenheid van het zilveren jubileum. Het verdient een aparte vermelding om de wijze waarop het is verzorgd—inderdaad voortreffelijk. Het werd een heel boek, met een voorwoord van dr. Ch. J. Bernard, een overzicht van dezen directeur, met bijdragen van dr. J. C. Koningsberger, den oud minister die zooals men weet eveneens directeur van het departement is geweest, van J. G. Hoekman, oud waarnemend directeur, en dr. A.A. Rutgers, die in de periode 1923—1928 directeur was. Het boek is voorzien van portretten van den Gouverneur-generaal, wijlen generaal Van Heutsz, wijlen dr. Melchior Treub, dr. Ch. J. Bernard, dr. H. J. Lovink, dr. J.C. Koningsberger, J. Sibinga Mulder, J.G. Hoekmanen, dr. A. A. L. Rutgers. Verder zijn verscheiden foto's van de gebouwen en van den dienst opgenomen.

Een bijzonder woord van hulde aan den drukker, G. Kolff en Co te Weltevreden.

**De Bergcultures.**

Een speciaal nummer van *De Bergcultures* is gewijd aan het feest van Landbouw. Het bevat artikelen van de heeren Van Valkenburg, wd. voorzitter A. L. S., G.J.W. Putman Cramer, wd. voorzitter Ind. Ondernemersbond, het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië, A. d'Angremont, directeur Alg. Proefst. der A.V.R.O.S., Johannes Gandrup, directeur Bes. Proefstation, D.J. Kuyper, het Proefstation voor Kina, A.J. Ultée, directeur Koffieproefstation, prof. dr. O. de Vries, directeur Rubber Proefstation, V. J. Koningsberger, Proefst. Pasoeroean, dr. J.J.B. Deuss, directeur Theeproefstation, dr. D. Tollenaar, J.G. Cöster, voorzitter Kring Besoeki, G.J. Zuijderhoff, Plantersvereeniging Semarang-Kedoe, Vereeniging Proefstation Midden-Java, H. J. van Holst Pellekaan, voorzitter S. & R. P. V., Ledeboer, voorzitter der Zuid-Sumatra Landbouw- en Nijverheidsvereeniging, de N. V. Handel en Industrie Mij. „Mestfabriek Java".

## Wijnkoop spant de Kroon.

De heeren Mendels en Cramer hebben schriftelijke vragen aan den minister gericht naar aanleiding van de huiszoekingen bij de P.N.I.-leiders. De communisten voelden dat zij daar tegenover iets moesten doen dat de S.D.A.P. in de schaduw stelde.

Vandaar dat de heer D. Wijnkoop, comm. lid van de Tweede Kamer.... telegrafisch een spoedvergadering van de Kamer, die thans op reis is tot begin Janauri, heeft aangevraagd. Zij kunnen niet wachten, geen dag en geen nacht...."

## Directeur Gouv. Bedrijven.

Bij besluit van 3 Januari is, wegens zesjarigen dienst, acht maanden verlof naar Europa verleend aan den directeur van Gouvernementsbedrijven, ir. D. de Iongh, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op 8 April 1930.

Voor den duur van het aan ir. D. de Iongh verleend verlof naar Europa is tijd. belast met de waarneming van de betrekking van directeur van Gouvernementsbedrijven, J.A. Lagas, thans hoofd van het Technisch-Economisch Adviesbureau van het Depart. van Gouvernementsbedrijven.

## Op een Rif geloopen.

Het Amerikaansche s.s. *Mariston* is, naar Aneta ons uit Makasser meldt, op het Maria Reigersberger-rif nabij Soembawa geloopen. De *Kamphuys* van Makasser en de *Sinabang* uit Soerabaia, beide van de K.P.M., zijn derwaarts vertrokken.

## De Pest in de Preanger.

In het tijdsverloop tusschen 29 Dec. en 4 Januari jl. hebben zich, naar onze correspondent te Bandoeng meldt, vier nieuwe pestgevallen voorgedaan. Drie Inlanders en een Chinees werden door de gevreesde ziekte aangetast. Het aantal patiënten steeg hier door tot 6, waarvan 5 Inlanders. Hiervan zijn 3 overleden, nl. 2 Inlanders en de Chineesche patiënt, zoodat thans nog 3 Inlandsche patiënten in behandeling zijn.

*

Onze correspondent te Soekaboemi meldt ons, dat Vrijdagmiddag in het gemeentelijk ziekenhuis aldaar onder verdachte verschijnselen gestorven is de Chinees Tjan Hian Tiong, afkomstig uit Tjiandjoer. De miltpunctie wees uit, dat de man aan pest overleden is. De mantri, die den patiënt verpleegd heeft, is in observatie genomen.

## De Stranding van de „Merkus".

De openbare zitting waarin de stranding van het ss. *Merkus* bij de Zutphen-eilanden in Straat Soenda wordt behandeld, zal plaats hebben op Maandag 20 Januari te kwart voor negen in de zaal van het Hooggerechtshof te Batavia.

## Soebakat.

In aansluiting op het bericht van Zaterdag j.l. over de arrestatie van den communist Soebakat, die uit Bangkok naar Indië werd overgebracht verneemt Aneta nog, dat Soebakat voor het uitbreken der relletjes in 1926, redacteur is geweest van het in Semarang verschenen communistische blad *Api*.

Hij is een van de vluchtelingen, die getracht heeft in Singapore een communistisch centrum te vormen. Toen men hem daar in de gaten kreeg, vluchtte hij naar Bangkok, waar hij onder een valschen naam zich jaren lang schuil wist te houden.

Ten slotte werd hij ontmaskerd en naar Java overgebracht.

## De Aanslagen in de Cultures.

Naar wij vernemen is de heer G. Pastor, inspecteur bij het kantoor van arbeid, heden wederom naar de Oosthoek vertrokken om het onderzoek naar de oorzaken van de aanslagen in de cultures voort te zetten.

Zooals wij gemeld hebben heeft de heer Pastor eenigen tijd geleden dit onderzoek afgebroken teneinde de reeds verkregen gegevens hier uit te werken.

Wij kunnen thans hieraan toevoegen, dat het zoo goed als vast staat, dat de heer Pastor na beëindiging van het onderzoek in Oost-Java ook een aantal ondernemingen in Midden-Java bezoeken zal.

## Ontslag gevraagd.

Naar onze correspondent te Soekaboemi verneemt heeft de heer H. J Pottinga, administrateur der thee- en rubberonderneming Tjibarenno (eig. Cultuur-Mij Tybar Estate Ldt.) ontslag uit zijn betrekking verzocht.

## Uitbreiding Telefoonnet op Borneo.

Vermoedelijk in Mei zal, naar Aneta meldt, worden begonnen met den aanleg van de telefoonnetten Amoentai-Kandangan-Rantau-Barabai welke onderling worden verbonden en bovendien een interlocale verbinding krijgen met Bandjermasin en Oeloesoengei. Het *A.I.D.* merkt op, dat deze vier plaatsen waarvan het isolement wordt opgeheven, met totaal 70 abonné's zullen aanvangen.

## De Tangkoeban Prahoe.

Naar aanleiding van de sterke zwavellucht welke op 3 Januari te Bandoeng waarneembaar was deelt het hoofd van den vulcanologischen dienst mede dat volgens het rapport van den waarnemer op den Tangkoeban Prahoe de solfataren in de Kawah Ratoe sinds 31 December hooge temperaturen en hoogen gasdruk vertoonen. Op 3 Januari was de gasdruk in verschillende kawahs bijzonder sterk. Eruptische verschijnselen en seismische werking werden niet opgemerkt.

## In dank.

De B.P.M. zendt ons haar jaarlijksch geschenk: een aantal exemplaren van haar uiterst praktische bloc-notes. We hebben de eerste dagen van het nieuwe jaar verscheidene belangrijke en minder belangrijke zaken vergeten, maar thans zijn we gered. En vergeten de B.P.M. te bedanken is niet mogelijk!

## Telegraafnieuws.

De storing der Chineesche telegraaflijnen tusschen Shanghai en Hangkow en Nanking is opgeheven.

## De K.N.I.L.M.

De K.N.I.L.M. zendt ons haar Ned. Indische Luchtreisgids voor 1930, welke gratis bij de kantoren van de Mij en haar agenten te verkrijgen is. Het boekje bevat naast de dienstregelingen, de tarieven en de vervoersbepalingen een overzicht van de prestaties van de K.N.I.L.M. in haar eerste exploitatiejaar en verder nog allerlei wetenswaardigheden en nuttige wenken voor de reizigers. Een aantal foto's verhoogen den aangenamen indruk.

## Weekbladen.

*D'Oriënt* verheerlijkt de voetbalwedstrijden van Hercules te Soerabaja en de zwemfeesten in „Blauw-water", het N. I. O. G., de biljartwedstrijden om het Java-kampioenschap en de brand bij Regnault te Soerabaja. Het blad bevat een vlot artikel over de „talkies".

*Actueel Wereldnieuws en Sport in Beeld* heeft enkele foto's van het jongste optreden der politie tegen de P. N. I., van de Hercules-voetballers en de tenniswedstrijden te Bandoeng. Opnamen uit het buitenland, o. a. van den bokswedstrijd Carnera-Stribling, completeeren het nummer alsmede een artikel over de K. L. M. en de K. N. I. L. M.

*Woord en Beeld* fotografeerde de luisterrijke begrafenis van den heer Tjoa Hong Goan te Buitenzorg en heeft o.a. een artikel „Aan de kust van Bretagne", dat fraai is geïllustreerd.

## Epidemiologisch Bulletin.

(*Van het Eastern Bureau Singapore.*)

Week geëindigd 28 Dec. 1929.

Tamatave: 1 pest. Berbera: pokken 3 dood. Alexandrië: 2 pest 1 dood. Bagdad: 6 pokken 1 dood. Batavia: pokken 1 dood. Menado: 1 pokken. Bangkok: 1 pest 1 dood, 2 cholera 1 dood, Hongkong: 36 pokken 16 dood. Shanghai: pokken 2 dood.

# STADSNIEUWS.

## POST EN MAIL.

**Azië, Amerika en Europa.**

Op Woensdag 8 Januari 1930 wordt om 9.30 v/m een Hollandsche mail gesloten voor Azië, Afrika, Amerika, en Europa per s.s. *P.C. Hooft*. Voor Nederland wordt behalve een zeepost ook nog een overland-mail gesloten via Marseille. Brieven en briefkaarten voor Nederland gaan uitsluitend per overland-mail.

Met deze gelegenheid worden ook binnenlandsche posten gesloten voor de gewesten Riouw, Djambi, Sumatra's Oostkust, Tapanoeli en Atjeh. Laatste lichting aangeteekende stukken ten 8.30 v/m.

## DE GEMEENTE-BEGROOTING.

Het verslag van het Afdeelingsonderzoek van den gemeenteraad van de Ontwerp-begrooting 1930 en de memorie van Antwoord van B. en W. zijn verschenen.

**Inleiding.**

Met voldoening wordt geconstateerd, dat de financiëele toestand van de gemeente gunstig is te noemen. Sommige leden hadden een voorstel tot verlaging van de gemeentelijke belastingen verwacht. B. en W. antwoorden, dat dit niet mogelijk is, aangezien in de eerste plaats de financiëele positie der Gemeente grondig geregeld dient te worden: zij wijzen daarbij op het nog af te schrijven getaxeerd verlies op het Grondbedrijf, de nog af te schrijven bedragen die ten onrechte op den buitengewonen dienst zijn geboekt, de overname van de Waterleiding, den aanleg van de tweede aanvoerleiding, de straatverlichting en de voor de Verkeers Mij te betalen garantie.

Men achtte in de Afdeelingen de batige sloten zeer hoog. B. en W. antwoorden, dat het batig slot van 1928 o.a. veroorzaakt werd door meevallers op verschillende posten nl. belastingen f 91 000,—, heffingen en retributies f 47 000,—, gemeentebedrijven f 12 000,—, diversen (o.a. rente van kasmiddelen) f 53 000,— en subsidies f 22 000,—. Voorts zijn op verschillende uitgaafposten de volgende bedragen overgehouden: buitengewone herstellingen van wegen (asfalteering) f 131 000,—, kampongverbetering f 78 000,—, besparingen op andere posten voor gemeentewerken f 103 000,—, ambtenaren (reiskosten en pensioenbijdragen) f 65 000,—, kleinere bedragen op diverse andere posten f 80 000,—. B. en W. deelen de redenen van deze „meevallers" mede. De ramingen waren bovendien voorzichtig gemaakt. Overigens achten B. en W. het niet wenschelijk met het verdisconteeren van mogelijken vooruitgang te ver te gaan.

**Inkomstenbelasting.**

Een lid betreurt het, dat B. en W. nog geen voorstellen hebben gedaan om de inning der gemeente-inkomstenbelasting aan het Land over te dragen met behoud der speciale vrijdommen der gemeentelijke belasting-regeling, of wel door het Land opcenten te doen heffen. Hij zou de vraag willen stellen of B. en W. zich ter zake reeds met den directeur van Financiën hebben verstaan.

B. en W. antwoorden, dat de overdracht aan het Land van de inning van gemeentebelastingen door den vorigen directeur van financiën aanhangig werd gemaakt in December 1925, waarover het toenmalig College van B. en W. zijn meening uitte bij gemeenteblad 1927, no. 5, waarmede de toenmalige raad zich niet vereenigde, hetgeen onder toezending van het gemeenteblad en van de notulen der raadsvergadering van 14 Februari 1927 aan den directeur van financiën werd medegedeeld. Sedert werd terzake niets meer vernomen.

B. en W. staan gezien de ervaring ter zake in Nederland niet geestdriftig tegenover een dergelijke overdracht.

Een lid vindt de buitendienst der gemeente-belastingen te duur. B. en W. meenen daartegenover, dat de buitendienst eerder versterking zou behoeven.

**Onderwijs.**

In antwoord op de vraag of de salarissen der onderwijzers bij de gemeente hooger zijn dan bij het gouvernement antwoorden B. en W., dat zulks het geval is. In onderwijskringen bestaat nl. weinig animo om in gemeentedienst over te gaan. De promotiekansen zijn er geringer.

**Ambtenaren.**

Vastgehouden wordt aan het beginsel, dat in gemeentedienst hooger salarissen moeten worden betaald dan bij het gouvernement. Een lid spreekt in dit verband van „schrikbarend hooge salarissen".

De uitgaven der Secretarie vermeerderen. Dit houdt ten nauwste verband met den natuurlijken groei der gemeente, antwoorden B. en W.

Wat betreft het onderzoek der Efficiency-commissie geven B. en W. toe, dat het onderzoek niet geheel voldoende is geweest. Reeds vroeger hebben B. en W. meegedeeld, dat zij als Efficiency-commissie nimmer tot tastbare resultaten zullen kunnen komen.

Op den vraag of het onderzoek der Boekhoudkundige commissie reeds tot resultaten heeft geleid antwoorden B. en W., dat de commissie gestadig door werkt doch den met buitenlandsch verlof zijnden inspecteur ten zeerste mist.

**Nieuw Raadhuis.**

Meerdere leden willen den post voor de voorbereidende werkzaamheden voor 1930 gehandhaafd zien. Zij voeren daarvoor verschillende gronden aan.

B. en W. verklaren zich voorstanders van een spoedigen Raadhuisbouw.

**Wegenaanleg.**

In antwoord op de opmerking, dat de openlegging van gronden op Nieuw-Gondangdia tot een bedrag van f 160.000 niet direct noodig is antwoorden B. en W., dat er voortdurend veel aanvragen om gronden op Menteng en Gondangdia binnenkomen, zoodat de wegenaanleg moet worden voortgezet.

**Asfalteering,**

Een lid drukt er zijn spijt over uit dat op de Ontwerp-Begrooting geen vaste post voorkomt voor de asfalteering der wegen, ondanks de door B. en W. afgelegde belofte. Het komt meerdere leden ongewenscht voor de aan de asfalteering verbonden uitgaven uit de batige sloten te betalen.

B. en W. antwoorden, dat er reeds zeer binnenkort van den dienst 1929 voor dit doel ± f 130.000,— op 1930 zal kunnen worden overgebracht.

**Hondenbelasting.**

Een lid verklaart verlaging van deze belasting wenschelijk. B. en W. zijn het hiermee niet eens. De belasting is ingesteld om in verband met de hondsdolheid het aantal honden in de Gemeente te beperken. Nog steeds is het gevaar van hondsdolheid zeer groot.

**Hooge huurprijzen.**

Meerdere leden vinden in verband met de ontwerp-begrooting de gelegenheid de aandacht te vestigen op de ontzettende opdrijving der huurprijzen sinds de opheffing der huurcommissie. Gevraagd wordt of een begin is gemaakt met maatregelen tegen dezen wantoestand.

B. en W. antwoorden, dat de terzake in den Volksraad namens de regeering gedane mededeeling, dat tot het nemen van een exorbitanten maatregel als de huurcommissie-ordonnantie er een geweest is, niet mag worden overgegaan dan in geval van de alleruiterste noodzaak, hetgeen naar het oordeel van de regeering thans nog geenszins is gebleken, voor B. en W. een reden is geweest om van het doen van eventueele voorstellen tot regeling dezer materie van gemeentewege af te zien.

## BIOSCOPEN.

**Deca Park**

Voor menschen die de groote steden van de tropische landen bevolken is het niet lastig aan een vrouw te komen. Eén magneetje in het *B N.* en het komt in orde. Maar stel U voor dat gij op één van de meest afgelegen eilanden zit. Het aantal bleekgezichten is te tellen, en van het zwakke geslacht, dat tegenwoordig zoo sterk is, komt er geen enkel exemplaar voor. Stel uw verbeelding nog wat wijder open en plaats U in het geval van den hoofdpersoon uit *Zwarte Kunst* die in gelijke omstandigheden verkeerend, plotseling een allerliefst blond meisje in een hyper modern toilet en een zorgvuldig gekapt hoofdje op zich toesnellen zag.

Dat is eenvoudig verbijsterend. Zelfs de kwellingen van den zachtaardigen Anthonius zijn daar kinderspel bij. Natuurlijk heeft dit niets met zwarte kunst te maken, want het meisje in kwestie houdt er een eigen kunst op na. De afdeeling zwarte kunst wordt verzorgd door een wonderlijk uitziend opperhoofd der inboorlingen in vereeniging met.... maar dat moeten de belangstellenden zelf gaan zien. Spannend is de film, die ons aanvankelijk aan *Blanke Ballast* en later aan *De Bannelingen van Falloo* deed denken, stellig. Het spel is buitengewoon goed, vooral van de mannen, en het décor moet voor iemand die niets van tropische landen weet, zeer aanlokkelijk zijn.

## Kalverstraat.

Wist U, dat Batavia een Kalverstraat rijk was? Zij ligt, en dat pleit voor de logica der Vroede Vaderen, in het verlengde van de Koestraat en de Koestraat is een zijstraat van de Buiten-Nieuwpoort straat.

Vannacht hadden de heeren Oey Man Moy en Tho Khong Soei, die in de Kalverstraat naast elkaar wonen, een kleine oneenigheid. Er was brand in hun huizen, ongeveer half vier. Zoo'n brand met weinig vuur, wat meer rook en veel water, want de brandweer was er spoedig bij. De heer Oey Man Moy beweerde, dat het zijn brand was en de heer Tho Khong Soei beweerde, dat het zijn brand was. De beslissing was moeilijk. Beiden hadden een schade van ongeveer twee mille en geen van beiden was verzekerd.

De brandweer maakte uit dat de heer Oey Man Moy gelijk had. Immers bij hem was een gedeelte van de benedenverdieping uitgebrand, terwijl bij zijn buurman de bovenverdieping het had moeten ontgelden. En aangezien het vuur zich wel door een trekgat schuin naar boven uitbreiden kan, doch niet schuin naar beneden (immers wanneer het vuur zich naar beneden uitbreidt, valt er brandende rommel recht naar beneden; doch de benedenverdieping van het huis van den heer Tho Khong Soei was onaangetast gebleven), concludeerde de brandweer, dat de brand beneden, dus bij den heer Oey Man Moy was ontstaan.

Aangezien er klaarblijkelijk geen opzet of schuld bij den heer Oey Man Moy in het spel is geweest, zal de beslissing van de brandweer voor hem geen nadeelige gevolgen hebben.

## HADJI SALIM.

### Zijn Europeesche Reis.

Onder auspiciën van een comité, bestaande uit leden van de P.S.I., heeft gisteren hier ter stede een openbare vergadering plaats gehad, waarin Hadji Salim gesproken heeft over zijn ervaringen en verrichtingen op de reis naar en gedurende zijn verblijf in Europa en Nederland.

De Gedong Permoefakatan was wederom geheel gevuld met belangstellenden. Onder de aanwezigen zagen wij de heeren Gobée en Datoek Toemenggoeng van het Kantoor voor Inl. Zaken, politieambtenaren, vertegenwoordigers van eenige plaatselijke vereenigingen, een tiental vrouwen en persvertegenwoordigers.

De heer Salim werd met applaus begroet. Even voor den aanvang der bijeenkomst had de adj.-hoofdcommissaris van politie v.d. Vlugt een kort gesprek met den heer Salim.

De heer Salim vertelde o.m. van zijn bezoeken aan Albert Thomas en prof. Grimshaw. Spr. maakte vervolgens eenige opmerkingen over de wijze waarop de Nederlandsche pers in Nederland en in Indië over hem schreef. Hij zal binnenkort de notulen der conferentie publiceeren en daaruit mogen de landgenooten zich een zelfstandig oordeel vellen over zijn woorden en daden ter conferentie. 21 dagen lang, uitgezonderd op de Zondagen en Zaterdagmiddagen, worden er commissie-vergaderingen gehouden, drie keer per dag. De heer Kupers heeft spr. aangewezen als de eenige deskundige voor het onderwerp „heerendiensten en gedwongen arbeid." De vrucht van zijn arbeid was de aanneming van een vragenlijst.

Hadji Salim sprak zijn verwondering uit over de houding van mr. Schrieke, die zich tegenover hem stelde zonder — naar spr. zeide — in het bezit te zijn van nadere gegevens en cijfers. Het onderzoek van hetgeen spr. ter conferentie aanvoerde toch, werd eerst in November j.l. gehouden.

Men moet intusschen van de resultaten der conferentie geen al te hooge verwachtingen koesteren. De Volkenbond heeft geen macht de regeeringen te dwingen de ter conferentie aangenomen beslissingen te doen doorvoeren.

De Indische regeering heeft het in de hand om de heerendiensten en den gedwongen arbeid af te schaffen. Spr. geeft aan, dat door vrijwillige emigratie en voldoende loonen, de regeering het arbeiderstekort in welk deel van den archipel ook kan aanvullen, Daardoor wordt tevens een soort concurrentie teweeggebracht tegen den arbeid met poenale sanctie. Dit is een der middelen, welke de regeering zou kunnen aanwenden om de poenale sanctie afgeschaft te krijgen.

Sprekend over zijn ervaringen in Nederland zeide Hadji Salim, dat het Nederlandsche volk slechts dan iets voor Indië kan doen, indien het parlement en regeering er toe zou kunnen bewegen verschillende belemmeringen van de vrijheid van beweging uit den weg te ruimen, zooals b.v. de beruchte artikelen 161 *bis* en *ter* enz.

Dan had spr. het over zijn aanrakingen met de Indische studenten in Nederland en in verband daarmede over de Perhimpoenan Indonesia. Die staat volgens Hadji Salim het dichtste bij de S.D.A.P.

Jammer echter is er een scheuring ontstaan tusschen die twee, waarvan de oorzaak gezocht moet worden in een persoonlijk geschil tusschen de leiders. Tusschen de leden zelf bestaat geen verwijdering of vijandschap. De P.I. moet men om haar uitzonderlijk karakter ook niet beschouwen als één met de Indische beweging. Zij heeft wel hetzelfde doel voor oogen, maar gaat haar eigen weg. Zij streeft ernaar den Hollander vollediger en beter in te lichten over land en volk van Indië. Spr.'s ervaringen hebben geleerd, dat het den Hollander aan critischen zin ontbreekt bij de beschouwingen en voorstellingen over Indië, hetgeen toegeschreven moet worden aan gebrekkige voorlichting. Spr. zal t.g.t. een causerie houden voor de ouders, die hun kinderen naar Nederland zenden om er te studeeren.

Tegen 12 uur wordt 10 minuten pauze gehouden.

Na de pauze beantwoordde Hadji Salim diverse vragen.

## Waterleiding.

Aan de mededeeling van de door B. en W. in hun vergaderingen van 27 en 31 December genomen beslissingen, ontleenen wij, dat zal worden overgegaan tot den aanleg van waterleidingen in de kampongs Katapang, Sawah Besar (Kebon Djeroek) en in Gang Pondok Rottan. De kosten zijn respectievelijk f 2500,— f 4200,— en f 1900,—.

De bewoners van Kebon Katjang hebben om aansluiting bij het waterleidingnet verzocht.

## Cadavers.

Wanneer de politie of het dierenasyl gebruik maakt van de cadaverauto of het cadavertransportrijwiel van de Gemeente bij het vervoeren en begraven van cadavers, vordert de Gemeente voor haar diensten respectievelijk f 2,— en f 1,— per cadaver.

B. en W. stellen den Raad voor deze diensten voortaan kosteloos te verleenen.

Een somberklinkend bericht met een helderen noot aan het einde. Vooral de Dierenbescherming zal deze laatste met vreugde vernemen.

# Agenda.

## BATAVIA.

**Bioscopen hedenavond.**

Globe Bioscoop: „De Kozakken".
Capitol: „Een Nacht in een Taxi."
Deca-park: „Inkwartiering".

***

8 Jan. Vad. Club.

10 Jan. Kunstkring. Tweede Pianoconcert Robert Smitz.

10 Jan. Kon. Bat. Ver. Volkenbond en Vrede.

## BANDOENG.

**Bioscopen.**

Woensdag 1 Januari.

Concordia-Bioscoop: „De Geluksster."

Luxor: „Anna Karenina".

Empress Bioscoop: „Is U al verzekerd?"

**Societeit „Ons Genoegen".**

11 Jan. Reprise „Gebroeders Kalkoen".
12 „ Matinee vanaf 11 uur 30 v.m.
18 „ Zaal verhuurd aan N.I.P.O.
19 „ Matinée, 11 uur 30 v.m.
25 „ Zaal verhuurd aan Black and White.
26 „ Matinée, 11 uur 30 v.m.
1 Febr. Pierrot- en Pierrettebal om fraaie prijzen. Andere kostuums zijn toegelaten, doch komen niet voor een prijs in aanmerking.

## WEERBERICHT.

(*Van het Kon. Magn. en Met. Observ.*)

Geregistreerde regenval gisteren 21 mM. en hedenmorgen 7 uur: nihil.

Geregistreerde temperatuur gistermiddag 12 uur: 28,6° C. en heden 29,4° C.

## Een Jubileum.

De heer M. Haerthe van de Monopolie Inspectie der Borsumy werd Zaterdag in de bloemetjes en wat dies meer zij gezet in verband met het feit, dat hij de Borsumy 25 jaren heeft gediend.

In den morgen kwamen tallooze vrienden en collega's den jubilaris gelukwenschen. Alle agentschappen van de Mij in Indië hadden in de bloemenhulde hun aandeel en verscheidene agenten waren overgekomen om dit jubileum te helpen vieren. De heer Haerthe had verschillende geschenken in ontvangst te nemen.

In het receptie-paviljoen van Hotel des Indes had 's avonds een intiem diner plaats, waarin een aardig intermezzo voorkwam; een uitstekend geslaagd radiogesprek van den jubilaris met de directie in Holland!

Het jubileum van den heer Haerthe valt samen met dat van den heer Loman, procuratiehouder der Mij te Amsterdam, die eveneens op een 25-jarigen dienst kan terugzien.

## W.L. Veltman. †

Heden is hier ter stede bericht ontvangen van het overlijden op 4 Januari j.l. te Amsterdam van den heer W.L. Veltman, oprichter en commissaris der N.V. Ned. Ind. Mij tot voortzetting der zaken van der Linde en Tevens en R.S. Stokvis en zonen Ltd.

## Schouwburg.

Rodi Roeters.

Zaterdagavond heeft Rodi Roeters, bijgestaan door het Orchestra Mariano een halve schouwburgzaal vol menschen geamuseerd met zijn mopjes en liedjes, met zijn tooverkunsten en caricatuurteekeningen.

De „Universal artist" vertoonde sterke staaltjes door een krant in stukjes te scheuren. Nu kan een ieder dat wel, maar die krant bleek toch eigenlijk niet in stukjes gescheurd te wezen. Hij liet kaarten uit zakken van toeschouwers verdwijnen die er te voren waren ingestopt enz. Hij las gedachten bij dames, maar ook bij heeren en tot slot koos hij slachtoffers uit de zaal waar hij een caricatuur van houtskoolde.

Het succes van den avond moest Rodi Roeters deelen met het Orchestra Mariano, dat onder meer de avondster van Wagner door een jazz-kijker begluurde. Het publiek had de muziek graag nog wat langer bezig gehoord, maar hoe het publiek ook klapte, onverbiddelijk verdwenen ze van het tooneel.

Rodi Roeters en het Orchestra Mariano zullen optreden in het nieuwe cabaret van Henri Wallig.

## Wegenaanleg.

B. en W. hebben beslist over te gaan tot den aanleg van den verlengden Wasscherijweg. Verder zal ook de verbreeding van de brugschoolweg—Marinelaan over de Kali Lio ter hand genomen worden.

## Levensmoe.

Een Inlandsche vrouw trachtte zich te verdrinken in de eerste binnenhaven. Zij werd door een politieagent uit het water gehaald voordat zij in haar opzet was geslaagd.

## Vechtpartij.

Twee Inlanders kregen het met elkaar op Priok aan den stok. De verliezer werd naar de C.B.Z. vervoerd, nadat de winnaar hem met een stuk ijzer had bewerkt.

## Verduisteringen.

Twee Chineesche vrouwen in Semarang verduisterden een bedrag van f 6000 ten nadeele van het Chineesche Weeshuis. Zij zijn voortvluchtig.

Een bewoner van de Matramanweg werd door een Inlander voor f 2000 aan rekeninggelden in de nek gezien. De dader is verdwenen.

# ADVERTENTIEN.

*In plaats van kaarten.*

Verloofd:

**MARIE SCHENKHUIZEN**
en
**PHILIPPE REINIER HARDENBERG.**

Meester Cornelis — 7 Januari 1930.
Soerabaja 1705

---

Tot ons groot leedwezen overleed heden de Heer

**W. L. VELTMAN,**

Oprichter en Commissaris onzer Vennootschap. Zijne groote verdiensten voor onze Maatschappij zullen ons steeds in waardeerende herinnering blijven.

Amsterdam, 4 Januari 1930.

Commissarissen en Directie der
**N.V. Ned. Ind. Mij. t.v.d.z. van der Linde & Teves en R.S Stokvis & Zonen Ltd.**

1701

---

Heden overleed onze geliefde Vader en Grootvader de Heer

**M. VOLLENGA**

in den ouderdom van 81 jaar.

**D. VOLLENGA**
**A. VOLLENGA-De Jong**
en kinderen
**A. R. VOLLENGA**

Soerabaia, 2 Januari 1930.
Niasstraat 21 pav.
1698

---

Heden overleed plotseling onze innig geliefde echtgenoot, vader, behuwd- en grootvader

**Ch. O. van der PLAS**

in den ouderdom van 81 jaar.

Leiden, 4 Januari 1930.

**C. C. E. van der PLAS-Clifford Kocq van Breugel**
Weltevreden,
**Ch. O. van der PLAS Jr.**
**N. van der PLAS**
Amsterdam,
**Ch. C. van der PLAS**
Doorn:
**O. Ch. van der PLAS**
Leiden:
**Mr. L. O. van der PLAS**
**A. M. van der PLAS-Heubolt**
Oegstgeest:
**E. van der PLAS-Schäffer**
en kleinkinderen.
1699

---

Op 4 dezer overleed plotseling, geloovende in haren Heiland en Heere, onze geliefde dochter, zuster en tante

**JOH. CHRISTINA FRANS**

in den ouderdom van 41 jaren.
Het sterven was haar gewin.

Voor de talrijke blijken van deelneming betuigt de familie hierbij hartelijk dank.

Namens allen:
**W. E. FRANS.**

1696/7

---

De Heer en Mevrouw

**VAN BUTTINGHA WICHERS-Laman de Vries**

zullen gaarne bezoeken ontvangen op Donderdag 9 Januari des n.m. van 7 tot 9 uur. Koningsplein Zuid 6.

*Kleeding Heeren: Licht.* 1683

---

**P. A. A. KOESOEMO JOEDO**
en
**B. R. A. MIRJAM**

zullen gaarne Dinsdag 7 Januari 1930 van 7 – 9 u. des avonds ontvangen in de Militaire Societeit Concordia.

*Kleeding voor Heeren: Licht.* 1670

---







**WEGGELOOPEN**
**BELGISCHE HERDERSHOND,**
langharig, luisterende naar den naam WODAN. Tegen belooning terug te bezorgen, VIOSLAAN 7 Tel. Wlt 2878. 1704

---

De Telefoon....

is een van de gemakken van het moderne leven, welke we niet gaarne zouden missen. Al foeteren we wel eens over een telefoonjuffrouw, die geen of een verkeerde aansluiting geeft. Het Magneetjes-magazijn is als een groote telefoon-centrale, waar zeer vele verbindingen worden tot stand gebracht Verbindingen tusschen kooper en verkooper, tusschen minnende zielen, onderwijzers en leerlingen, toko's en publiek, enzoovoorts. En laten wij er dadelijk bij zeggen, dat onze aangeslotenen nooit klagen over geen of een verkeerde verbinding! Kom maar eens kijken naar den grooten stapel brieven na elken Magneetjes-dag! En vraag maar eens verbinding door een Magneetje. Eén keer probeeren, blijft begeeren!

**Magneetjes Trekken!**

---

# BERICHT.

*Met ingang van 1 Januari j.l. is als medevennoot in onze zaken opgenomen de Heer C. A. RIEBER, vóór dien procuratiehouder v.d. Firma G. KOLFF & Co. alhier.*

**Boekhandel O.B.U.Z.**
De Directeur
H. D. van ZOELEN.
1677

---

# Ie CORRECTOR.

Het *Bat. Nieuwsblad* vraagt per 1 Febr. a.s. een

**geroutineerd Ien Corrector.**

Vereischten: goed op de hoogte van de Nederlandsche taal en eenige kennis van Engelsch. Alleen zij, die ervaring bezitten als dagblad-corrector, gelieven te solliciteeren. Schriftelijke sollicitaties aan den Directeur.

---

Wegens vertrek van Dr. Huisman wordt de praktijk van Dr. HOLZSCHUHER von HARRLACH waargenomen door

**Dr. I. W. HOLM**
Waterlooplein Noord 6
1708 Telefoon Wlt. 162

---

**MODEMAGAZIJN VERSTEEG**
Noordwijk 28 Telef. 120 Weltevreden.

Wij brengen het **mooiste** tegen de **laagste** prijzen.
67m

---

# G. den Besten

Mond- en Tandarts
Senen 34. Telefoon 4157.
Spreekuur
van 4.30 n.m. — 6 u. n.m.
1654

---

**HEER**
op de Buitenbezittingen ZOEKT
**beschaafde Dame**
voor de huishouding.
Br. met opgave van leeftijd, verlangd salaris enz. onder No. 1682 Bat. Nieuwsblad.

---

**GEVRAAGD:**
door groot importkantoor
**een juffrouw**
v.d. bediening der telefoon en goed kunnende typen, Indienstreding direct. Brieven onder no. 1695 Bat. Nieuwsblad.

---

# PARK HOTEL

**RIJSWIJK I.**
**Tel. kantoor 68.**
Schitterend gelegen aan spoor en tram.
**MODERN INGERICHT**
KLAMBOE-KAMERS, STROOMEND WATER
EMMA-BILJARD,
GARAGES,
1e KLAS FAMILIE-HOTEL
PRIMA KEUKEN.
1668 **J. CRAMER.**

---

Voor onmiddellijke indiensttreding GEVRAAGD:
**ELECTROMONTEUR**
ongehuwd, met eenige ervaring in aanleg en onderhoud van kracht- en lichtinstallaties.
Sollicitaties uitsluitend schriftelijk onder bijvoeging van uitvoerige referenties aan de Industriëele Mij. Gebr. van Swaay, Bandoeng. 1667

---

# Cult. en Handel Mij. „Tjiong Boe".

Beleefde mededeeling, dat in de vergadering van obligatiehouders van de premieobligatieleening der N.V. Cultuur en Handel Mij. Tjiong Boe, welke op 31 December 1929 is gehouden, werd besloten en goedgekeurd de uitbetaling der Coupons vanaf No. 3 en Aflossingen vanaf het jaar 1926 tien jaar vanaf heden te verschuiven.

DE TRUSTEE.
Soerabaja, 2 Januari 1930. 1673

---

**TE KOOP:**
**FIAT, 503**
vijf-zits, in uitstekenden staat, tegen elk redelijk bod 1686
Nieuwe Tamarindelaan 17 Tel. W. 274. 1674

---

**TE HUUR**
1 Maart of eerder N. Gondangdia
**VRIJSTAAND HUIS,**
voorgalerij, 3 ruime kamers, f 100.—, overname keurig compleet meubilair.
Bevragen 6 – 7 uur Julianaweg 10. 1707

---

# AANGIFTEBILJETTEN BELASTING 1930

zijn met veel minder moeite in te vullen na aanschaffing van een „Gids v.d. Belastingbetaler in Ned.-Indië", samengesteld door B. WOLF, accountant te Batavia. Dat werk bevat uitgewerkte tarieven, wenken, uitvoerige toelichtingen, die een belastingbetaler noodig heeft.

Prijs f 3.75, franco per post f 4.—.

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en de Accountantskantoren B. WOLF te Batavia, Pontianak, Cheribon, Semarang en Soerabaia.

Ter Perse: Belastingvragen — Officiëel beantwoord. 1675

---



---

**TE HUUR:**
per 15 Januari of later, groot
**NIEUW VERDIEPINGSHUIS,**
groote tuin, 2 garages, boven geheel muskietenvrij, riant uitzicht. Hoek Madioen/Djocjaweg. Huurprijs f 500.— p.m. Te bevr. telf. Bat. 188 — Mtg. 951. 1685

---

Bij de N.V. HANDELSVEREENIGING „AMSTERDAM" bestaat voor campagne 1930 gelegenheid tot plaatsing van eenige

**ASSISTENT-CHEMIKERS**

met diploma A Suikerschool Soerabaia. 1684

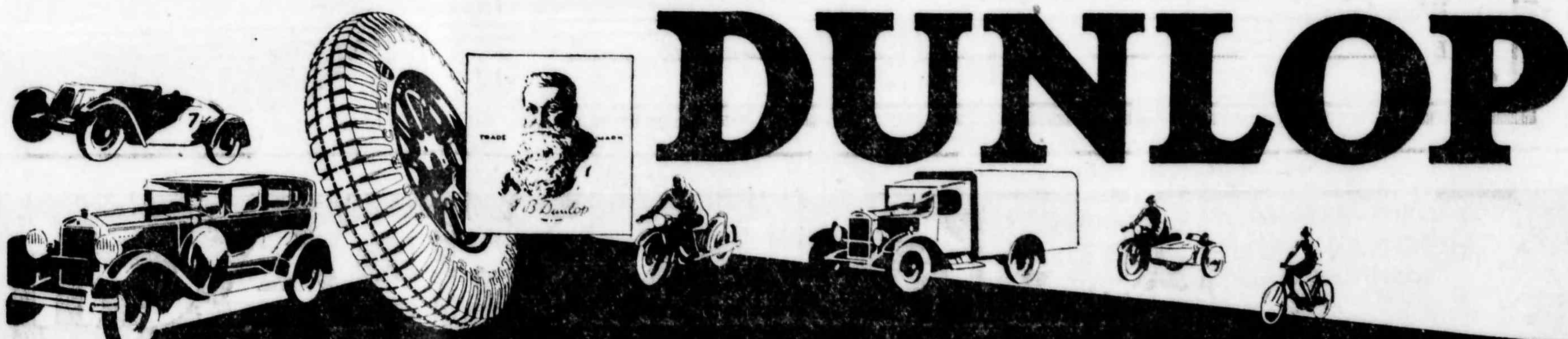
Sollicitatiebrieven te adresseeren aan de N. V. Handelsvereeniging „Amsterdam" te Soerabaia.

---



---






---

# PIANO'S

van **MOUTRIE** leveren wij reeds met f 35.— per maand.
van **ZIMMERMANN** „ „ „ „ f 40.— „ „

Zonder een extra storing vooruit, inclusief kist.
Met tien jaar garantie.

**N.V. Piano- en Muziekhandel Rijswijk 19 Weltevreden, (Directeur W. J. P. KOK.)**

1710

---

*ZOO JUIST ONTVANGEN:*

**CARMEN SHAWLS**
**ZIJDEN AVOND-MANTELS**
**MOOIE DAMES- en HEEREN-PYAMA's**
**ONDERJURKEN**
**ZIJDEN STOFFEN**
in alle dessins en kleuren, etc. etc.

**DAMES-KLEERMAKERIJ.**

**POHOOMULL BROS**
PASAR BAROE 8 en 88 — Telef. Wlt. 2402 en 2407.

23m

---

# GASFABRIEK, BATAVIA

**HET** RECLAME-GARFORNUIS
is de rechterhand van de huisvrouw.

Prijs **F 90.-**

205m

---

*Waarom zoudt U zoo ver rijden?*
*Heusch, dat heeft tótaal geen zin!*
*Koopt PROVISIEN en*
*DRANKEN*
*Op Senen bij LI LIONG HIN.*

*Gang Kenanga zes en twintig,*
*Waar U goed geholpen wordt,*
*Waar U heusch goedkooper uit*
*bent*
*En bezuinigt op transport.*

1331

---

# *Kristin Lavransdochter*

*Roman in 3 deelen van*

## *Sigrid Undset*

Deel 1. **De Bruidskrans**
Deel 2. **Vrouw**
Deel 3. **Het Kruis**

De Nobelprijs voor Literatuur, de hoogste onderscheiding welke kan worden toegekend, viel ten deel aan Sigrid Undset, een Noorweegsche schrijfster, met haar werk „Kristin Lavransdochter". Tot voor kort was Sigrid Undset zoo goed als onbekend bij het Nederlandsche publiek, plots heeft zij zich een plaats verworven naast de allergrootste schrijvers. Zelden werd een roman zoo eensluidend gunstig beoordeeld als „Kristin Lavransdochter", elk blad, elke criticus, van welke richting ook, is vol lof.

De Rotterdammer schreef o.a.:

„In dit boek worden werkelijk menschen geteekend, wordt het menschelijk leven en streven tot in de diepste roerselen der ziel nagespeurd. Wanneer men zulk een boek „uit" heeft, heeft men niet alleen wat gelezen, maar ook wat doorleefd. Zelden heb ik de smart van een vrouw, zoowel als die van een man in een huwelijk, zóó schrijnend beschreven gevoeld als in dit boek. Boeken als „Kristin Lavransdochter" verschijnen slechts enkele malen in den loop van een eeuw."




**Deze beroemde roman, waarvoor de Nobelprijs voor Literatuur werd toegekend, compleet in 3 gebonden deelen, bieden wij aan voor den prijs van**

**F. 19,50**

**betaalbaar in maandelijksche termijnen van F. 2,50**

**Toezending van het complete werk 3 gebonden deelen, geschiedt onmiddellijk na ontvangst van onderstaand bestelbiljet door:**

**W. GORTER Jr.**
**Boekhandelaar Bandoeng**

**BESTELBILJET**

Ondergeteekende wenscht te ontvangen van
*W. GORTER Jr., Boekhandelaar te Bandoeng — Riouwstraat 171*
**1 ex. Sigrid Undset, Kristin Lavransdochter,** compleet in 3 deelen, gebonden in 3 linnen stempelbanden, voor den prijs van F. 19,50, betaalbaar in maandelijksche termijnen van F. 2,50.

*Naam* ..................................................
*Woonplaats* ..................................................
*Beroep* ..................................................

1672

---

# Alles moet weg!

**Tegen belachelijk lage prijzen worden alle restanten opgeruimd.**

| | |
|---|---|
| Tasschen | f 0 75, f 1.—, f 1 50 |
| Heeren-pyama's | „ 6.— |
| Pompadour Dames-Pyamas | „ 6.— |
| Heeren-Pyamas prima | „ 7.— |
| Lampekapfranje per el | „ 0.10 |
| Lange Schoolkousen per paar | „ 0.50 |
| Waschgalon per el | „ 0 03 |
| Lange kwasten per stuk | „ 0.15 |
| Jongens-overhemden | „ 4.— |
| Lampekapfranje per el | „ 0 25 |
| Luiers per stuk | „ 0.50 |
| Lange Wollen Schoolkousen per paar | „ 1.— |
| Madapolam Entredeux per el | „ 0.10 |
| Lange katoenen kousen per paar | „ 0.25 |
| Elastiek per el | „ 0.05 |
| Waschhandschoentjes per dozijn | „ 2.— |
| 3-deelige lingerie's | „ 5.— |
| Waschechte kleeden 130 × 130 c M. | „ 5.75 |
| Kleedjes | „ 1 75 |
| Parasols | Halve prijs |
| Thee mutsen opgemaakt | f 3.— |
| Kussens | „ 1.— |
| Gekleurde waschhandschoenen p. doz. | „ 3.20 |
| Poederdonsen m/steel | „ 2.— |
| Fantasie poederdoozen | „ 2 50 |
| Fransche kleerhangers m. kop | „ 1.50 |
| Masquottes voor Auto's | „ 2.— |
| Parapluies zijde | „ 5.— |
| Kussens | Halve prijs |
| Kussens kleedjes | Halve prijs |
| Kussens | f 1.75 |
| Zijden onderjurken | „ 3.50 |
| Stofdoeken per dozijn | „ 4.— |
| Galons per el | „ 0.05 |
| Kinder-pyamas | „ 3.— |
| Stroohoeden voor Kinderen | „ 1.— |
| Kinder-hoedjes | Halve prijs |
| Amerikaansche Matrozen Mutsen | f 2.— |
| Linnen hoedjes | „ 1.— |
| Japonnen | „ 2.75 |
| „ | „ 3.75 |
| „ | „ 6.75 |
| „ | „ 7.50 |
| „ | „ 8.75 |
| „ | „ 9.75 |
| „ | „ 10.— |
| „ | „ 12.50 |
| „ | „ 15.— |
| Boodschaptasschen | „ 0.70 |
| Handkoffers | „ 2 50 |
| Pullovers | „ 2.30 |
| Jongens-vesten | „ 2.80 |

| | |
|---|---|
| Matrozenpakken | f 5.— |
| Kleedjes | „ 1.25 |
| Hoeden Serie I | „ 1.— |
| „ „ II | „ 2.50 |
| „ „ III | „ 5.— |
| „ „ IV | „ 7.50 |
| Kussens m/kopjes | „ 2.— |
| Kinderpoppen | „ 5.— |
| Houbigant scheerzeep | „ 1.50 |
| Eau de Cologne ½ L. | „ 2.— |
| Lotion met spuit | „ 3.50 |
| Houbigant Eau de Cologne | Halve prijs |
| Speldenkussens | f 1.25 |
| Kammen | ¼ van den prijs |
| Sierkammen | f 0.50 |
| Haarborstels | Halve prijs |
| Tennispetten | f 1.— |
| Bonten voor Mantels | „ 5.— |
| 3-deelige combinations | „ 3.75 |
| Badmutsen | „ 1.— |
| Fransche Lampjes | „ 7.50 |
| Gekleurde Kinder-pyamas | „ 3.50 |
| Bustehouders | „ 1.25 |
| Bustehouders | „ 1.50 |
| Witte en zwarte sokjes | „ 0.25 |
| Sportkousen per paar | „ 0.40 |
| Wollen Jaeger Combinations | „ 5.— |
| Corsetten | „ 1.— |
| Wollen kinderpakjes | „ 3.75 |
| Baby-Jurkjes | „ 1.50 |
| Kinder-pakjes | Halve prijs |
| Baby-artikelen | Halve prijs |
| Wollen Jurkjes | f 2 50 |
| Meisjes Jaeger borstrokken | Halve prijs |
| Leeren tasschen | f 3.— |
| Houbigant poeder | „ 1.25 |
| Luxe poeder | „ 0.50 |
| Sponsen | „ 0.27½ |
| Corsages | „ 0.10 |
| Crepe stoffen per el | „ 0.35 |
| Bedrukte stoffen per el | „ 0 35 |
| Effen zephir per el | „ 0 20 |
| Restanten Gordijnstoffen Spotkoopjes | |
| Wollen Mantels | „ 5.— |
| Badcapes | „ 6.— |
| Pliseerokken | „ 7 50 |
| Zijden directoir pantalons | „ 1.60 |
| Zijden chemise enveloppes | „ 1.75 |
| Zijden onderjurken | „ 2.25 |
| Damesverband per dozijn (merk Fems) | „ 1.25 |

**Enorme sorteering wolgoederen voor repatriëerenden**

DAMESMODEMAGAZIJN

# Au Bon Marché

**Rijswijkstraat 20 — Weltevreden.**

1690

---



ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel.

# BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

## TWEEDE BLAD

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN
Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888
(Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429



# HANDEL EN NIJVERHEID.

### Amsterdamsche Beurs.

**Slotkoersen** (*Eigen Dienst*)

| | 5 Jan. |
|---|---|
| H.V.A. | 546 |
| Kol. Bank | 214 |
| Handelsbank | 158 |
| Certif. N. H. Mij. | 167 |
| „ N. I. Escompto Mij. | 86 |
| Kon. Olie | 402 |
| 6% Indië 1922 | 101½ |
| Ned. Scheepv. Unie | 191 |
| Lindeteves | 148 |
| K. P. M. | 216 |
| Deli Spoorweg Mij. | 206 |
| Java China Japan Lijn | 97 |

**Slotkoersen** (*Aneta*).

| | 3 Jan. | 4 Jan. |
|---|---|---|
| Javasche Bank | — | — |
| Amsterdamsche Bank | — | 181 |
| Twentsche Bank | 187 | — |
| Incasso Bank | — | 117 |
| N.I. Escompto Mij. cert. | 85 | 85 |
| Certif. N.H.M. | 167 | 167 |
| Handelsbank | 157 | 157 |
| Koloniale Bank | 216 | 216 |
| Scheepvaart Unie | 190 | 190 |
| Kon. Paketv. Mij. | 210 | 210 |
| Java China Japan Lijn | 98 | 97 |
| Holl. Amerika Lijn | — | — |
| Kon. Stoomboot Mij. | 80 | — |
| N.I. Spoorweg Mij. | 227 | 225 |
| Delispoor | 207 | — |
| Sem. Cher. Stoomtr. Mij. | 151 | 151 |
| Sem. Joana Stoomtr. Mij. | — | 163 |
| Gas Mij. | — | — |
| Gas Mij. Nat. Bezit | — | — |
| Aniem | — | — |
| Aniem Nat. Bezit | 324 | — |
| Internatio | 268 | 270 |
| Lindeteves | 147 | 147 |
| Maintz en Co. | — | 138 |
| Philips | 465 | 467 |
| Margarine Unie | 318 | — |
| v. Berckels Patent | — | — |
| A. K. U. | 106 | — |
| Hollandsche kunstzijde | — | 95 |
| Koninklijke Olie | 400 | 402 |
| Tarakan | — | 357 |
| Alg. Exploratie Mij. | 165 | — |
| Handelsverg. „Amsterd." | 550 | 545 |
| Cultuur Mij. „Vorstenl." | 147 | 152 |
| Suiker Cultuur | — | — |
| Suiker Unie | — | 236 |
| Poerworedjo | 63 | 63 |
| Java Cultuur Mij. | — | — |
| Amsterdam Rubber | 151 | 149 |
| Soerowinangoen | — | — |
| Basilam | 85 | — |
| Sumatra Rubber | — | 130 |
| Bandar Rubber | 138 | — |
| Deli Batavia Rubber | — | 88 |
| Kendeng Lemboe | — | — |
| Malabar | — | — |
| Gedeh | 170 | — |
| Deli Maatschappij | — | — |
| Senembah | 391 | — |
| Deli Bat. Tabak Mij. | — | 373 |
| Cultuur Mij. de Oostkust | — | — |
| Simau | — | — |
| Redjang | 125 | 122 |
| Billiton B | 380 | — |
| Singkep Tin A | — | 164 |
| Boeton | — | 143 |

*

Olie vast, suiker iets lager. De overige markt met weinig verandering en zonder handel.

### Bataviasche Beurs.

(*Nadruk Verboden*).

**Afgedane Fondsen op 6 Jan.**

| | Openingsk. laagste | Openingsk. hoogste | Slotkoersen laagste | Slotkoersen hoogste |
|---|---|---|---|---|
| Escompto cert. | 86¾ | 87 | — | — |
| Cult. Mij. Vorstenl. | 150 | 150 | — | — |
| Unie | 190 | 190 | — | — |
| K. P. M. | 215 | 215 | — | — |
| Deli Spoor | 210 | 210 | — | — |
| Sem. Cher. Tr. | 152½ | 152½ | — | — |
| Kon. Olie | 400 | 400 | — | — |
| Kon. Olie à 100 | 405 | 405 | — | — |
| 4½% Oblig. Ind. L. '26 A/B | 95½ | 95¾ | 95¾ | 95¾ |
| 4½% „ Ind. L. '29 | 95½ | 95¾ | — | — |
| „ „ à 500 | 96¼ | 96¼ | — | — |
| 6% „ Java Hotel | 94 | 94 | — | — |
| 6% „ Pr. Hotel | 99¾ | 99¾ | — | — |
| 6% Pbr. N.I. Hyp. Bank à 500 | 100½ | 100½ | — | — |
| Amsterdam Rubber | 150 | 150 | — | — |
| Oeloe Manah pref. | 110 | 110 | — | — |
| Javasche Bank | — | — | 312½ | 312½ |
| Lindeteves | — | — | 147 | 147¼ |
| Rembang El. Mij. o.e. | — | — | 115 | 115 |
| 4½% Oblig. Ind. L. '26 à 500 | — | — | 95½ | 95½ |
| Japanlijn | — | — | 96 | 96 |

**Fondsen waarvan geen afdoeningskoersen op 6 Jan. '30.**

| | Vraag | aanbod |
|---|---|---|
| Javasche Bank | 310 | 312½ |
| Cert. N. H. M. | 165 | — |
| Kol. Bank | 212 | 217 |
| Escompto aand. | 85 | — |
| Internatio | 266 | 273 |
| Lindeteves | 146 | 148 |
| Bandoeng Kinine gew. | — | 370 |
| Bandoeng Kinine pref. | 143 | 150 |
| Japanlijn | 95 | — |
| N. I. Spoor | 222½ | 227 |
| Poerworedjo | 60 | 65 |
| Simau | 635 | 640 |
| Redjang Lebong | 115 | 125 |
| Holl.-Siam | 90 | 150 |
| Aimem | — | 475 |
| Expl. Mij. Ned. Indë | 240 | 260 |
| Tarakan | 350 | 356 |
| Cities Service Coy. | 28 | 30 doll. |
| Solo Electr. Mij. | 335 | — |
| Gebeo | 205 | 215 |
| Banjoemas Electr. Mij. | 135 | — |
| Rembang Electr. Mij. n.e. | — | 110 |
| 5% Oblig. Ind. Leen. '15 | 100 | — |
| 5% „ „ '16 | 100¾ | — |
| 5% „ „ 17 | 100¾ | — |
| 6% „ Doll. L. '22 A | 101¼ | 101¾ |
| „ „ à 500 | 101½ | — |
| 6% „ Doll. L. '22 B/C | 101½ | — |
| „ „ à 500 | 101½ | — |
| 5½% „ Ind. L. '23 A | 100¾ | — |
| 6% Djocja Hotel | — | 101 |
| Sem. St. Pr. Veer | 270 | 274 |
| Tegalsch Pr. Veer | 300 | 310 |
| Java Veem | 165 | — |
| Java Sum. Hand. Mij. | 93 | — |
| Preanger Hotel | — | 116 |
| Hotel des Indes | 145 | 150 |
| Ardjoena | — | 150 |
| Artana | — | 290 |
| Bagelen | — | 185 |
| Basilam | — | 85 |
| Michiels Arnold. | 220 | 240 |
| Moeara Laboe gew. | 95 | 102½ |
| Moeara Laboe pref. | 95 | 110 |
| Moelia | 20 | 25 |
| Oeloehmanah gew. | 15 | 25 |
| Perbawatie | 190 | — |
| Sitiardja | 140 | 160 |
| Taloen | 307 | 330 |

*

Onze beursmedewerker meldt:

Kalme markt met vasten ondertoon. Eenige beleggingsvraag beïnvloedde de stemming voor scheepvaart en sporen. K.P.M. en Unie beter evenals Deli Spoor en Semarang Cheribon. Van suikers waren Vorstenlanden hooger gezocht. Mijnbouw verlaten. Op Holland Siam werd 90 geboden. Olie onveranderd. Ook rubbers stelden zich op vorigen prijs. Leeningen prijshoudend. Exploratie trok geen belangstelling.

### Wisselkoersen.

| | Factorij. | Escompto Mij. | Handelsbank. |
|---|---|---|---|
| T. T. A'dam | 100⅜ | 100⅜ | 100⅜ |
| Zicht A'dam | 100⅛ | 100⅛ | 100⅛ |
| 2 m/d A'dam | 99⅞ | — | — |
| 3 m/d A'dam | 99½ | — | — |
| 4 m/d A'dam | 99⅛ | — | — |
| 6 m/d A'dam | 98½ | — | — |
| T. T. Londen | 12.13¾ | 12.13¾ | 12.13¾ |
| Zicht Londen | 12.11¼ | 12.11¼ | 12.11¼ |
| 30 d/z Londen | 12.07½ | — | — |
| 3 m/z Londen | 11.98¾ | — | — |
| T. T. Australië | 11.98¾ | 11.98¾ | 11.98¾ |
| Zicht Australië | 11.96¼ | 11.96¼ | 11.96¼ |
| T. T. Amerika | 2.49 | 2.48¾ | 2.49 |
| Zicht Amerika | 2.48½ | 2.48¼ | 2.48½ |
| T. T. Frankrijk | 10⅛ | 10⅛ | 10⅛ |
| Zicht Frankrijk | 10 | 10 | 10 |
| Zicht België (Belga) | 35 | 35 | 35 |
| T. T. Duitschl. | 59⅞ | 59⅞ | 59⅞ |
| Zicht Duitschl. | 59¾ | 59¾ | 59¾ |
| Zicht Zwitserl. | 48½ | 48⅜ | 48½ |
| Zicht Italië | 13⅜ | 13⅜ | 13⅜ |
| Zicht Stockholm | 67¼ | 67 | 67¼ |
| Zicht Oslo | 67 | 67 | — |
| Zicht Kopenh. | 67 | 67 | 67⅛ |
| T. T. Calcutta | 91 | — | — |
| T. T. Bombay | 91 | — | — |
| T. T. Madras | 91 | — | — |
| T. T. Colombo | 91⅛ | — | — |
| T. T. Rangoon | 91⅛ | — | — |
| T. T. Japan | 1.22½ | 1.22¾ | 1.23 |
| Zicht Japan | 1.21¼ | 1.21½ | 1.22¾ |
| Zicht Manilla | 1.24¾ | 1.24½ | 1.25 |
| T. T. Hongkong | 1.0[illegible] | 1.05 | 1.03 |
| T. T. Shanghai | 1.28 | 1.32 | 1.24 |
| T. T. Amoy | 1.00½ | — | 91 |
| T. T. Singapore | 1.40⅝ | 1.40⅝ | 1.40⅝ |
| T. T. Br.-Indië | — | 91 | 91 |

Batavia, 6 Jan. '29.

### Amsterdamsche Wisselkoersen.

(*Aneta*).

| | 3 Jan. | 4 Jan. |
|---|---|---|
| Prolongatierente | 3¾ | 3¼ |
| A'dam-Java | 99 3/16 | 99 3/16 |
| A'dam-Londen | 12.09 | 12.08¾ |
| A'dam-New-York | 2.47 29/32 | 2.47⅞ |
| A'dam-Parijs | 9.75 | 9.75⅛ |

### Officiëele Producten-Noteeringen.

Opgave van de producten-noteeringen der Handelsvereeniging Batavia en de Ned. Ind. Ver. v/d Rubberhandel, loopende van 4 Jan. '29 12.30 u. n. m. tot 6 Jan. '30 12.30 u. n. m.

| | gedaan Zaterdag | gedaan heden | laatste vraag | laatste aanb. |
|---|---|---|---|---|
| **Rubber** (per ½ K.G.) Java-Std.-Sheets Jan. | — | — | 39¾ | 40 |
| Java-Std.-Crepe Jan. | — | — | 40¼ | 40¾ |
| **Palembang Robusta koffie** (per 100 K.G.) E.K. Bat. ready | — | — | 45⅜ | 45¾ |
| Jan./Maart. | — | — | 45⅜ | 45¾ |
| F.O.B. Palembang, Jan. | — | 44⅛ | — | 44⅞ |
| **Zwarte Lampong Peper.-** (per 100 K.G.) E.K. Bat. Jan./Maart | — | 97⅛ | 97½ | 98¾ |
| **Witte Muntok Peper.** (per 100 K.G.) E. K. Bat. ready | — | — | 140⅞ | 144⅛ |
| Jan. | — | — | 140⅞ | 144⅛ |
| Jan./Maart | — | — | 141⅝ | 144⅛ |

### Copra.

**Londen.**

4 Jan.

Jan./Febr. 22 pd.st. 11 sh. 3 d. verk.

### Productenmarkt Batavia.

Rubber smoked sheets en crepe f 0,39½ vraag, f 0,40 aanb.

Palembang Robusta Jan./Febr f 28,— vr. f 28½ aanb.

Citronella-olie Jan./Dec. ready f 3,25 aanbod.

Peper-Lampongs Jan./Maart f 60,— ged.

Peper-Muntok Jan./Maart f 88,— gedaan.

### Productenmarkt Soerabaja.

SOERABAJA, 4 Jan. (*Aneta*). Suiker superieur ready f 11,70 vraag, f 11,80 aanb. Jan. idem Febr. f 11⅜ vraag, f 11⅞ aanb. Maart f 11⅞ vraag, f 12 aanb.

Hoofdsuiker ready f 10⅞ vraag, f 11,— aanb. Markt flauw.

Rubber Sheets f 39½,— koopers. Markt kalm.

Koffie onveranderd.

### Rubber-Noteeringen.

(*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

**Singapore.**

| | 4 Jan. 10 u. v.m. | 4 Jan. 5 u. n.m. | 6 Jan. 10 u. v.m. |
|---|---|---|---|
| Sheets spot | 25½ | — | 25½ |
| Crêpe spot | 25¾ | — | 25½ |
| Sheets Jan. | 26½ | — | 26¼ |
| „ Apr./Juni | 27¾ | — | 27¾ |
| „ Juli/Sept. | 29 | — | 29 |
| Medium blankets Jan./Febr. | 21½ | — | 21¼ |
| Remilled native rolled bark Jan./Febr. | 14 | — | 13¾ |

Heden opende de markt kalm.

**Londen.**

| | | 3 Jan. open. not. | 3 Jan. slot not. | 4 Jan. open. not. | 4 Jan. slot not. |
|---|---|---|---|---|---|
| Sheet spot | koop. | 7¾ | 7⅝ | 7⅝ | 7⅝ |
| | verk. | — | 7¾ | — | 7 11/16 |
| „ Jan./Mrt. | koop. | — | 8⅞ | — | 7 13/16 |
| | verk. | — | 7 15/16 | — | 7⅞ |
| „ Juli/Sept. | koop. | — | 8⅛ | — | 8 |
| | verk. | — | 8 3/16 | — | 8⅛ |
| Crêpe spot | koop. | — | 7 9/16 | — | 7 9/16 |
| | verk. | — | 7 11/16 | — | 7 11/16 |

De markt opende en sloot kalm en prijshoudend.

**New-York.**

| | | 3 Jan. 4 u. n.m. | 4 Jan. 4 u. n.m. |
|---|---|---|---|
| Crêpe spot | koop. | 16 | 16⅛ |
| Sheet spot | koop. | 15⅜ | 15⅜ |
| | verk. | 15⅝ | 15⅝ |
| „ Jan./Mrt. | koop. | 15¾ | 15⅝ |
| „ Apr./Juni | koop. | 16¼ | 16⅛ |
| | verk. | 16½ | 16⅜ |

Markt willig en lusteloos.

*Slotnoteeringen.*

| | | 3 Jan. | 4 Jan. |
|---|---|---|---|
| Sheet spot | koop. | 15⅜ | — |
| | verk. | 15⅝ | — |
| Apr./Juni | koop. | 16 | — |
| | verk. | 16¼ | — |

De markt sloot williger.

### Peper-Noteeringen.

**Londen.**

| | 3 Jan. | 4 Jan. |
|---|---|---|
| Zwarte Singapore cif. Londen Jan./Mrt. | 11¼ gen. | 11 gen. |
| Witte Muntok cif. Londen Jan./Mrt. | 16¼ verk. | 16⅞ verk. |
| Zwarte Lampong cif. Londen Jan./Mrt. | 11½ verk. | 11¼ verk. |

### Tin-Noteeringen.

**Singapore.**

| | 3 Jan. | 4 Jan. |
|---|---|---|
| Verkocht | — | — |
| Prijs (per picol) | — | — |

Heden werd te Singapore verkocht 200 tons tin à 90 doll. per picol.

**Londen.**

4 Jan.

Slottransacties in den namiddag:

| | 4 Jan. |
|---|---|
| Ready per ton (standard) | — |
| 3 mds. levering | — |

Markt gesloten.

**New-York.**

| 3 Jan. | 4 Jan. |
|---|---|
| 38⅞ doll. | 38⅞ doll. |

Markt prijshoudend.

### DE THEEHANDEL.
### Engeland en Rusland.

LONDEN, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). Wegens het afbreken van de onderhandelingen inzake de levering aan Rusland van een hoeveelheid van 15 millioen pond thee zal de Londensche theemarkt de volgende week waarschijnlijk overvoerd zijn.

Naar de *Grocer and Oiltrade Revieuw* verneemt is het Lagerhuislid Frank Wise een week geleden naar Moskou vertrokken met een vast omlijnd voorstel van de Indian Teatrade Association om thee aan Rusland te leveren op de basis van een crediet van 12 maanden.

Er was reden om te gelooven, dat Rusland dit voorstel zou accepteeren, doch sedert het vertrek van Wise is er onder de theeplanters oneenigheid gerezen en de Ceylon Association heeft geweigerd het plan te aanvaarden of het aan haar leden aan te bevelen.

Het gevolg daarvan is geweest, dat de onderhandelingen afgebroken moesten worden en bijna 100.000 pakken thee thans moeten worden geworpen op de reeds overladen markt.

LONDEN, 6 Jan. (*Aneta-Reuter*). De *Observer* **ontkent de juistheid van het bericht**, dat de onderhandelingen met Rusland over de levering van thee afgebroken zouden zijn.

Het blad zegt met zekerheid te kunnen melden, dat de onderhandelingen nog in gang zijn. Binnenkort zal het bestuur van de Ceylon Tea Association te Londen er zijn gedachten over laten gaan en, zoo het zich met de plannen vereenigen kan, deze aan de leden voorleggen.

### VERKORTE BALANS VAN DE JAVASCHE BANK

op den 4den Jan. 1930 des avonds.

| | | | |
|---|---|---|---|
| **DISCONTO'S BETAALBAAR IN NED. IND.** (*incl. voorschotten in Rekening-Courant*). | | | |
| Handelspapier | | f 6.418.277.68 | |
| Vendupapier | | „ 2.010.328.06 | f 8.428.605.74 |
| **WISSELS, BUITEN NED. IND. BETAALBAAR** | | | |
| In disconto. | | —.— | |
| Gekocht | f 28.525.540.57 | | |
| Af: verkocht, maar voor de Bank nog niet afgeloopen | „ —.— | f 28.525.540.57 | „ 28.525.540.57 |
| **BELEENINGEN** (*incl. Voorschotten in Rek.-Crt*). | | | |
| Goederen en Documenten | f 43.484.692.16 | | |
| Eff. en Wissels | „ 58.221.304.51 | | |
| do. prol. in Nederl. | | f 101.705.996.67 | |
| Hypothecaire Vorderingen | | „ 684.114.13 | |
| Andere voor overdracht of beleening vatbare en bij geschrifte aangegane inschulden | | „ —.— | |
| Munt en Muntmateriaal | | „ 27.923.99 | „ 102.418.034.79 |
| **VOORSCHOTTEN AAN HET GOUV.** | | | „ —.— |
| **BELEGD KAPITAAL** | | | |
| Effecten | | f 4.465.014.90 | |
| Hypotheken | | „ —.— | „ 4.465.014.90 |
| **BELEGD RESERVEFONDS** | | | |
| Effecten | | f 12.964.978.39 | |
| Hypotheken | | „ —.— | „ 12.964.978.39 |
| **NED. IND. MUNTSTUKKEN** | | | |
| Goud | | f 72.325.720.— | |
| Zilver | | „ 29.024.352.— | |
| Pasmunt | | „ 603.061.80 | „ 101.953.133.80 |
| **MUNT EN MUNTMAT.** | | | |
| Munt, goud | f 49.419.591.25 | | |
| Muntmater. goud | „ 17.724.045.77 | f 67.143.637.02 | |
| Munt, zilver | „ —.— | | |
| Muntmater. zilver | „ 201.012.35 | „ 201.012.35 | „ 67.344.649.37 |
| **BELEGD PENSIOEN- EN ONDERSTANDFONDS** | | | „ 3.756.630.50 |
| **GEBOUWEN EN MEUBELEN DER BANK** | | | „ 6.427.890.07 |
| **DIVERSE REKENINGEN** | | | „ 27.727.968.74 |
| | | | f 364.012.446.87 |
| Beschikbaar Metaalsaldo | | f 36.852.633.97 | |
| Muntbiljetten in omloop van f 2,50 | | f 22.839.862.50 | |
| „ „ „ „ „ 1.— | | f 17.855.704.— | |
| | | f 40.695.066.50 | |

| | | |
|---|---|---|
| KAPITAAL | | f 9.000.000.— |
| RESERVEFONDS | | „ 13.500.000.— |
| BIJZONDERE RESERVE | | „ 1.770.759.16 |
| PENSIOEN- EN ONDERSTANDFONDS | | „ 3.783.778.36 |
| BANKBILJETTEN IN OMLOOP | | „ 291.025.810.— |
| BANKASSIGNATIËN IN OMLOOP | | „ 1.393.965.19 |
| REKENING-COURANT SALDI: | | |
| Van het Gouvt. | f 7.738.521.15 | |
| Van anderen | „ 29.446.922.17 | 37.185.443.32 |
| DIVERSE REKENINGEN | | „ 6.352.690.84 |
| | | f 364.012.446.87 |

### Suikerafdoeningen.

SOERABAJA, 4 Jan. (*Aneta*). De V.J.P. verkocht 300 tons superieur van den 1929-oogst à 12 gulden.

### Financieel allerlei uit Nederland.

Aan een telegram, gedateerd 30 Dec., uit Amsterdam aan de *Loc.* is het welgende ontleend:

*Humfeldts Financier* deelt mede dat de Koloniale Cultuur Compagnie de uitgaven in het jaar 1929 bracht op een niveau, welk bij den huidigen rubberprijs nog een kleine winst laat.

*

Op de Jaarvergadering van de Cultuur Mij. Melangbong deelde de directeur mede, dat de oogstraming ten gevolge van de droogte moest worden teruggebracht tot 730.000 pond thee en 20.000 Kg. rubber.

*

De A.K.U. keert op prioriteitsaandeelen en op cumulatief-preferente aandeelen beide 3 pct. dividend uit.

*

De *Telegraaf* verneemt dat de Twentsche industrie ten zeerste getroffen is door de malaise in den afzet van textielgoederen in Nederlandsch-Indië. Men is voornemens zich toe te leggen op de vervaardiging van die artikelen, welke de Japansche industrie niet maakt, zulks ter herwinning van het verloren terrein. De mogelijkheid van verergering der hier bedoelde malaise in de eerstvolgende maanden wordt erkend.

*

De contramine verbeterde de noteeringen van tabaksfondsen als volgt: Deli-Batavia 372, Deli Mij. 339½, Senembah 394.

*

De markt voor rubberfondsen werd gestimuleerd door de verbetering der prijzen te Londen, welke plaats had ondanks het oploopen van de Londensche stocks met 700 ts. Amsterdam Rubber steeg tot 156½.

### In- en Uitvoer Buitengewesten.

(*Jaaroverzicht.*)

Als Mededeeling No. 79 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek, is onder bovenstaanden titel het overzicht van den buitenlandschen handel der Buitengewesten over 1928 verschenen.

Er bestaat bijzondere aanleiding om de aandacht op deze uitgave te vestigen, daar voor het eerst de invoer van de Buitengewesten volgens de nieuwe naamlijst, dus veel uitgebreider dan tot nog toe het geval was, is opgenomen.

Voor het eerst is het mogelijk een dieper inzicht in de handelsbeweging der Buitengewesten te verkrijgen daar, in afwijking van vroegere jaren, alle invoerartikelen volgens groepen gerangschikt zijn geworden. Wilde men in de oude statistiek bijv. nagaan hoeveel eet- en genotwaren er jaarlijks ingevoerd werden, dan diende men alle artikelen uit de alphabetische volgorde te halen en te groepeeren.

Door de uitbreiding der naamlijst is het aantal afzonderlijk genoemde invoer artikelen van ongeveer 400, op meer dan 1000 gestegen, terwijl de publicatie van 196 pag in 1927 tot 268 pag in 1928 uitdijde.

Aangezien in 1927 voor den invoer de oude naamlijst van artikelen gebruikt werd, terwijl Java en Madoera reeds volgens de nieuwe naamlijst bewerkt werd, was het niet mogelijk den invoer van Java met dien der Buitengewesten tot een totalen invoer van Ned.-Indië te combineeren.

Dit was voor 1928 wel mogelijk: een samenvatting, die ongeveer 45 pagina's beslaat geeft deze combinatie artikel voor artikel.

Een ander voordeel, dat uit de veranderde werkwijze voortvloeit, is de mogelijkheid om in eenige beknopte tabellen een overzicht van den invoer en uitvoer der verschillende gewesten te geven. Ook kon nu een globaal overzicht over de belangrijkheid van een een 15-tal havens der Buitengewesten gegeven worden.

Ten slotte eenige cijfers:

De totale buitenlandsche handel der Buitengewesten bedroeg in

| (1000 gld.) | 1928 | 1927 |
|---|---|---|
| Invoer | 351.424 | 331.484 |
| Gitvoer | 741.168 | 839.178 |
| Saldo | 389.744 | 507.694 |

Twee factoren bewerkten de daling van het saldo ten eerste de vermeerderde invoerwaarde en ten tweede de sterke daling in de waarde van den uitvoer. In hoofdzaak is die daling van de uitvoerwaarde teweeg gebracht door den val in de prijzen der producten, voornamelijk rubber.

De particuliere uitvoer bedroeg in 1927 4.273.941 tons met een waarde van f 819.593.000, terwijl in 1928 de particuliere uitvoer beliep 5.000.341 tons met een waarde van f 840.260.000.

Men ziet dus uit de cijfers een sterke toeneming van de totaal uitgevoerde hoeveelheid naast een gevoelige daling in de waarde.

Ten gerieve van buitenlandsche gebruikers is een vertaling van de voornaamste in- en uitvoerartikelen in het Engelsch aan het einde van het boekdeel opgenomen.

De statistiek is verkrijgbaar gesteld bij het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden.

### Bedrijvenwet-Commissie.

De oud-onderdirecteur van G.B., de heer Jellema, die van buitenlandsch verlof wordt terugverwacht, is volgens het *A.I.D.* bestemd om op te treden als voorzitter van de commissie tot uitvoering van de Bedrijvenwet, met standplaats Weltevreden.

Naar ons bij informatie blijkt wordt een dergelijke benoeming wel overwogen, ook is zij thans allerminst zeker.

***

Op verzoek is, in verband met het hem verleende buitenlandsch verlof, eervol ontslagen als lid van de bedrijvenwet-commissie. H. J. J. Schneider, inspecteur der Generale Thesaurie, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezen diensten.

Benoemd tot lid van de bedrijvenwet-commissie, de thesaurier generaal bij het Departement van Financiën, met bepaling, dat genoemde hoofd-ambtenaar zich, bijaldien hem dit wenschelijk voorkomt, zich zal kunnen doen vervangen door een, door hem aan te wijzen inspecteur der Generale Thesaurie.

### Cultuurproducties.

(*Van D. M. & C. Watering*).

| Ondern. | December Eigen Prod. | December Opk. | t/m December Eigen Prod. | t/m December Opk. |
|---|---|---|---|---|
| **Thee in H. Kg.** | ca. | ca. | ca. | ca. |
| Sedep | 264.000 | — | 1818.674 | — |
| Rantja Bolang | 56.000 | — | 597.236 | — |
| Maswati | 68.000 | — | 695.672 | — |
| Pangheotan | 33.750 | 7.000 | 452.794 | 68.291 |
| Tjimaniri | 36.000 | 4.700 | 251.187 | 25.313 |
| Goen. Hedjo | 28.200 | 10.800 | 283.310 | 207.354 |
| Kemoening | 34.000 | — | 290.738 | — |
| Argalingga | 46.000 | 6.000 | 306.344 | 54.451 |
| Tjiboenoet | 11.500 | 5.000 | 94.159 | 54.054 |
| Goen. Boeleud | 30.000 | 39.000 | 445.545 | 355.639 |
| Tendjolaja (natblad) | 19.000 | — | 319.071 | — |
| Tanang Taloe | 24.000 | — | 311.411 | — |
| **Rubber in Kg.** | ca. | ca. | ca. | ca. |
| Maswati | 5.000 | — | 47.881 | — |
| Goen. Hedjo | 7.300 | — | 77.599 | — |
| Tendjolaja | 3.200 | 780 | 26.2[illegible]9 | 6.680 |
| Kedaton | 61.000 | — | 624.781 | — |
| Bergen | 29.000 | — | 336.197 | — |
| Dilem | 9.000 | — | 68.456 | — |
| Boeniseuri | 20.500 | — | 234.928 | — |
| Kaoem Pandak | 7.100 | — | 80.630 | — |
| Goen. Boeleud | 2.600 | — | 29.992 | — |
| Tjimaniri | 1.550 | — | 16.295 | — |
| Timboeloen S/Tarap | 2.200 | — | 30.236 | — |
| Metawati | 2.400 | — | 21.821 | — |
| **Koffie in Picols.** | | | | |
| Timboeloen S/Tarap | 90 | — | 3.045 | — |
| Koeb. Kangkoeng | 20 | — | 2.146 | — |
| Kemoening | 500 | — | 5.354 | — |

### ALGEMEENE VERGADERINGEN.

**Vrijdag, 17 Jan. 1930.** The Kertasarie Tea Company, Ltd., ten kantore van de heer Harrisons & Crosfield, Ltd., Batavia, uur 10 v.m.

# Radio-Nieuws.

### Wat IAA deze week geeft.

Er wacht den Bataviaschen luisteraars weer een rijk gevarieerd programma voor de komende dagen.

Maandag behalve de gewone uitzending van de muziek van Hotel der Nederlanden, een Volksliederenavond. Dit wordt een avond van goede bekenden; bekende liedjes door bekende stemmen. Als deze uitzending in den smaak valt, komen er meer zulke avonden, waarvan de bedoeling niet zoo zeer is het geven van een groot zangconcert, als wel het laten hooren van de vele goede liederen, die onze volkszang rijk is.

Dinsdagavond is als altijd de avond van het versterkt orkest van het Hotel der Nederlanden onder leiding van Johnny Duell, terwijl Woensdag na de klassieke muziek op gramofoonplaten, Tilly Bouwmeester ons enkele van haar Levensliedjes zal laten hooren. Daarna komt een concert door de familie Haidutoff, the Bulgarian Trio.

Donderdag is de avond voor danslustigen en Vrijdag krijgen de kinderen een extrauitzengding met de familie Keuvelaar voor de microfoon. In den naävond zal mevr. Ruiter eenige liederen met pianobegeleiding zingen.

Zondag krijgen de luisteraars des ochtends lunchmuziek en des avonds de terrasmuziek van Hotel der Nederlanden te hooren om met de Beethoven sonates door den heer Coronel te eindigen.

De programma's der studiouitzending zullen nog nader bekend gemaakt worden; de firma Naessens stond weer welwillend de vleugel voor de verschillende uitvoeringen af.

### Programma's.

**Bat. Radio Vereeniging.**

(*Korte golf 75 M.*)

Maandag 6 Jan.

7—9 Muziek van Hotel der Nederlanden.
9—10 Volksliedjes.

Dinsdag 7 Jan.

7—9 Versterkt Orkest Hotel der Nederlanden.
9—10 Gramofoon muziek.

Woensdag 8 Jan.

7—8.30 Gramofoon muziek.
8.30—9 Levensliedjes door Tilly Bouwmeester.
9.25—10.25 The Bulgarian Trio, familie Haidutoff.

**Bandoengsche uitzendingen.**

Maandag 6 Jan.

(*Korte golf 58 M.*)

Het program voor Maandag van de Preanger-Muziek, te broadcasten door de Radio-vereeniging aanvang half 8 n. m. luidt: 1. Ouverture „Glöcken des Eremiten", 2. „Frühlingszeit", Becker. 3. Walzer „Sommerabend", Waldteufel. 4. Fantaisie aus der Oper „Die Jüdin", Halévy. 5. „Walters Preislied", Wagner. 6 Fantasie aus der Operette „Shwarz-waldmädel, Jessel.

Dinsdag 7 Jan.

(*Korte golf, 58 M*).

Het program voor Dinsdag van de Preanger-Muziek, te broadcasten door de Radio-vereeniging aanvang half 8 n.m. luidt: 1. Ouverture „Raymond", Thomas. 2. „Extase", Ganne. 3. Walzer „Hochzeit der Winda" Hall. 4. Fantaisie aus der Oper „Mignon" Thomas, „Aubade", Weijler. 6. Fantaisie aus der Operette „Wo die Lerche singt", Lehár.

# SCHOOL EN KERK.

### Week der Gebeden.

Het bestuur der Nederlandsche Afdeeling der Evangelische Alliantie heeft de predikanten van de verschillende Kerkgenootschappen in Ned. Indië en de zendelingen opgewekt om mede te werken aan de Week der Gebeden, welke in de eerste week des jaars over de geheele wereld gehouden wordt. „De Evangelische Alliantie (in 1846 gesticht) bedoelt de bevordering van de eenheid in geloof en liefde van allen, die den naam des Heeren Jezus Christus belijden." In desbetreffende circulaire heet het:

„Daar zijn toch wel zeer velen in onzen tijd, die sterk verlangen naar meerdere toenadering van het toch innerlijk verwante; die, althans in de heiligste oogenblikken, als zij zich stellen voor Gods aangezicht, over kleinere beletselen heen, zich willen verheffen tot die gemoedsgesteldheid, waarin men eerbiedig kan luisteren naar het laatste gebed, dat de Heiland voor Zijn discipelen deed en waarin Hij zeide: opdat zij allen één zijn.

Aan U is de roeping om die velen in uw omgeving te vereenigen of persoonlijk of door anderen. Het Christelijk geloof heeft grooter kansen in onze dagen dan menigeen bedenkt, maar als die gelegenheden verwaarloosd worden, is het niet zeker, dat zij spoedig zullen weerkeeren.

De wereld wacht er op, te zien: eenheid der geloovigen; te hooren: eenheid van lofzegging; te bemerken eenheid in liefde voor het verdwaalde en verlorene."

De leidende gedachte van het programma voor de samenkomsten van 5 tot en met 11 Januari is de eenheid in Christus. Verder zijn de themate, voor 6 Januari: Dankzegging en Schuldbeleidenis; 7 Januari: De Algemeene Kerk; 8 Januari: Internationale vriendschap en samenwerking; 9 Januari; Zending; 10 Januari: Huisgezin, Opvoeding, Onderwijs; 11 Januari: Inwendige Zending, Zending onder Israël.

# Uit de Provincie.

(*Van onze correspondenten*)

### SOEKABOEMI.

**Auto-ongelukken.**

Onze correspondent schrijft ons:

Werd ons aanvankelijk gemeld, dat het auto-ongeval te Buitenzorg, waarbij onze stadgenoote mevr. Mol met haar dochter het slachtoffer werden, onbeteekenend was en de dames er goed van afkwamen, thans vernemen wij, dat mevr. Mol nog niet van Buitenzorg mag worden vervoerd.

Het ongeluk heeft zich als volgt toegedragen.

Mevrouw Mol reed met haar dochter in gezelschap van een heer van Batavia naar Soekaboemi. Aan het stuur zat een bekende autoverhuurder van Soekaboemi. Even voor zij Buitenzorg binnen reden kwam van daar een auto uit Batavia met groote vaart aan. Deze slipte bij een kromming van den weg. De wagen hobbelde zijdelings in de richting van de auto uit Soekaboemi, waarvan de bestuurder die een ongeluk zag aankomen direct stopte en half op den wegberm den slag afwachtte. Deze kwam onvermijdelijk en juist tegen het achterdeel van de auto waar mevrouw Mol zat. Door den schok vloog zij voorover op den vloer van de auto, kreeg een deel van den kap tegen hoofd en gezicht waardoor deze bloedden. Mejuffrouw Mol viel op haar moeder. Het jongmensch bleef ongedeerd.

Men reed door naar de familie Dupré te Buitenzorg, waar onmiddellijk geneeskundige hulp werd ontboden. De geneesheer heeft verboden mevrouw Mol te vervoeren.

In het gemeentelijk ziekenhuis te Soekaboemi werd opgenomen een koelie van de firma Assendelft de Coningh, die eigendunkelijk een auto trachtte te chauffeeren en tegen de auto van dr. Gruneck opbotste. De man is ernstig gewond. Men vreest voor zijn leven. De auto is vernield.

**Minnenijd.**

In het ziekenhuis werden verder opgenomen een vrouw en twee koelies van de onderneming Bodjong Asih. De echtgenoot van bedoelde vrouw werd bij zijn thuiskomst opgewacht door den anderen man. Men raakte slaags en de vrouw, die tusschen beide wilde komen kreeg van haar man een mep met een stuk hout, waardoor ook zij bleef liggen.

**De Winkelgalerij.**

Soekaboemi zal al gauw een mooie winkelgalerij rijk zijn en als de kenteekenen zich niet bedriegen zelfs een der mooiste winkelgalerijen van geheel Ned. Indië. Men is thans reeds zoover gereed dat de kap moet geplaatst worden.

Ook aan de fundeeringen van het nieuwe soosgebouw is men bezig. Alles bij elkaar genomen een goed geheel.

Wij zijn alleen huiverig over de vraag: Hoe komen wij in deze moeilijke tijden aan huurders voor de lokaliteiten?

Maar laten ook wij optimistisch blijven.

### BANDOENG.

**Doofstommen-Instituut.**

Naar onze correspondent te Bandoeng meldt is aldaar opgericht een vereeniging tot bevordering van het onderwijs op neutralen grondslag aan doofstomme en slechthoorende kinderen. Het bestuur bestaat uit den heer Kuneman, resident van Midden-Priangan, voorzitter; mevrouw C. Roelsema-Wesselink, vicepresidente; de heeren A.H.J. Schweitzer, secretaris; J.P.A.Ahn, agent der Javasche Bank, penningmeester; de heeren R.A.A. Wiranatakoesoema, regent van Bandoeng, F.H. de Hoog, voorzitter van het I.E.V., Tjen Djit Tjong, wethouder der gemeente Bandoeng, Greve en Outshoorn, mr. Wormser, Soesman en prof. Holleman, die gedelegeerd lid te Batavia wordt.

De regeering heeft aan de Vereeniging bereids een aandeel toegezegd in de a.s. groote geldloterij, voorts financiëelen steun voor de oprichting van een internaat.

**Vaderlandsche Club.**

De heer E. Sieburgh, voorzitter van het Comité tot Maatschappelijk Hulpbetoon van het I.E.V. te Bandoeng, is afgetreden als bestuurslid der V.C. kring Bandoeng.

**I.E.V. Jeugd Organisatie.**

Zaterdagavond heeft de I.E.V. te Bandoeng een welgeslaagde thé musicale gegeven in de I.E.V. club, van welke het terras, de voor- en middendenzaal smaakvol waren verlicht en met groen en dundoek versierd.

Door jeugdige „geisha's" werden thee en koekjes geserveerd, terwijl mevrouw M. Zaalberg, (piano), de heer F.H. Belloni (viool), jongejuffrouw Jo Piso en jongeheer Louij-Kist (beiden piano) het muzikale gedeelte van den avond op verdienstelijke wijze verzorgden.

De dansnummers van mevrouw T. Zaalberg, de jongedames Huffenreuter en Lenz vormden even zoovele attracties, niet te vergeten de comische voordrachten der gebroeders Annuschek. Verder is er nog tot vroeg in den morgen gedanst.

**Auto's verduisterd.**

Onze correspondent meldt ons, dat een zekere T. uit Cheribon ten nadeele van de firma Rous & Meeuwenoord te Bandoeng drie auto's ter gezamenlijke waarde van f 7000,— heeft verduisterd.

# RECHTZAKEN.

### Geknoei met Vuurwapen-Vergunningen.

Dinsdag 7 Januari a.s. zal voor den Raad van Justitie te Batavia terecht staan J.M.C.W., vroeger 1e klerk op het residentie-kantoor te Soekaboemi, beschuldigd van het plegen van knoeierijen met vergunningen voor vuurwapenen, hierbij misbruik makend van zijn bevoegdheden hem krachtens zijn functie verleend.

Bekl. was op het residentie-kantoor belast met de administratie der vuurwapenen, maakte een zeventiental vergunningen valschelijk op en legde deze aan den afdeelings-secretaris of diens vervanger ter teekening voor als waren genoemde vergunningen geheel volgens voorschriften verleend.

Voor het uitreiken dezer vergunningen nam hij van verschillende personen geschenken in geld in ontvangst.

De registers der vergunningen vervalschte hij door bijschrijven en radeeren in overeenstemming met de uitgereikte valsche vergunningen.

Bovendien wordt W. beschuldigd van het zich toeëigenen van vuurwapenen welke ten residentie-kantore werden ingeleverd en welke hij ten eigen bate verkocht.

# SPORT EN SPEL.

### SCHAKEN.

### Wedstrijden „Schaakmat".

De onderlinge wedstrijd volgens Zwitsersch systeem, gespeeld in de schaakclub „Schaakmat" te Weltevreden, heeft het volgende resultaat opgeleverd.

| | Hr. | met | uit |
|---|---|---|---|
| 1e pr. | Hamming | 12½ | 16 partijen |
| 2e " | Baay Sr. | 11 | " |
| 3e en 4e pr. | Meijer | 10 | " |
| id. | Pilke | 10 | " |
| 5e pr. | Lichtendahl | 9½ | " |
| 6e, 7e en 8e pr. | v. Haeften | 9 | " |
| id. | Kranen | 9 | " |
| id. | Onnen | 9 | " |
| 9e en 10e | P. Brouwer | 8 | " |
| id. | Nunnikhoven | 8 | " |
| | Dixon | 7½ | " |
| | Krol | 8 | " |
| | Rhemrev | 7 | " |
| | Schaap | 7 | " |
| | Bakkes | 6½ | " |
| | V. Rees | 6½ | " |
| | Saeys | 6½ | " |
| | Sewalt | 2 | " |

De heer v. Haeften en Schaap speelden 2 partijen minder door latere deelnamen, welke als verliespunten werden geboekt.

Om dezefde reden kreeg de heer Ninnikhoven 1 verliespunt. De heer Hamming nam in de 3e ronde reeds de leiding om die gedurende den geheelen wedstrijd niet meer af te staan. Hij moest dus telkens vechten tegen den speler die hem het dichts op de hielen zat, dus in speelsterkte het meest nabij kwam. Zijn eindresultaat als 1e prijswinner is voor Hamming dan ook een succes waarop hij met alle eer mag wijzen.

De heer Baay zat ook al heel spoedig in het hoofd peloton en liep langzaam maar zeker uit naar den kop, gevaarlijk voor den heer Hamming is hij echter niet geworden, doch ging het ten slotte voor hem om de 2e of 3e plaats. Baay is een constant sterk speler, die, hoewel geruimen tijd buiten training, in dezen wedstrijd getoond heeft een kracht te zijn, waarmede de sterkste spelers terdege rekening kunnen houden.

De Heer Meyer heeft in dezen Kamp, niet zijn ex-Java Kampioensvorm te pakken kunnnen krijgen. Ook hij zat steeds aan den kop en speelde met Hamming in dezen wedstrijd niet minder dan 6 partijen. Daarvan verloor hij er 4 en won er 2, waarvan één nog met veel veine wegens het nonchalant spel van Hamming in eene, voor dezen gewonnen stelling.

Meer van invloed op het eindresultaat van den heer Meyer waren echter een 3 tal remices tegen minder sterke spelers, waarvan zoowaar nog 2 partijen bij goed spel voor Meyer glad verloren zouden geweest zijn. Slechts in enkele partijen speelde Meyer op zijn oude kracht; vooral de eene winstpartij tegen Hamming mag als zoodanig extra vermeld worden.

Het resultaat van den heer Pilke verdient zeer zeker ook de aandacht. Ook hij zat van den aanvang af in de leidende groep en kreeg dus steeds harde noten te kraken. Zijn spel is uiterst voorzichtig en goed doordacht, de 3 remise partijen tegen Hamming en een remise tegen Meyer, leveren het bewijs dat het lastig is van Pilke een partij te winnen.

De opkomende ster van „Schaakmat" is de heer Lichtendahl. Zijn begin in dezen wedstrijd was niet bijzonder fraai en hij bleef aanvankelijk in de achterhoede. Successievelijk werkte hij zich echter naar voren om ten slotte als no. 5 de eindstreep te bereiken.

Een mooi resultaat, dat ongetwijfeld nog door meerdere successen zal gevolgd worden.

De overige spelers bereikten, de een met wat geluk en de ander door wat pech, de plaats die hierboven is aangegeven.

Behoudens de heeren Schaap, Dixon en Saeys, die voor hun speelsterkte te laag zijn uitgekomen, geeft de volgorde overigens vrijwel de speelsterkte der spelers aan, ofschoon een wedstrijd volgens het Zwitsersch systeem niet de aangewezen manier is om een juiste krachtsverhouding weer te geven.

Voor de schaakclub „Schaakmat" is deze wedstrijd wederom een succes geweest, waarop met tevredenheid mag worden teruggezien.

Als bijzonderheid mag hierbij worden vermeld, dat op voorstel van den 1en prijswinnaar, de heer Hamming, het prijzenfonds in zijn geheel werd afgedragen aan het bestuur van den N.I. Schaakbond als bijdrage in de kosten voor de komst van dr. Max Euwe.

### TENNIS.

### De Fransche Ranglijst.

In *Les Sports* lezen wij de officiëele ranglijst van den Franschen tennisbond. Zij luidt als volgt:

1 en 2. Cochet, Lacoste; 3. Borotra; 4 en 5. Brugnon, Boussus; 6 en 7 Landry, Duplaix; 8, 9 en 10 Féret, Gentien, de Buzelet; 11 en 12. Barrelet de Ricou en Rodel.

# Cablegrams.

### Shooting-affray in Singapore.

Singapore, Jan. 4. Approaching a motorcar, containing five Chinese suspects, two European detective inspectors, Byrne and Mac Intosh shot and wounded. Detectives returned fire, killing two and wounding others.

### Police against Antifascists.

Geneva, Jan. 4. Police searched anarchists and antifascists houses here, owing passage Belgian royal train through Switzerland, also connection Paris arrests and alleged plot anti-Italian delegation to League council on 13/1. Number documents seized and several people taken policestation questioned.

### Silk-production in Palestine.

Jerusalem, Jan. 4. View establishing silk production industry in Palestine, the government giving every encouragement culture. Silkworms and mulberry plants distributed free, while lectures and demonstrations organising. Silk factory Cyprus already purchased cocoons produced Nablus and Petahtikuem past year, while silkspinning plant already installed Nablus.

### Francis Lorang arrested.

London, Jan. 4. Francis Lorang chairman of the Blue-Bird petrol companies, whose failure sensationed city last May, recognised astride pig on merrygoround at Mont-Martre in Paris, by inspector, who only seen him once months ago. When merrygoround stopped, he admitted identity and arrested on warrant issued in London months ago. He native Luxembourg.

### The Fire in the White House.

Washington, Jan. 4. Fire ominous fingers flame played around great dome of Capitol. Halfhour efforts of twenty fire brigades to get position and fight fire, temporarily baffled owing locked doors, inadequate waterpressure and darkened corridors.

Survey damage indicates that structure unmaterially harmed. Greatest loss being pictures and documents. Believed fire started in studio of artist, who working in Capitol.

### The Second Hague Conference.

The Hague, Jan. 5. Conference divided two committees, one under Jaspar to deal German reparations, second, under Loucheur, to deal non-German reparations. Latter considering alphabetically claims small states. Matter likely cause principal difficulties conference. Schober, Austrian chancellor, promised if Austria exempted reparations, she waive all financial claims antisuccession states. Little-entente powers conciliatory hereanent, but hesitating; matter be discussed privately for report Monday. French luncheoned with Germans and discussed sanctions.

### Shipping Conference.

New-Delhi, Jan. 5. Shipping conference, convened by government of India, holding private sittings presidency Irwin. Understood discussing coastal reservation bill, which aims protection Indian shipowners interests. Understood representatives British shipping pleaded that bill considerably jeoparpise British shipowners interests, while representatieves S.C. India Steam Navigation Company emphasised that present state Indian companies due methods adopted by British shipowners.

New-Delhi, Jan. 5. Shipping conference failed.

### The Royal Wedding.

Brussels, Jan. 5. Princess Marie José had affectionatest popular sendoff on departure Romeward for Marriage with prince Humbert on 8/1.

On arrival station presented bouquet orangeblossom by thirty young girls exschools. Music chanted specially composed song Welcome and seventyfive schoolgirls sang Belgian and Italian national anthems, as royal family processioned to royal train, whose equipment includes wonderfully furnished drawingroom suite and bedrooms. Princess seen waving glove response public, until train disappeared sight. Princesses wedding gifts include a beautiful marriage veil of Brussels lace and a diamond ring, whereto twohundred thousand Belgians subscribed.



# LAATSTE BERICHTEN.

### De Herstelconferentie.

NAUEN, 5 Jan. (*Aneta Radio*). Uit den Haag wordt gemeld: De herstelt conferentie is Zaterdag een goeden stap vooruit gekomen, ofschoon het nog een open vraag is of het een stap is naar harmonie of naar mislukking. Het pessimisme, dat Vrijdag heerschte, is echter aanmerkelijk bedaard tengevolge van het (tot dusver nog niet bevestigd) bericht, dat tijdens de lunch, welke de Fransche en de Duitsche gedelegeerden Zaterdag gezamenlijk gebruikt hebben, de respectieve ministers van buitenlandsche zaken, dr. Curtius en Briand,, tot overeenstemming gekomen zijn inzake de voorloopige formule betreffende de zoogenaamde sanctie-kwestie, welke naar men vreesde de conferentie zou doen mislukken en nog steeds het centrale punt voor de onderhandelingen vormt.

Men gelooft dat onder dit compromis de herstel-commissie zal ophouden te bestaan in overeenstemming met de krachtige aanbeveling in het Youngplan. Frankrijk zal zijn eisch inzake de sancties krachtens het verdrag van Versailles prijsgeven zoo lang het Young-plan van kracht blijft en Duitschland stemt er in toe in de toekomst elke bewering, dat het niet langer aan zijn verplichtingen voldoen kan, aan arbitrage te onderwerpen.

### De Amerikaansch-Duitsche Overeenkomst.

BERLIJN, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). De Amerikaansch-Duitsche overeenkomst betreffende de herstelschulden, bevat een toevoegsel: „De regeering der Vereenigde Staten aanvaardt het woord en het crediet van Duitschland als de eenige garantie voor de nakoming der verplichtingen volgens deze overeenkomst."

### REGEERINGSVERKLARING INZAKE DE HUISZOEKINGEN.

**Op 10 dezer.**

Naar Aneta verneemt zal de regeering bij de opening van de zitting van den Volksraad, op 10 dezer, een verklaring afleggen inzake het optreden tegen de P.N.I.

**Mr. Iskaq.**

Mr. Iskaq is thans, naar Aneta uit Bandoeng meldt, definitief preventief gesteld. In de omstreken van Bandoeng zijn 1000 menschen, die op 29 December werden aangehouden, weer vrijgelaten.

**Vervolging P.N.I. voorman.**

Uit Palembang wordt door Aneta gemeld, dat de P.N.I. voorman Patty vervolgd wordt, aangezien bij de huiszoeking is gebleken dat hij stukken van het residentiekantoor, waar hij als commies ontslagen was onder zich hield.

### Jubileum Van Ardenne.

De inspecteur van Arbeid, de heer Van Ardenne, heeft gisteren onder groote belangstelling zijn zilveren jubileum gevierd als ridder van de militaire Willemsorde, seint *Aneta* uit Palembang.

### Begrafenis De Quant.

Het stoffelijk overschot van kapitein De Quant zal naar Java worden overgebracht. Het wordt van Bandjermasin afgehaald door een broer van den overledene. Het transport van Poeroek Tjahoe naar Bandjermasin vangt 10 dezer aan. De teraarde-bestelling te Bandoeng zal 18 of 20 dezer plaa's hebben, meldt Aneta.

### Het N.V.V. naar Indië.

Aneta seint ons uit Den Haag:

De commissie uit het Ned. Verbond van Vakvereenigingen ten behoeve van het contact met de vakbeweging in Indië zal in Maart van het volgend jaar naar Indië vertrekken.

### Aanrijdingen.

Een autobus reed in de Kerkstraat op M. Cornelis een jongen, die zonder uit te kijken den weg overstak, tegen den grond. De jongen moest in de C.B.Z. worden opgenomen.

Op Kali Besar West reed een grobakvoerder met zijn kar tegen een paal op. Hij viel zoo ongelukkig van zijn wagen af, dat hij in de C.B.Z. moest worden opgenomen.

### Gestolen Goed.

De inbrekers, ondergravers enz. zijn weer ijverig bezig geweest. Wij lezen zes van hun heldenfeiten in het persrapport. De grootste buit, ruim honderd gulden, werd op Matraman behaald.

# OFF. BERICHTEN

### CIVIEL DEPARTEMENT.

B. O. W.

Belast: met de leiding van den dienst van de landsgebouwen: in het ressort Semarang, met aanwijzing van Semarang als standplaats, de ingenieur IIde klasse, ir. J. G. Meerdink;

in het ressort Magelang, met aanwijzing van Magelang als standplaats, de tijdelijk waarnemend praktijk-ingenieur, L.P. van Eekhout;

in het ressort Tiilatjap-Noesa Kembangan, met aanwijzing van Tjilatjap als standplaats, de architect, A. L. Rups, thans resp. toegevoegd aan het hoofd der 2de waterstaatsafdeeling, en het hoofd der irrigatieafdeeling Serajoe.

Tijdelijk belast: met de leiding van de onderafdeeling waterloopkundige zaken van de afdeeling havenwezen van het dept. der B.O.W. de op het hoofdkantoor geplaatste ingenieur 1ste klasse, ir. K. J. L. Kuiler;

met de waarneming van de betrekking van adjunct-boekhouder, J. A. Hamburg, thans particulier.

Benoemd: tot 1sten commies bij het dept. der B.O.W. de van buitenl. verlof terugverwachte ambtenaar, P. J. Latuperisa, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende;

tot gezagvoerder, H. Tweedij, ambtenaar van verlof buiten bezwaar van den lande, teruggekeerd, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende.

Zoutregie.

Bepaald: dat de adjunct-inspecteur ir. Ph. Jordaan, geplaatst blijft bij den aanmaak en aankoop te Pamekasan.

### MILITAIR DEPARTEMENT.

Ontslagen: met ing. van 31 Dec' '29, op verzoek eervol uit Hms. mil. dienst de 1ste luitenant der genie G. Maas.

(*Zie verder het Vierde Blad.*)

# SCHEEPSBERICHTEN

**Haven van Tandjong-Priok.**

Aangekomen 4 Jan.

N.I. ss. „Pahud" gez. Ouwehand, van Semarang, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Palopo" gez. Prass. van Palembang, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Plancius" gez. Roeleveld, van Soerabaja en Semarang, agt. K.P.M.

N.I. ss. „v. Lansberge" gez. Janssen, van Tarakan en Semarang, agt. K.P.M.

Ned. ss. „Soekaboemi" gez. Slof, van Rotterdam en Singapore, agt. R/L.

N.I. ss. „van Waerwijck" gez. Reenalda, van Benkoelen, agt. K P.M.

Aangekomen 5 Jan.

N.I. ss. „Op ten Noort" gez. Götz, van Soerabaja en Muntok, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Gen. Michiels" gez. v. Oosterlingh, van Semarang en Cheribon, agt. K.P.M.

Eng. ms. „Malabar" gez. Donaldson, van Singapore, agt. Campb. Macoll.

N.I. ss. „N. Zeeland" gez. Kroef, van Melbourne en Semarang, agt. K.P.M.

Eng. ss. „Silvertir" gez. Julloch, van Calcutta en Singapore, agt. Hadden en Co;

Ned. ms. „P.C. Hooft" gez. Krijt, van Soerabaja en Semarang, agt. S.M.N.

N.I. ss. „de Eerens" gez. Hop, van Palembang, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Janssens" gez. Benecke, van Oosthaven, agt. K.P.M.

Duitscge ss. „Bochum" gez. Valentein, van Cheribon, agt. Muller en Co.

Ned. ss. „Kon. der Ned. gez. Brouwer, van Amsterdam en Singapore agt. S.M.N,

Vertrokken 4 Jan.

N.I. ss. „Merkus" gez. Kielman, naar Tg/Pandan, Pontianak, Singkawang, Pemangkat en Sambas.

N.I. ss. „Boelongan" gez. Bakker, naar Soerabaja.

Ned. ms. „Alcinous" gez. Koningstein, naar Padang, Camaran, Djeddah, Marseille, Londen, en Holland.

Ned. ms. „Kedoe" gez. Dubois, naar Singapore, Belawan, Colombo, Moekallah, Suez, Port Said, Londen en Rotterdam.

Ned. ss. „Batoe" gez. v/der Laan, naar Singapore, Belawan en Oosthaven.

N.I. ss. „Pahud" gez. Ouwehand naar Singapore en Belawan.

N.I. ss. „Plancius" gez. v/d Worp, naar Muntok, Singapore en Belawan.

N.I. ss. „van Lansberge" gez. Janssen, naar Palembang.

Jap. ss. „Bandoeng Maru" gez. Ohnari, naar Semarang.

Ned. ss. „Kangean" gez. Rees Vellinga, naar Penang, Belawan, Sabang, Colombo, Camaran, Djeddah, Suez Port Said en New-York.

Vertrokken 5 Jan.

Eng. ms. „Silverfir" gez. Julloh, naar San Francisco.

N.I. ss. „Op ten Noort" gez. Gotz, naar Semarang en Soerabaja.

N.I. ss. „Palopo" gez. Prass, n/Toboali en Palembang.

**Rotterdamsche Lloyd.**

ms. „K. Inten" 4 dezer uit Medan uitr.
ss. „Samarinda" 5 dezer uit id. id.
ss. „Blitar" 5 dezer te id. id.
ss. „Schouwen" 4 dezer pass. Suez id.
ms. „Indrapoera" 4 dezer uit Colombo id.
ss. „Tambora" 5 dezer uit Medan thuisr.
ss. „Slamat" 4 dezer uit Port Said id.
ss. „Tosari" 5 dezer te Suez id.
ms. „Kedoe" 4 dezer uit Priok id.
ss. „Buitenzorg" 4 dezer uit Makasser kustr.
ss. „Djambi" 4 dezer te id. id.
ss. „Merauke" 3 dezer uit Balik Papan id.

**Stoomvaart Maatschappij Nederland.**

ss. „Moena" 5 dezer te Makasser kustr.
ss. „Radja" 5 dezer te Soerabaja id.
ms. „P. C. Hooft" 5 dezer te Priok id.
ss. „Mapia" 4 dezer uit P. Said thuisr.
ss. „Riouw" 4 dezer te Amsterdam id.
ss. „Singkep" 4 dezer uit Padang id.
ss. Soemba" 4 dezer te Djeddah id.

**Holland Amerika Lijn.**

ss. „Blommersdijk" 5 dezer uit Semarang kustreis.

**Java New-York Lijn.**

ss. „Salawati" 6 dezer te Soerabaja.
ss. „Karimoen" 4 dezer te Balikpapan.
ss. „Madoera" 4 dezer uit New-York.

**Java Bengalen Lijn.**

ss. „Medan" 4 dezer uit Soerabaja.

**Java China Japan-Lijn.**

ss. „Tjikandi" arr. 4 dezer te Dairen.
ss. „Tjipanas" vertr. 4 dezer van Saigon naar Soerabaja.

**Radioverbindingen.**

Binnen bereik van Weltevreden-Radio: Tjikembang, Kota Inten, Silverfir, Op ten Noort, Stentor, Blommersdijk, Malabar, Atlantic, Bochum, Ophir, Siameseprince.

„Joh. de Witt" Monsanto, „J. P. Coen" Karachi, „Pr. der Ned." Alger, „Pr. Juliana" Karachi, „Insulinde" Alexandria, „Indrapoera" Sabang, „Slamat" Alexandria, „Tambora" Sabang.

De schepen zijn allen in verbinding met Sabang- en Scheveningenradio, uitgezonderd de „Tambora".

# TELEGRAMMEN.

## NEDERLAND.

### SCHEEPSRAMP.

**5 dooden.**

DEN HAAG, 4 Jan. (*Aneta*). Het stoomschip *Hofplein* op weg naar Varwick is op de Noorsche kust, vermoedelijk tengevolge van mist, op een rots gestooten en stuurloos geworden. Het maakte water en dreef rond, tot het bij het eiland Plorö op een rots liep.

De bergingsvaartuigen keerden terug, wegens slecht weer.

De *Hofplein* is tenslotte in tweeën gebroken. De directie bericht dat de bemanning, uit 38 koppen bestaande veilig te Aalasund is geland.

Nader wordt evenwel gemeld dat 34 man van de *Hofplein* gered zijn en dat een boot met twee lijken is gevonden. Drie man worden vermist die vermoedelijk zijn verdronken.

DEN HAAG, 4 Jan. (*Spec. Bat. Nwsbl.*) De bemanning van de *Hofplein* trachtte zich in twee reddingsbooten te redden. De een is met 32 man bij Jotenheim opgepikt. De andere wordt vermist. Omgekomen zijn de derde stuurman, Zeeveld, van Vlissingen, en de opvarenden Leenhout, van Vlaardingen, Bartels, Bruurmijn en Kunstling van Rotterdam.

De opgepikte reddingsboot bevatte behalve de 32 leden van de bemanning twee loodsen.

### De Verdeeldheid in den Aether.

DEN HAAG, 4 Jan. (*Aneta*). Naar verluidt is de Radio-raad niet geslaagd in de verdeeling van den zendtijd. Er is een aantal minderheid-adviezen aan den minister uitgebracht.

### Vooruitzichten omtrent 1930.

DEN HAAG, 4 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De *Zakenwereld* publiceert interviews van bekende personen omtrent de vooruitzichten van 1930.

De heer Treub heeft omtrent de naaste toekomst geen gunstige verwachtingen, hoewel het niet noodig is het stormsein te hijschen. De heer Van Aalst acht 1930 een jaar van sanering der opgezette productie en de opgeschroefde uitgaven zoowel van den staat als van particulieren. De heer Deterding verwacht in het voorjaar roosk euriger vooruitzichten.

### De Encephalitis.

DEN HAAG, 4 Jan. (*Spec. Bat. Nwsbl.*) De heer Van Bouwdijk Bastiaanse, de ontdekker van de encephalitis-vaccine, trof in de hersens van kalveren gelijke afwijkingen aan als bij de aan encephalitis overleden kinderen te Amsterdam.

(Ons is indertijd gemeld dat dr. Hekman, van Rotterdam, een speciaal vaccine had samengesteld tot bestrijding van deze ziekte *Red. B.N.*).

## DE STRAITS.

### Schietpartij te Singapore.

SINGAPORE, 4 Jan. (*Aneta-Reuter.*) Toen de twee Europeesche inspecteurs der recherche Byrne en MacIntosh een auto naderden waarin zich vijf verdachte Chineezen bevonden, werd op hen geschoten. Zij werden gewond, doch beantwoordden het vuur, waardoor twee der Chineezen gedood en de overigen gewond werden.

## BRITSCH-INDIË.

### Scheepvaartconferentie.

NEW DELHI, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). De scheepvaart-conferentie, welke door de regeering van Indië bijeen is geroepen, heeft, onder voorzitterschap van Irwin, in besloten zittingen besprekingen gevoerd.

Naar verluidt is de *coastal reservation bill* besproken. Deze wet beoogt de bescherming van de belangen der Indische reeders.

Naar verluidt betoogden de vertegenwoordigers der Engelsche scheepvaartmaatschappijen, dat door de nieuwe wet de belangen der Engelsche reeders groot gevaar loopen. De vertegenwoordigers der S.C. India Steam Navigation Company betoogden daarentegen dat de huidige toestand der Indische scheepvaartmaatschappijen te wijten is aan de methoden die door de Engelsche maatschappijen gevolgd worden.

NEW DELHI, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). De scheepvaart conferentie is zonder resultaat te hebben opgeleverd, afgebroken.

## HET BRITSCHE RIJK.

### Op een Zwijn gearresteerd.

LONDEN, 4 Jan. (*Aneta-Reuter*). Het vorig jaar Mei werd in Londen groote sensatie verwekt door de verdwijning van Francis Lorang, voorzitter van de Blue-Bird Petrol Companies.

Een inspecteur, die hem maanden geleden één keer gezien had, herkende hem toen hij schrijlings op een varken zat in een draaimolen op de Mont-Martre te Parijs.

Toen de draaimolen stopte gaf Lorang toe de gezochte te wezen. Hierop werd hij in hechtenis genomen op een bevel tot arrestatie dat maanden geleden te Londen is uitgevaardigd.

Francis Lorang is geboortig uit Luxemburg.

# De Tweede Haagsche Herstel-conferentie.

**De Herstelbank.**

DEN HAAG, 4 Jan. (*Aneta*). De Amerikaansche bankier Reynold wordt genoemd als voorzitter van de organisatie-commissie van de Herstel-bank.

De Belgische wensch de bank alsnog te Brussel te vestigen wordt hopeloos geacht.

**De eerste dag.**

DEN HAAG, 4 Jan. (*Aneta*). In Berlijnsche politieke kringen is men tevreden over de resultaten van den eersten dag der conferentie, waarin de delegatie in nauw contact kwam met de andere delegaties.

**Twee Commissies.**

's-GRAVENHAGE, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). De herstelconferentie is gesplitst in twee commissies. De eerste commissie, onder presidium van Jaspar, zal de Duitsche herstelbetalingen behandelen en de tweede commissie, onder presidium van Loucher, de niet-Duitsche herstelbetalingen.

De tweede commissie zal alfabetisch de eischen der kleinere staten behandelen. Deze kwestie der niet-Duitsche herstelbetalingen zal waarschijnlijk de grootste moeilijkheid op deze conferentie wezen.

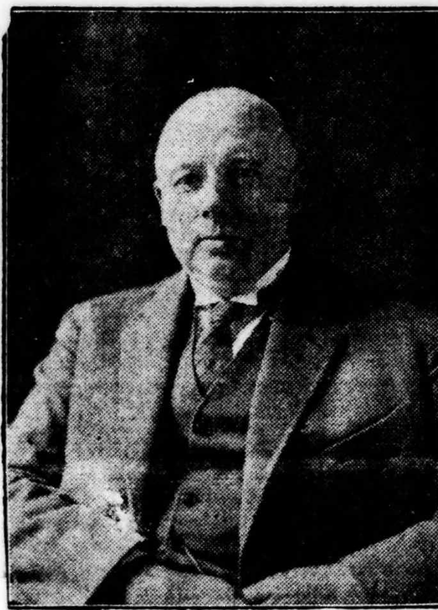



*Loucheur.*

son Reynolds, president van de First National Bank te New-York, zijn naar Den Haag vertrokken om de slot-vergadering van de organisatie-commissie voor de internationale bank bij te wonen.

's-GRAVENHAGE, 5 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Duitsche minister van financiën, dr. Moldenhauer, heeft een bezoek gebracht aan Snowden.

Naar uit Duitsche bron vernomen wordt, werd de kwestie ter sprake gebracht over de sancties, in geval Duitschland in gebreke blijft te voldoen aan de bepalingen van het Young-plan. Snowden moet hierop geantwoord hebben dat dit een kwestie is waar Engeland geen belang bij heeft.



*Schober.*



*Dr. Moldenhauer.*

Schober, de Oostenrijksche bondskanselier, heeft toegezegd dat indien Oostenrijk vrijgesteld wordt van de herstelbetalingen, het afstand doet van zijn eischen, in verband met de afgescheiden staten. De mogendheden der kleine entente gaan met dit aanbod accoord, maar toch wenscht men de kwestie in besloten zitting te bespreken.

De Fransche delegatie heeft met de Duitsche gelunchd en onderwijl gesproken over eventueele sancties, voor het geval Duitschland in gebreke blijkt bij de naleving van het Young-plan. De Duitschers betoogden dat het Youngplan arbitrage voorschrift in geval Duitschland in gebreke blijft, maar deze arbitrage sluit geen sancties in. De Fransche delegatie heeft hieromtrent niet een zoo stellige zekerheid.

NEW-YORK, 5 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Melvin Traylor, president van de First National Bank te Chicago en Jack-

's-GRAVENHAGE, 5 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Men acht de kans, dat er overeenstemming zal worden bereikt met betrekking tot de niet-Duitsche herstelschulden gunstig.

De subcommissie inzake de kwestie der Duitsche herstelschulden heeft haar taak niet beëindigd. Men vreest, dat Tardieu's aanpassingsvermogen op de Internationale Conferentie minder groot zal zijn dan dat van Briand, die thans eenigszins op het tweede plan is gedrongen. Ten behoeve van de Duitsche betalingen zoekt men naar nieuwe waarborgen.

### Hartelijke Nieuwjaars-groeten.

WASHINGTON, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*) Hartelijke nieuwjaars-groeten zijn gewisseld tusschen den koning van Engeland en Hoover.

De hoop werd uitgesproken dat de beperking van de bewapening ter zee een der mooiste vooruitzichten voor 1930 moge wezen.

## FRANKRIJK.

### Kruiser aan den Grond.

ORAN, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). De Fransche kruiser *Edgar Quinet* is tengevolge van een dichten mist bij Capablanca aan den grond geloopen. Het water stroomt met groote kracht binnen door een enorm lek in de zijde van het schip. Het heeft reeds de machinekamer bereikt. De bemanning is gered.

## BELGIË.

### Het Vertrek van Prinses Marie-José.

BRUSSEL, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). Bij haar vertrek naar Rome voor haar huwelijk met prins Umberto (welk huwelijk 8 Januari plaats heeft), heeft de bevolking prinses Marie José op buitengewoon hartelijke wijze uitgeleide gedaan.

Bij de aankomst op het station werd oranje-bloesem aan de prinses aangeboden door dertig jonge kinderen der scholen. Muziek speelde een speciaal voor deze gelegenheid gecomponeerd lied en 75 schoolkinderen zongen het Belgische en het Italiaansche volkslied toen de koninklijke familie zich naar de koninklijke trein begaf. In dien trein bevindt zich een prachtige salon en slaapkamers.

De prinses bleef het publiek met de handschoen toewuiven tot de trein uit het gezicht verdween Onder de huwelijksgeschenken van de prinses bevindt zich ook een schitterende huwelijkssluier van Brusselsche kant en een diamanten ring, geschenken waartoe 200.000 Belgen hebben bijgedragen.

## SKANDINAVIË.

### Naar het Verre Oosten.

COPENHAGEN, 5 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De koning van Denemarken en zijn twee zoons prins Frederick en prins Knud, vertrekken 11 Januari, voor een reis van 4 maanden door het Verre Oosten.

(Op het Deensche consulaat is van een eventueel bezoek aan Java nog niets bekend. *Red. B. N.*)

## ZWITSERLAND.

### Politie tegen Anarchisten en Antifascisten.

GENÈVE, 4 Jan. (*Aneta-Reuter*). De politie heeft te Genève huiszoekingen gedaan bij anarchisten en antifascisten.

Deze huiszoekingen werden gedaan in verband met het passeeren van de trein met de Belgische koninklijke familie door Zwitserland, alsook in verband met de arrestaties van anti-fascisten in Parijs en een vermeend complot dat gesmeed zou wezen tegen de Italiaansche delegatie, welke 13 Januari naar Genève komt voor de vergadering van den Volkenbond. Een aantal documenten werd in beslag genomen en verscheidene personen werden op het politiebureau verhoord.

## ITALIË.

### Het Vorstelijk Huwelijk.

Het bruiloftskleed van prinses Marie José.

ROME, 4 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*) Het bruiloftskleed van prinses Marie José, dat in Milaan is vervaardigd, is van witte fluweel met een lange sleep van dezelfde stof. Het toilet is afgezet met hermelijn.

De mantel, welke doorweven is met zilver, is 22 voet lang.

ROME, 5 Jan. (*Aneta-Reuter.*) Alle hotels en pensions zijn volgepropt met bezoekers die deelnemen aan de groote feestelijkheden, welke gehouden worden ter eere van de vorstelijke bruiloft.

Zelfs de dorpen tegen de heuvels om Rome, die per tram met de hoofdstad zijn verbonden, zijn overvol. Personen uit de verschillende provincies en de koloniën, die deelnemen aan de groote parade van 4000 menschen in hun nationale kleederdachten, kampeeren buiten de stad.

De plechtigheden beginnen 5 Januari met de aankomst van de bruid en de Belgische koninklijke familie, die aan het station worden ontvangen door het Italiaansche koningspaar, prins Umberto, Mussolini en het kabinet.

Vanaf de grens worden aan bepaalde stations door deputaties eerbewijzen gebracht.

De geheele weg van de grens af is versierd met planten, bloemen en Italiaansche en Belgische vlaggen. Het koninklijk gezelschap zal zijn intrek nemen in het Quirinaal.

De Hertog van York arriveert later op den dag en zal zijn intrek nemen in het gebouw van de Engelsche ambassade.

Er zal tijdens de feestelijkheden ook een militaire parade worden gehouden van 25 000 man. Geheel Rome wordt geïllumineerd, en een groot vuurwerk zal worden afgestoken.

ROME, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). De speciale koninklijke trein, welke prinses Marie José en de Belgische koninklijke familie naar Rome brengt, stoomde om tien uur hedenochtend het station binnen.

De koning en de koningin van Italië heetten het hooge bezoek welkom.

De koninklijke personen werden enthousiast toegejuicht door een ontzaglijke menigte.

ROME, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). De Belgische koninklijke familie en de Italiaansche koninklijke personen reden in open wagens, geëscorteerd door kurassiers, van het station naar het Quirinaal.

Het was een ware triomphtocht.

In de geheele stad wapperen de Belgische en Italiaansche vlaggen. De weg, waarlangs de stoet ging, was afgezet door soldaten en fascistische militie, en was versierd met kleurig vlaggedoek, guirlandes en wimpels, terwijl tegenover het station een groote triomphboog was opgericht.

De menigte zwaaide met hoeden, zakdoeken en stokken en riep: *Viva la Belgia! Viva Marie José!* en de rijtuigen werden bedolven onder bloemen die de menigte er naar toe wierp.

Op het piazza Esedra heette de gouverneur van Rome de koninklijke gasten welkom.

In het paleis werden Mussolini en de leden van het kabinet aan de vorstelijke personen van België voorgesteld.

Hierna verschenen de beide koninklijke families op het balcon, waar hun door de ontzaglijke menigte een ovatie werd gebracht.

LONDEN, 5 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Hertog van York, die naar Rome is vertrokken om het vorstelijk huwelijk bij te wonen, wordt op zijn reis naar de Eeuwige Stad niet vergezeld door de Hertogin van York.

Het huwelijk wordt voltrokken in de historische Paulus-kapel door Kardinaal Maffi, de Aartsbisschop van Pisa.

Na de huwelijksvoltrekking brengen de bruid en bruidegom een bezoek aan het Vaticaan om de Apostolische zegen te ontvangen.

### Kardinaal Gasparri.

VATICAANSTAD, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). De staats-secretaris van het Vaticaan, kardinaal Gasparri, heeft wegens zijn slechte gezondheidstoestand, zijn functie neergelegd.

Kardinaal Gasparri zal worden opgevolgd door Kardinaal Pacelli, de vroegere nuntius te Berlijn.

*Kardinaal Gasparri.*

## SPANJE.

### Primo de Rivera.

MADRID, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). Primo de Rivera heeft zijn voorgenomen reis naar Marokko uitgesteld in verband met den politieken toestand.

## SOVJET-RUSLAND.

### Groote Overstrooming.

NAUEN, 5 Jan. (*Aneta-Radio*). Uit Moskou wordt gemeld:

Men vreest dat honderden personen verdronken zijn doordat een dam van de hydro-electrische krachtinstallatie bij Tasjkent doorbrak en de omtrek deed overstroomen. Zestig huizen zijn weggespoeld.

## VOOR-AZIE.

### Zijdecultuur in Palestina.

JERUZALEM, 4 Jan. (*Aneta-Reuter*). De regeering doet al het mogelijke om de zijdecultuur in China te bevorderen. Zijde-wormen en moerbezieboomen worden gratis gedistribueerd terwijl lezingen en demonstraties betreffende de zijdecultuur georganiseerd worden.

Een zijdefabriek op Cyprus heeft reeds cocons gekocht die in het afgeloopen jaar te Nablus en Petahtikuem zijn gekweekt. Reeds heeft men te Nablus een zijdespinnerij opgericht.

## NOORD-AMERIKA.

### Bus door Trein gegrepen.

7 dooden.

WOOSTER, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). Ten gevolge van een sneeuwstorm konden de beide machinisten van de Pennsylvania-expres niets zien, waardoor de trein een autobus aanreed waarin kinderen zaten die van een basketball wedstrijd terugkeerden.

7 kinderen werden gedood en 8 gewond.

### Tramaanslagen in New-Orleans

NEW-ORLEANS, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). Een jonge man, die voorgeeft Vincent Vineza te heeten, is gearresteerd daar hij beschuldigd wordt gedurende de tramstaking met bommen naar de tramwagens gegooid te hebben.

Sinds Nieuwjaarsdag zijn drie bommen naar tramwagens geworpen. Twintig aanslagen zijn gepleegd sinds het begin van de staking.

De hoofdcommissaris van politie heeft drastische bevelen uitgevaardigd in verband met deze aanslagen. Hij heeft de politie opdracht gegeven „om hen zoo noodig dood te schieten, maar de bommenwerpers moeten gepakt worden."

### Hotelbrand.

NEW-YORK, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). Twee personen werden gedood bij een paniek welke onder de gasten van het hotel Marguery ontstond, toen, na een ontploffing, brand uitbrak, waardoor de liften buiten werking werden gesteld.

De vlammen sloegen in de lift-kokers omhoog, sloegen uit het dak en deden een vonkeeregen neerkomen op de omtrek.

### De Brand in het Witte Huis.

WASHINGTON, 4 Jan. (*Aneta-Reuter*). De brand welke in het Witte Huis gewoed heeft, liet zich ernstig aanzien. De vlammen lekten rond de groote koepel van het Capitol. De pogingen van de twintig brandweer-brigades om het vuur meester te worden, werden tijdelijk belemmerd doordat de deuren gesloten waren, de waterdruk niet voldoende was en in de gangen een diepe duisternis heerschte.

Een onderzoek naar de schade wees uit, dat het gebouw niet erg te lijden heeft gehad van den brand. Wel zijn groote verliezen geleden aan schilderijen en documenten.

Men gelooft dat de brand ontstaan is in het atelier van den kunstschilder die aan het Capitol aan het werk is.

WASHINGTON, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De schade welke door de brand aan het Huis van Afgevaardigden is aangericht, wordt geschat op 600.000 pond sterling. Een aantal koppen uit de beroemde standbeelden-hal, alsook de olieverfschilderijen, voorstellende de geschiedenis van Amerika, zijn niet beschadigd.

### Gen. Smuts en den Volkenbond.

NEW-YORK, 5 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Generaal Smuts was het middelpunt van de feestelijkheden in New-York en de meeste groote steden in de Vereenigde Staten en Canada, bij gelegenheid van het 10 jarig bestaan van den Volkenbond.

Generaal Smuts, de eeregast bij een lunch, door 32 Amerikaansche organisaties, die belang stellen in het werk van den Volkenbond, aangeboden, drong den sterkste aan op de pogingen, om Amerika bij den Volkenbond aan te sluiten, voort te zetten. En hij profeteerde: „Zoo de wereldvrede niet wordt verzekerd, zullen de grondvesten der aarde geschokt worden!"

## MIDDEN-AMERIKA.

### De Mexicaansche Zilvermijnen.

MEXICO-STAD, 5 Jan. (*Aneta-Reuter*). Een ernstige toestand is in Mexico ontstaan als gevolg van de sterke daling der prijzen van staafzilver te New-York en op andere wereldmarkten. De president der Nationale Kamer van den Mijnbouw heeft voorspeld, dat binnen drie maanden zevenduizend mijnwerkers zonder werk zullen zijn, als de marktnoteering niet beter wordt.

Naar een van de voornaamste zilverproducenten in Mexico meedeelt, is de crisis veroorzaakt door het totaal uitblijven van vraag naar zilver voor muntdoeleinden uit China.

ABONNEMENTSPRIJS: ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75. Regeltarief ƒ 0.50 per regel.

# BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — DERDE BLAD — Directeur G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 429

## Aan het Graf van Clemenceau.

(*Van onzen Parijschen correspondent*).

PARIJS, eind Nov.

Clemenceau had willen sterven zooals hij geleefd heeft: fier, recht-op, alleen en door niemand ondersteund, de Groote Vijand onbevreesd in de oogen blikkend. Maar het stond geschreven dat zijn uiteinde anders zou zijn. — „Ik ben niet ziek", had hij kort geleden aan zijn ouden vriend Buré gezegd, „ik ben geen zieke, maar een stervende die zijn taak volbrengt". Nog vóór de taak voltooid was sloop de dood nader en greep hem aan. Twee dagen en twee nachten worstelde Clemenceau. Eerst stoïcijnsch, zonder een kik te geven, als een antieke held zijn smart verbijtend; daarna kreunend en zich om en om wentelend in zijn bed, eindelijk uitbrekend in vertwijfelde jammerklachten omdat de pijnen vlijmender waren dan zelfs die ijzeren mensch met zijn enorme zelfbeheersching kon verdragen.

Massieve dosissen morfine brachten verlichting. Maar ze benamen hem tevens het besef van wat er gebeurde en maakten van den grimmigen, slagvaardigen ouden strijder een afgestompte grijsaard, dommelend en half-bewusteloos van het leven scheidend. De uraemie die zijn bloed vergiftigde liet zich niet intoomen. De dokters gaven hem al Vrijdagmiddag op. Maar het hart, dat sterke trotsche hart van Clemenceau bleef doorkloppen tot in den nacht van Zaterdag op Zondag. Toen nam de kwaal de overhand en werd de in de stille rue Franklin wachtende journalisten aangezegd dat ook de „Père la Victoire" bezweken was in den strijd welke nog niemand heeft kunnen winnen.

***

Het leven van Clemenceau is één groot heldendicht geweest. Zijn uitvaart was Shakespeariaansch. Hij had geen begrafenis op staatskosten gewild, noch de luister van openbaar eerbetoon. De familie hield zich strikt aan dien wensch. In het holle van den nacht werd het lichaam in een motorwagen overgebracht naar de Vendée, denzelfden weg volgend die Clemenceau bij zijn leven zoo tallooze malen had afgelegd sinds hij St. Vincent-sur-Jard uitkoos voor zijn vrijwillige ballingschap. Drie auto's met verwanten volgden. Terwijl de stormwind gierde boven de vlakte van de Vendée en de regen neerkletterde in woeste vlagen gleed de stoet in snelle vaart over de verlaten wegen.

Den volgenden dag werd Mouchamps bereikt, klein dorpje niet ver van Mouilleron-en-Pareds waar Clemenceau's wieg heeft gestaan. En nog een dag later had de teraardebestelling plaats, in tegenwoordigheid van een kleine groep nabestaanden en intieme vrienden. Op dat oogenblik donderde overal in Frankrijk het geschut, honderd-en-één schoten lossend, evenals elf jaar geleden bij het sluiten van den wapenstilstand. Thans rust Clemenceau naast zijn vader, ver van Parijs maar in zijn geboortegrond, in een tombe die gegraven is aan den rand van een ravijn waardoor een bergstroom bruist — een woest en verheven decor, bij uitstek passend voor een groote figuur als de zijne.

***

Want Clemenceau was een groot man, groot in zijn deugden en in zijn gebreken beide. Zijn leven is saamgeweven met de geschiedenis van Frankrijk sinds 1870. Evenals zijn vader Jacobijn, atheïst republikein in hart en nieren maar voor alles vaderlander, woedde hij als polemist, pamflettist en kamerlid tegen ieder die zijn idealen aanrandde. Hij gaf noch vroeg pardon. Achtereenvolgens bracht hij een half dozijn regeeringen ten val; zijn oude medestander Gambetta, later Jules Ferry, Henri Brisson, nog drie of vier andere premiers — allen moesten ze aftreden na felle interrupties van Clemenceau in de Kamer. Uit dien tijd dateert zijn reputatie als „tombeur de ministres".

Had hij met zijn aanvallen altijd en uitsluitend het landsbelang voor oogen? Verwoestte en sloopte hij ook wel eens om het genot van vernielen? Ik zou er niet graag antwoord op willen geven. Eigen voordeel zocht hij in elk geval nooit. Maar hij was meedoogenloos. „Dans la vie il faut être méchant, méchant, méchant!" moet hij eens tot een vertrouwd vriend hebben gezegd. Toch sloot bij hem die kwaadaardigheid niet het gevoel uit voor wat recht en billijk was. En evenmin verhinderde ze hem ongelijk te bekennen als hij zich vergist had.

Dit leert de Dreyfus-zaak. Clemenceau had eerst fel partij gekozen tegen Dreyfus. Een zorgvuldige bestudeering van de processtukken bracht hem twee jaar later tot andere gedachten. En toen ijverde hij even hard voor het eerherstel van den officier als hij vroeger op zijn veroordeeling had aangedrongen. De opzienbarende artikelen van Zola verschenen in *l'Aurore* waar Clemenceau hoofdredacteur was. En de pakkende titel *J'accuse* was door den Tijger gekozen.

***

Clemenceau haatte Duitschland. In 1878 had hij als burgemeester van Montmartre het bombardement van Parijs bijgewoond. En toen de belegeraars den brand staken in het historische kasteel te St. Cloud stond Clemenceau op de plaats waar zich nu de Sacré Coeur verheft, een machteloos getuige van de verwoesting. Dit schouwspel heeft hij nooit vergeten. Met Victor Hugo en Gambetta protesteerde hij in de Nationale Vergadering van Bordeaux tegen den afstand van Elzas-Lotharingen. En zijn latere politiek was gericht op toenadering tot Engeland, waarin hij een middel zag om de revanche-idee te verwezenlijken.

In Augustus 1914 was Clemenceau, drie-en-zeventig jaar oud, lid van den Senaat en hoofdredacteur van de *Homme Libre*. Onmiddellijk na de eerste tegenslagen trok hij van leer tegen de regeering, tegen de legerbevelhebbers, tegen het hoofd van den staat. Vernietigend en dikwijls onbillijk was zijn critiek. Poincaré vertelt in zijn Gedenkschriften van de bezoeken welke Clemenceau hem bracht op het Elysée. De oude Jacobijn, in woede ontstoken over den terugtocht en bevreesd voor een herhaling van de ramp van '70, overstelpte hem met verwijten en beleedigingen zonder hem aan 't woord te laten komen.

„Als ik geen eerbied had gehad voor zijn grijze haren had ik hem de deur uitgesmeten", schrijft Poincaré. Maar in November 1917, toen Frankrijk een situatie doormaakte als Holland in 1672 — het land, het volk en de regeering reddeloos, radeloos en redeloos — was het toch Poincaré die Clemenceau uitnoodigde een nieuw kabinet te vormen. En van dat oogenblik af aan toonde de vroegere vernieler en slooper zich in een nieuwe gedaante: hij werd de organisateur van de overwinning, de incarnatie van de Fransche moed, Ausdauer, wilskracht en onverzettelijkheid.

Hij begon met de uitroeiïng van de Duitsche propaganda en het defaitisme. Dit was doorgewoekerd tot in de hoogste regeeringskringen; de almachtige Sûreté Générale was besmet en de *Bonnet Rouge*, het naar later uitkwam door Duitschland gefinancierde blad van Almereyda, kreeg subsidies van de regeering en telde ministers onder zijn medewerkers.

Clemenceau stelde een vervolging in tegen Malvy oud-minister van binnenlandsche zaken en Joseph Caillaux, oud-minister-president — alle twee door het Haute Cour veroordeeld doch later geamnestieerd — en bande alle twijfelaars aan de eindelijke zege uit de invloedrijke posten. In de Kamer hield hij zijn fameuze redevoering met als Leitmotiv het op steeds hartstochtelijker en snijdender toon geuite „Je fais la guerre:"... Wat binnenlandsche politiek? *Je fais la guerre!*... En wat buitenlandsche politiek? *Je fais la guerre!*... Rusland heeft ons verraden? *Je fais la guerre*! Oorlog zal het zijn tot aan het laatste kwartier toe!"

In Mei 1918, na den doorbraak van den Chemin des Dames welke de Duitschers op minder dan zestig kilometer van Parijs bracht, heeft Clemenceau zich zelf overtroffen. Hij was de eenige die zich schrap zette toen alles rond hem wankelde. De Kamer, ontredderd en tot wanhoop gebracht, eischte het aftreden van Foch. Maar Clemenceau, den twijfel terugdringend die ook zijn helden-hart bekroop, vond beurtelings dreigend en smeekend de juiste argumenten om de meerderheid op zijn hand te krijgen. Foch bleef opperbevelhebber. En vier maanden later werd de wapenstilstand geteekend.

***

In Frankrijk hoort men vrij algemeen de meening verkondigen dat Clemenceau de oorlog gewonnen maar de vrede verloren heeft. Ook in het buitenland stelt men hem vaak verantwoordelijk voor de tekortkomingen van het vredesverdrag dat niemand bevredigt. Na lang gezwegen te hebben besloot Clemenceau in het begin van dit jaar zijn houding te rechtvaardigen. Zijn laatste boek, *Grandeur et Misère d'une Victoire* waaraan hij tot kort voor zijn dood heeft gewerkt en dat binnenkort wordt uitgegeven, zal waarschijnlijk licht brengen op tal van punten waaromtrent men thans nog in het onzekere verkeert.

De presidentsverkiezing van 1921 maakte een eind aan Clemenceau's politieke loopbaan. Hij had het Elysée willen betrekken, al was het maar voor zes maanden, in de eerste plaats omdat hij als staatshoofd kans meende te zien de betrekkingen met Amerika en Engeland nauwer aan te halen. En voorts achtte hij die hooge waardigheid een passende erkenning van zijn verdiensten jegens Frankrijk. Maar Clemenceau had zich voor en tijdens den oorlog door zijn niets en niemand ontziend optreden vele vijanden gemaakt.

En toen het resultaat van de — geheime — stemming werd afgekondigd bleek dat het congres aan Paul Deschanel de voorkeur had gegeven boven den Père la Victoire. Dit échec heeft Clemenceau tot in de ziel gegriefd, al troostte hij zich met de overweging dat „ondankbaarheid de meest markanten eigenschap is van de sterke volken". Hij trad af als premier, stelde zich ook niet meer beschikbaar voor den Senaat en vestigde zich na een reis door Amerika en Indië te St. Vincent-Jard, een gehucht in de Vendée. Alleen 's winters zag men hem in Parijs.

Door studie en meditatie was Clemenceau in den avond van zijn leven tot een welhaast Olympische kalmte en sereniteit gestegen. Hij bleef zijn eerste overtuigingen getrouw maar voelde zich onweerstaanbaar aangetrokken door het probleem van religie en onsterfelijkheid. Léon Daudet, de militante zoon van Alphonse, vertelde er gisteren van in de *Action Française*. Bij een bezoek aan Clemenceau werd Daudet de volgende vraag gesteld:

— Hoe is het mogelijk dat u, meneer Daudet, na in medicijnen en philosophie gestudeerd te hebben, in de goddelijkheid van Christus gelooft? Het is werkelijk buitengewoon.

— Monsieur le president, het buitengewone is veeleer dat gij, na een leven van nadenken en lijden als het uwe, niet aan een zoo simpel feit gelooft.

— Simpel? (Hij zette zijn calotje recht en trok een verwonderd gezicht). Waarom simpel? Als God bestond zou men hem zien . . .

— Monsieur le président, het leven bestaat: ge constateert het maar ge ziet het niet. Gij ziet bloed, spieren, gelaatsuitdrukkingen. Maar niet het leven ofschoon het dat alles bezielt.

Clemenceau keek Daudet aan met ongeveinsde verbijstering.

— Maar wat denk je dan van de philosphen?

— En wat denkt gij, monsieur le president, van Thomas d'Aquino en de theologen? Ik verzeker u dat het groote philosophen zijn en dat ze zich baseeren op de rede.

Hierop nam Clemenceau Daudet's hand in de zijne en sprak met een accent dat de royalist naar hij zegt nimmer vergeten zal:

— In elk geval hebben we samen één geloof gemeen: Frankrijk. . .

Dit antwoord teekent Clemenceau ten voeten uit. Frankrijk was zijn godsdienst en voor de meerdere glorie van Frankrijk heeft hij gestreden tot aan zijn dood toe. Ook zijn ergste vijanden zullen dit erkennen als ze oprecht zijn. Een Parijsch blad vroeg dezer dagen Poincaré's meening over Clemenceau. Nu weet ieder dat de verhouding tusschen die twee zoowat alles te wenschen overliet. Het waren polen die elkaar afstooten. Maar Poincaré is een even onkreukbaar als eerlijk man. En daarom schreef hij zijn overtuiging neer in deze vijf woorden: Il a sauvé la France.

Clemenceau heeft Frankrijk gered op een oogenblik dat het reddeloos verloren scheen. Deze eer kan niemand hem betwisten. En wat zijn vroegere en latere daden betreft is het huidige geslacht niet bevoegd om voor rechter te spelen: Hij behoort tot de geschiedenis, de geschiedenis zal hem oordeelen.

TH.



*Onder een eeuwenoude ceder rust thans Georges Clemenceau naast zijn vader in het stugge en verlaten land van de Vendée.*



## FEUILLETON.

### DOODEMANS ROTS.

*Naar het Engelsch van*
A. T. QUILLER-COUCH.

28)

„Een gemeene vent, ja maar nog erger. Hij is haar man, niet mijn vader, maar een tweede man. Mijn vader stierf toen ik nog een klein kind was en zij hertrouwde. Na dat oogenblik is zij altijd ongelukkig geweest. Ik herinner mij o zoo goed haar gezicht toen zij voor het eerst het ware karakter van dien man leerde kennen. Jaren lang heeft zij er onder geleden — wij waren toen op reis, totdat zij het op het laatst niet langer kon uithouden, zij nam de vlucht — vluchtte terug naar Engeland en nam mij mee. Ik denk — ik weet het echter niet zeker — dat haar man haar niet naar Engeland durfde volgen, omdat hij iets gedaan had tegen de wet. Dit vermoed ik alleen maar; ik heb nooit iets over hem aan moeder durven vragen. Eens heb ik het gedaan, maar nooit zal ik dien verschrikten blik uit haar oogen vergeten. Ik vermoed dat hij een gewichtige reden heeft om niet naar Engeland terug te keeren, want ik herinner mij dat wij heel haastig op reis gingen, bijna direct na dien nacht, toen moeder voor het eerst ontdekte dat zij bedrogen was. Hoe dat ook zij, wij kwamen in Engeland aan, moeder en ik en veranderden van naam, voortaan heetten wij Luttrell, dat was mijn moeders naam. Van dat oogenblik af leefden wij in voortdurenden angst dat wij ontdekt zouden worden. Wij waren vreeselijk arm, dat spreekt van zelf en het duurde jaren voordat ik in staat was iets te doen. Moeder was zoo voorzichtig; zij noemde mij zelfs bij mijn tweeden naam, zoo wanhopig bang dat iemand iets zou vermoeden wie haar tweede man was geweest. Maar toch werden wij opeens plotseling ontdekt, niet door hem, maar door zijn moeder, die hij er op uitgezonden had om ons op te sporen en zij — die moeder was niet heelemaal slecht — zij beloofde dat zij mij fortuin zou laten maken, op voorwaarde, dat de helft van wat ik verdiende aan hem gezonden zou worden. Stemde moeder daar niet in toe, dan bedreigde zij haar dat moeder geen rust meer zou hebben. Wat kon ik doen? Het was de eenige manier om ons te redden. Welnu, ik beloofde aan het tooneel te gaan, want deze vrouw verbeeldde zich eenig talent bij mij te hebben ontdekt. Wat is er Jasper, waarom kijk je zoo vreemd?"

„Zeg, wie is die vrouw?" riep ik uit.

„Dat moet je weten, want je was het grootste gedeelte van den avond der eerste opvoering van „Francesca" met haar in haar loge".

Een afschuwelijke, een verlammende vrees beving mij.

„Hoe heet zij, en hij? Gauw, in 's hemels naam zeg het mij!"

„Colliver! Hij heet Simon Colliver. Jasper wat is er? Wat —

Ik haalde den ketting met den gouden gesp voor den dag en gaf hem haar, zonder iets te zeggen.

„Hemel! wat is dat?" riep zij uit. „Hij heeft precies zulk een ding — precies eender als dit, het behoort er bij. Ik herinner mij heel goed dat ik het gezien heb toen ik nog een heel klein kind was. O zeg! welk nieuw geheim is dat nu weer? alweer een ellende?"

„Claire, Colliver is hier in Londen of was hier tenminste een week geleden."

„Hier?"

„Ja, Claire, hij was het die Tom vermoord heeft."

„Thomas Loveday vermoord! Ik begrijp het niet." Zij was doodsbleek geworden en stak de handen uit alsof zij steun noodig had. „Zeg — "

„Ja Claire," zei ik toen ik naar haar toe ging en mijn arm om haar heen sloeg, „het is waarheid, zoo waar als ik hier voor je sta. Colliver, de man van je moeder, heeft op laaghartige wijze mijn onschuldigen vriend Tom vermoord ter wille van dit stuk goud; en wat nog meer zegt misschien, Simon Colliver heeft ook ter wille van datzelfde verwenschte ding mijn vader vermoord!"

„Je vader!"

Zij schudde zich los uit mijn arm en stond mij daar bij het graf van Tom aan te kijken met een blik van afschuw die mij door alles heenging.

„Ja, mijn vader; of neen, het is zoo niet. Ofschoon Colliver er hem toe aanzette, het was niet zijn hand die de misdaad ten uitvoer bracht. Dat liet hij over aan een armen ongelukkige dien hij later zelf doodsloeg — een zekeren Railton — John Railton."

„Wat!"

„Nu, Claire wat is er! Spreek Claire!"

„Ik ben Janet Railton."

### HOOFDSTUK VIII.

*Hoe het scherm viel op „Francesca, een treurspel."*

Het eerste oogenblik deinsde ik terug alsof men mij in 't gezicht had geslagen, maar toen wij elkaar aanzagen lazen wij de wanhopige waarheid in elkaars oogen en ik sprong nog juist bijtijds vooruit om haar op te vangen in mijn armen. Blindelings als 't ware, voortgedreven door iets vreeselijks, struikelend over de graven, droeg ik haar in mijn armen naar den uitgang van het kerkhof en bleef daar hijgend staan.

Koud en wit als marmer lag zij in mijn armen zoodat ik een oogenblik dacht dat zij dood was.

„Gelukkig maar," had mijn hart geroepen en toen lachte ik (God vergeve het mij!) over de ontzettende wreedheid van dit alles. Maar zij was niet dood. Terwijl ik de oogen gevestigd had op dat lieve doodsbleeke gezichtje, stroomde het bloed langzaam terug en klopte zachtjes tegen haar slapen, de zachte ademhaling begon terug te komen. Zwakjes en verbaasd sloeg zij de donkere oogen op tot het daglicht, toen sloot zij ze weer en kermend fluisterde zij iets.

„Claire!" riep ik uit en mijn stem scheen van verre te komen, zoo hol en onnatuurlijk was de klank „ik moet je thuis brengen, ben je wel genoeg om te loopen?"

Ik had haar neergelegd op den steen waarop de dragers gewoonlijk de kist neerzetten. Nauwelijks een week geleden had de kist van den armen Tom een oogenblik op dien kouden steen gestaan. Toen ik mij over haar heen boog om haar antwoord op te vangen en zag hoe zeer dat gezichtje aan een doode deed denken, toen dacht ik hoe gelukkig het voor ons beiden zou wezen om daar samen voor goed te mogen rusten; den doodenakker niet te verlaten maar te mogen binnengaan in de eeuwige rust.

Na een wijle, toen ik mijn vraag herhaalde, openden zich haar lippen en ik luisterde.

Ik keek den weg op. Het kerkhof lag ver buiten de stad en het was op dat oogenblik zeer stil in den omtrek. Gelukkig zag ik echter in de verte een rijtuig aankomen. Ik liep er naar toe en bracht het naar den ingang van het kerkhof. En bijgestaan door den verbaasden koetsier zette ik mijn lieveling op de bank. Toen gaf ik het adres op en verzocht hem zoo spoedig mogelijk weg te rijden. Daarna sprong ik er zelf in.

Zij was nog heel flauw en lag tegen de kussens aan. Het rijtuig reed heel langzaam; wij spraken geen woord gedurende den langen rit. Zij sloeg de oogen in 't geheel niet op en ik — ach! wat had ik kunnen zeggen om haar gerust te stellen? En toch hoe verlangde ik naar woorden toen ik haar zachtjes zag ademhalen; dat weet de Hemel alleen! Maar geen enkel woord verbrak de stilte en eindelijk stonden wij stil voor een heel eenvoudige woning in Oud-Kensington.

Hier gaarde Claire al haar krachten bijeen opdat haar moeder niet te veel zou schrikken. Nog steeds met afgewende oogen stapte zij zoo goed als zij kon uit het rijtuig en tastte naar den knop van de deur.

Ik wilde haar volgen.

„Neen, neen," zei ze gejaagd, „laat mij nu alleen — ik zal je morgen schrijven en je misschien spreken; maar niet nu, niet vandaag!"

Voordat ik antwoord kon geven was zij in huis verdwenen.

Het was vier en twintig uur later. Ik was nog even wanhopig als den

## Sint Nicolaas in de Hoofdstad.

*(Van onzen Amsterdamschen correspondent).*

Nu gaan wij weer met lange lijsten gewapend straat-in straat-uit om de geschenken bijeen te zoeken, die onze vrienden en huisgenooten kunnen verblijden, en wij verdringen ons voor de rijk-verlichte étalages, waar een keur van artikelen uitgestald ligt.

Het is vol in de straten; juist als met de lichtweek begeeft ieder zich nog 's avonds eventjes op weg, omdat het dagwerk voor winkelen niet altijd gelegenheid laat en bij avond ziet de binnenstad er feestelijker uit dan overdag. Trouwens, in dit jaargetijde is het reeds overdag avond. Ware er na de lichtweek niet onverhoeds een week van duisternis aangebroken, duisternis op de Amsterdamsche Beurs en in de beurzen van velen, die met die Beurs iets uitstaande hebben — en wie heeft dat, direct of indirect, niet! — het zou ongetwijfeld nog voller zijn. Want men zegt, dat de luxe-bedrijven door den crisis ernstig geleden hebben.

Het is echter de vraag of Sint Nicolaas-geschenken luxe-artikelen zijn. Ten eerste stellen velen het aankoopen van dingen, waaraan zij een dringende behoefte hebben, in dezen tijd des jaars gaarne uit, teneinde de verlanglijst zoo uitvoerig mogelijk te maken. Ten tweede is Sint Nicolaas dermate bij het Hollandsche volk ingeburgerd, dat men de viering van zijn feest geen luxe kan noemen. Ook het geven en ontvangen van geschenken — zij het kleine en eenvoudige — is een gewoonte geworden, die men zich alleen ontzegt, als men zich werkelijk niet meer tot het vieren van eenige feestelijkheid in staat acht.

De magazijnen prijken dus in hun fraaiste tooi en spreiden een lichtglans over de straat uit, die op de wandelaars een even groote aantrekkingskracht uitoefent als de lichtbak van den wildstrooper op het schichtige konijn.

Tegenwoordig is de Sint Nicolaasweek, alsook de week vóór Kerstmis, een week van fellen strijd, van ernstige concurrentie en de winkelier—de verstandige natuurlijk—zet er alles op om den kooper zooveel waar voor zijn geld te geven als maar mogelijk is. Deze verkoop-week is tevens zijn reclameweek. Hij heeft er zich lang op voorbereid en nu brandt hij los. Hij heeft de artikelen, die zich het best voor geschenken leenen, voor den dag gehaald, geëtaleerd en binnen het bereik van zijn personeel gesteld en hij heeft dit personeel een extra-lesje gegeven.

Winkel-juffrouw en winkel-bediende hebben zich voor den strijd gereed gemaakt. Zij weten, dat de komende week nog meer van hun krachten zal vergen dan de week die achter hen ligt, zij weten, dat zij, als waren zij zelf St. Nicolaas-surprises, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat „in touw" zullen blijven en dat zij ondanks teleurstellingen en vermoeienis beminnelijk, hulpvaardig, coulant en — vooral — vindingrijk moeten zijn.



*Toen de Kersttijd naderde kwamen de speelgoedfabrikanten met nieuwigheden. Nieuw Engelsch speelgoed.*

Want het aantal koopers, dat nog niet weet wàt te koopen, dat besluiteloos en weifelend een winkel betreedt, is niet gering en zij leggen hun zorgen, vol vertrouwen, voor den verkooper open. Deze moet dan het geschikte geschenk bedenken voor man, vrouw en kinderen en de radeloozen raden. Dat duurt soms lang en elke minuut, dat het duurt, is in een volgepropten winkel een schadepost.

De stad maakt zich met licht en met feestelijke drukte gereed om het groote volksfeest te vieren en de kinderen gaan naar school met „van verwachting kloppend hart". O, wèl hem, wie dat feest nog altijd meeviert!" riep De Genestet uit.

Sint Nikolaas, niet waar? O, Wèl hem wie dat feest
Nog altijd meeviert met een kinderlijken geest!
Wiens hoofd niet al te zeer vervuld is van die schatten
Der wijsheid, die helaas, mijn brein niet kan bevatten,
'k Meen Beursnieuws, politiek en soortgelijke meer,
Om met zijn kind'ren meê te leven in 't weleer,
Om dagen lang vooruit de winkel rond te dwalen,
Of aan een „vrijster" nog zijn hart eens op te halen.

# BUITENLAND.

### Schuld zonder Boete.

Een veroordeeling van de sensatiebladen.

„Men heeft in dezen tijd, die zich hartstochtelijk met psychologie bezig houdt, meermalen de gelegenheid gehad een kranig ambtenaar O. M. of advocaat te hooren, die wees op wat de beklaagde placht te lezen en daaruit de motieven voor zijn misdaad trachtte af te leiden. De namen Dostojewski, Zola e.a. werden opgeroepen en plotseling verscheen achter den beklaagde de schim van een genie, dat als medebeklaagde voor de rechtbank stond. Zonder bij de schuld aan de boete te denken stelde men deze schrijvers voor als verheerlijkers van de misdaad. Het misdadige individu stond onder hun patronaat.

En der censuur jeukten de vingers om een Dostojewski te verbieden. Maar heel, heel diep in de laagte, daar waar zelden de blikken van ambtenaren O.M. of advocaten wijlen, bracht de tijd in internationalen vorm een erbarmelijke cohorte van boulevardbladen voort, die geen misdadigersromans en geen detectievehistories publiceeren, maar elken dag de breedste kringen van de bevolking der groote steden een schandaal, een pornografische geschiedenis, een moord opdisschen, die zij zonder schaamte of zelfrespect tot in de duisterste bijzonderheden weten te schetsen, waarbij zij niet het treurige en tragische naar voren brengen, doch cynisch den moordenaar omgeven met een romantiek, die de laagste instincten der massa huldigt".

Aldus de aanhef van een artikeltje in de *Prager Presse*, dat wijst op een internationaal kwaad, dat ook andere landen niet onberoerd gelaten heeft. Ook de rest van de beschouwing van het Praagsche blad, al zijn daarin speciaal de Tsjecho-slowaksche toestanden, in het oog gehouden, is de moeite van het lezen waard. Wij laten haar hier volgen.

„De boulevardpers jaagt naar sensatie. Moord, overweldiging, diefstallen, slaapkamerintimiteiten, dat zijn de thema's voor deze journalistiek. Het eene blad wil met het andere wedijveren.

Het eene wil het andere overtroeven. Als de stof op zichzelf niet meer voldoende is, worden vette „koppen" ter hand genomen. Gekleurd papier, gekleurde opschriften moeten de nieuwsgierigheid van de menigte prikkelen. Bij het ontbijt en bij het middagmaal worden schandelijkheden opgedischt. — Het zij hier reeds gezegd. Bijna geen blad is van deze lawine van journalistieke sensatiezucht verschoond gebleven! Men heeft geld noodig, maar geld wordt bij dit soort bladen slechts gewonnen door een opgeblazen sensatie! Het verschijnsel is internationaal! Maar bij een volk, dat de journalistiek eens heeft geholpen zijn vrijheid te veroveren, is een dergelijke pers een schande. Hier is voor den censor een taak weggelegd. Hoe hij die vervullen moet en welke stelregels hem daarbij leiden moeten, zou door een onderzoek gemakkelijk zijn vast te stellen. Men zou met heel eenvoudige middelen kunnen volstaan.

Een of twee schrappen zouden voldoende zijn om de bladen er opmerkzaam op te maken wat zij schrijven, en hoe zij zouden moeten schrijven. Niet Dostojewski, niet Zola of Balzac, maar deze bladen moeten aan den tand gevoeld worden of zij den misdadiger niet verheerlijken, of zij de misdaad niet opdienen met pikante saus, of zij niet zwelgen in drek en psychologischen onzin, of zij inderdaad met hun berichtgeving de wet dienen, of integendeel nieuwe wandaden wekken.

De moderne censuur erkent de vrijheid van gedachte en woord. Zij behoeft echter geen misbruik van die vrijheid te veroorloven. De vrijheid is geen ontketening van alle instincten, vrijheid beteekent eerbied voor de wet. Engeland, een land, waar de scheidingsprocessen in het openbaar gehouden worden, waarvan natuurlijk door dit soort bladen ook misbruik is gemaakt, heeft zich op een eenvoudige manier geholpen; van dergelijke processen mag geen verslag meer gemaakt worden.

De pers moet aan haar roeping weergegeven worden: berichtgeefster te zijn en leidster van de openbare meening! Als vermaningen en uitingen van verzet niet helpen, moet de wet in volle kracht worden toegepast. De schuld moet haar boete vinden".

### Het Vreemdelingenverkeer in Zwitserland.

De Zwitsersche pers bevat mededeelingen over de resultaten voor het vreemdelingenverkeer van den afgeloopen zomer. Uit de mededeelingen blijkt, dat de Zwitsersche hotels en andere bij het toerisme belanghebbende kringen tevreden kunnen zijn over het vreemdelingenbezoek in dezen zomer. Ongeveer hetzelfde aantal buitenlandsche toeristen is in 1929 in Zwitserland aangekomen als 1928, hetwelk voor het vreemdelingenverkeer een bijzonder gunstig jaar was geweest. Het toeristenverkeer in het begin van den zomer was teleurstellend, doch daarop is een verbetering ingetreden, vooral in het tijdsverloop tusschen 20 Juli en 20 Augustus, toen het bezoek buitengewoon druk geweest is. Daarna is het natuurlijk weder snel verminderd, doch het einde van het seizoen is toch heel wat gunstiger geweest dan het laatste gedeelte van het seizoen van 1928, zoodat alles bij elkaar genomen de resultaten van den zomer van 1929 niet voor die van 1928 onderdoen.

Dat ondanks de scherpe concurrentie van andere landen, die den vreemdelingenstroom tot zich trachten te lokken, Zwitserland nog steeds bij het reizende publiek in de gunst is gebleven, volgt uit een vergelijking met het vreemdelingenbezoek in de jaren, aan den wereldoorlog voorafgaande. Terwijl in die jaren reeds van een goed seizoen kon gesproken worden, wanneer in den loop van den zomer een goede 60 pct. der bedden voor vreemdelingen in de door de toeristen bezochte districten bezet was, is in den zomer van 1929 het cijfer van ongeveer 70 pct. bereikt, terwijl in enkele der het drukst bezochte streken zelfs een gemiddelde van 79 pct. verkregen is.

### Molens in Fransch-Vlaanderen.

Op den Kasselberg, vertelt *De Poperinghenaar*, draaiden voor een twintigtal jaren meer dan twintig molens, thans geen drie meer. En binnen enkele jaren zullen ook deze verdwenen zijn, indien er geen redding komt.

In de nabijheid, aldus het blad, staat de oudste der windmolens, die door zekere gidsen le Moulin de 'lEtendard genoemd wordt (verbastering der Vlaamsche benaming Standaert-Molen). De bewoners der streek beweren, dat deze molen een tijdgenoot is van Jeanne d'Arc. Sinds langen tijd buiten gebruik, bekroont hij nog den heuvel, op den weg van Hazebrouck, ten Noorden van den Kasselberg. Hij helt onrustbarend voor over en vele planken zijn door den Noordenwind losgerukt. Zooals alle molens uit het Noorden was zijn vierkante bouw geheel beweegbaar, draaiend op den boom met zijn drie dikke houten steunblokken. In den bollen weg, die er heen leidt, woont een stevige pachteres, die den molen met wilde lila's getooid heeft.

Onder de drie molens op den Kasselberg ligt er een stil. De houten wieken hebben geen doek meer; het kleine deurken is gesloten boven aan de bevende trap. Niemand zal het nog openen, want de molenaars worden zeldzaam.

Van den Kasselberg ontwaart men de vettige weiden, die zich ver uitstrekken tot Duinkerke en, ten Zuiden, tot Hazebrouck. Daar staan nog molens, maar hoe lang nog?

## Een Gedenkteeken voor Herman Heyermans



*De kinderen van den overleden schrijver leggen bloemen bij het monument.*

Amsterdam is een monument rijker geworden. Een heel bescheiden monument overigens: Bij den Vondelstraatingang van het Vondelpark heeft men Vrijdag 22 November een gedenkteeken onthuld voor Herman Heijermans, op den vijfden verjaardag van zijn overlijden. Het is een zuil met kop van den tooneelschrijver, door dr. Mendes da Costa vervaardigd. Op de zuil staat, verticaal, alleen de naam „Heijermans", meldt onze Amsterdamsche correspondent.

Herman Heijermans mag dan een Nederlandsche schrijver geweest zijn, hij was vóór alles Amsterdammer, al blijkt uit zijn „Op Hoop van Zegen" en „Ora et Labora" wel degelijk, dat zijn belangstelling in maatschappelijke toestanden en zijn talent om typen te teekenen buiten de hoofdstad uit kon gaan.

Maar zijn „Amsterdamsche Schetsboek", zijn wekelijksche Falklandje en de meeste tooneelstukken maken hem toch tot den schrijver van Amsterdam en het is te begrijpen, dat vooral zijn Amsterdamsche vrienden behoefte gevoeld hebben hem te huldigen, dat het Vondelpark-bestuur graag ruimte aanbood voor de plaatsing van het monument, dat wethouder Wibaut zich bereid verklaarde dit monument aan het stadsbestuur over te dragen.

Het was een korte, aandoenlijke plechtigheid, de onthulling, en des avonds werd Heijermans in den Stadsschouwburg herdacht met een zeer gave en fantastische opvoering door het gezelschap „Het Vereenigd Tooneel" van één zijner liefste, zoo niet het hem dierbaarste stuk: „Uitkomst". Ook dit is echt Amsterdamsch werk; het gevoelige drama brengt ons in een echt Amsterdamsch kruiersgezin en de „held" is een Amsterdamsche straatjongen. De veelbelovende jeugdige actrice Georgette Hagedoorn speelde dien kleinen held met fijn gevoel, veel begrip en groote ernst, zoodat ook deze opvoering tot de plechtige herdenking bijgedragen heeft.

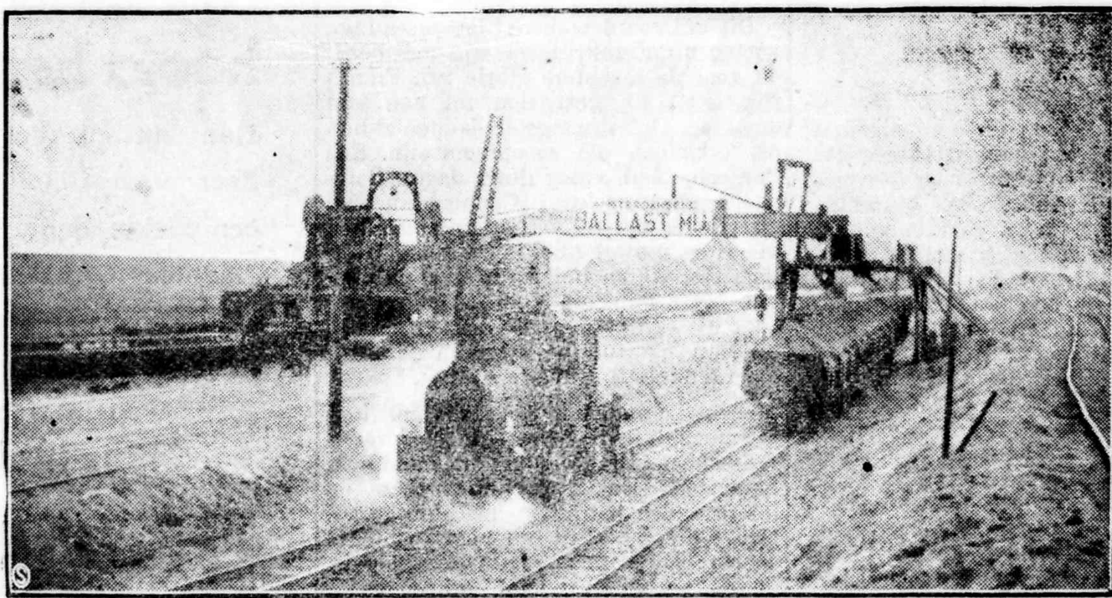
### Het Dubbele leven van Mevr. Binon.

De rijwielfabrikant Ch. Binon te Londen leerde eenige maanden geleden in een danslokaal een vrouw kennen, die er als danseres geëngageerd was en trouwde haar na korten tijd. Hij was heel gelukkig tot hij een anonymen brief, z.g. van een vriendin van zijn vrouw, ontving, welke hem aanmaande op zijn vrouw te letten. Dit letten had een merkwaardig resultaat, schrijft het *Vad.* Terwijl Binon in zijn fabriek was, was zijn vrouw steeds in een voorstad van Londen, waar ze het huishouden van een mechanicien deed en zorgde voor diens twee kinderen — haar eigen kinderen. Aangezien de fabriek, waarvan Binon directeur is, niet in Londen zelf, maar in een voorstad staat, ging hij 's morgens al vroeg van huis en kwam eerst 's avonds thuis, en zoo meende mevr. Binon van dien kant geen ontdekking te vreezen te hebben.

Den mechanicien Green, met wien ze sinds drie jaar getrouwd was, wiegde ze in slaap door de mededeeling, dat ze nog steeds danseres in een nachtlokaal was. Op deze wijze kon ze ongestoord in de avonduren zijn huis verlaten en keerde dag in dag uit tegen 10 uur 's ochtends weer.

Op feestdagen bleef ze thuis bij Binon; den mechanicus zei ze, dat ze op feestdagen haar oude moeder moest bezoeken, die erg ziek was. Ze wist dit dubbelleven zóó handig te leiden, dat geen der beide echtgenooten ook maar eenig vermoeden van het bestaan van den ander had en beiden haar een voorbeeld van echtgenoote achtten.

Toen Binon ontdekte hoe de zaak werkelijk was, reed hij haar op 'n ochtend toen ze naar de voorstad ging, in een auto na en doodde haar met twee revolverschoten voor de deur van het huis van Green. Toen gaf hij zich zelf bij de politie aan.



*De verbinding van Amsterdam met haar voorsteden in het Gooi. Een aanmerkelijke verbreeding van den Muider-straatweg.*

vorigen dag. Niettegenstaande mijn twijfel aan mij zelf, smeekte ik inwendig of liever verzekerde ik mij zelf, dat zij mij niet zou afwijzen. En dan viel ik op de knieën en bad zooals ik nog nooit te voren gebeden had of de Hemel iets wou wegnemen van de wreedheid die op het lot van mijn lieveling drukte. In het vuur van mijn gebed was ik bereid het geheim dat op mijn leven drukte op te geven en vergiffenis te schenken aan den moordenaar van mijn vader, die mijn leven lang mijn vijand geweest was, hem te laten loopen zonder hem te vervolgen liever dan Claire op te geven. Maar terwijl ik bad gingen mijn smeekbeden en mijn tranen niet op tot een meedoogenden God, maar ik aanschouwde in mijn verbeelding de Doodemans Rots die zich nog onverbiddelijk verhief tusschen mij en den Hemel.

Dien avond ging het publiek, dat zich verzamelde in het Coliseum om het nieuwe treurspel te zien, boos en teleurgesteld weg, want Clarissa Lambert speelde niet. Een andere actrice nam haar rol over — maar welk een verschil! En al dien tijd lag zij, voor wie het publiek gekomen was, op haar knieën te worstelen met een droeviger treurspel dan Francesca en met geen andere toehoorders dan medelijdende engelen.

Vierentwintig uur later begaf ik mij haastig naar Oud-Kensington, want ik had een briefje in mijn zak, waarop slechts deze woorden stonden geschreven: „Kom om 3.30 — Claire". En mijn hart was bezwaard: ik verkeerde in hevige spanning. Verscheidene minuten te voren liep ik al voor het huis heen en weer en toen mijn horloge het bepaalde uur aanwees klopte ik aan en werd toegelaten.

Mevrouw Luttrell kwam mij in de gang tegemoet. Ze zag er vreeselijk bleek en vermoeid uit, zoodat ik verbaasd was toen zij heel eenvoudig zei: „Claire is wat ongesteld en kon inderdaad gisteravond niet spelen, maar ze zou je graag spreken".

Het verbaasde mij dat Claire's moeder er zoo vreemd uitzag, als zij niets wist van hetgeen er gebeurd was, maar ik dacht dat ongesteldheid de oorzaak was; daarom bleef ik even staan en vroeg of zij niet wel was.

„Zie ik dan zoo bleek?" antwoordde zij. „Neen, het is niets, heelemaal niets — neem daar maar geen notitie van. Ik gevoel mij wel wat slapper dan gewoonlijk vandaag, maar anders niets. U zult Claire in de voorkamer vinden". En zij ging heen.

Ik klopte aan de voorkamerdeur en toen ik een zwakke stem hoorde antwoorden, trad ik binnen. Claire stond op om mij te begroeten. Zij zag heel bleek en de zwarte kringen onder haar oogen getuigden van een slapeloozen nacht; maar zij was in 't eerst heel bedaard en zelfs koel.

„Claire!" riep ik uit en ik strekte mijn beide handen uit.

„Nog niet", zei ze, mij een stoel aanwijzende. „Ik heb je laten roepen omdat ik heb nagedacht over hetgeen gisteren gebeurd is, je moet mij alles vertellen; de geheele geschiedenis van het begin tot het eind".

„Maar —"

„Ach, Jasper, in dit geval moet je niet „maar" zeggen. Ik ben Janet Railton en je zegt dat mijn vader jouw vader gedood heeft. Vertel mij hoe dat kwam".

Zij was zoo uiterst bedaard, dat ik eerst aarzelde, geheel verbijsterd. Maar ik zag dat zij afwachtte wat ik zeggen zou: ik ging tegenover haar zitten en begon.

Ik vertelde alles zonder iets te verzwijgen, van af den tijd dat mijn vader op reis ging om den schat te zoeken, tot den lafhartigen aanval toe die mijn vriend het leven benomen had. Gedurende het geheele verhaal bleef zij de oogen op mij gevestigd houden. In haar lippen zelfs was geen kleur meer te bekennen, maar zij hield zich zoo kalm of ik haar een verhaal had gedaan over menschen die nooit hadden bestaan. Slechts éénmaal viel zij mij in de rede. Ik vertelde het gesprek tusschen haar vader en Simon Colliver op de Doodemans Rots.

„Ben je heel zeker van die woorden?" vroeg zij. „Weet je heel positief dat hij zei: „Kapitein het was uw mes?"

„Ja, heel zeker," antwoordde ik somber.

„Zijn het de letterlijke woorden die zij beiden gebruikten?"

„Zoo goed als ik het mij kan herinneren en ik heb een goed geheugen, het heeft indruk op mij gemaakt."

„Ga voort," hernam zij eenvoudig.

Zoo vertelde ik de geheele geschiedenis van ons noodlot en las haar Lucy Railtons brief voor, dien ik had meegebracht. En toen ik ophield met lezen zaten wij zeker meer dan een minuut volkomen stilzwijgend tegenover elkaar, trachtend elkanders blik te begrijpen.

„Laat mij dien brief eens zien," zei ze, de hand uitstekende.

Ik gaf haar den brief. Zij las hem langzaam door en gaf hem mij terug.

„Ja, het is een brief van mijn moeder," zei ze langzaam.

En wij zwegen weder. Ik hoorde de klok op den schoorsteenmantel tikken en het kloppen van mijn eigen hart. Dat was alles; eindelijk begon dat gelijkmatige tikken van de klok mij krankzinnig te maken; het scheen een zinnebeeld te zijn van het onverbiddelijk noodlot, dat ons vervolgde; ik had lust haar op den grond te werpen en te verbrijzelen.

Ik kon het niet langer uithouden.

„Claire, zeg mij, dat dit jou niet tegenover mij kan en zal veranderen; je bent de mijne nog altijd evenals tevoren".

„Dat is onmogelijk", zei ze zeer ernstig en bedaard.

„Onmogelijk? Ach neen, zeg dat niet! Je kunt, je mag dat niet zeggen".

„Jawel, Jasper", herhaalde zij en haar gezicht was zoo wit als sneeuw, „het is onmogelijk".

Maar toen ik mijn vonnis hoorde, stond ik op en streed er voor met bitteren wanhoop.

„Claire, je weet niet wat je zegt. Je hebt mij lief, Claire, dat heb je mij gezegd en ik heb jou boven alles lief. Dus je kunt zooiets niet zeggen. Hoe konden wij dat weten? Hoe kon je dat zeggen? O, Claire, heb je mij niet lief?"

Haar oogen drukten diep medelijden en liefde uit, maar haar lippen waren even vast gesloten en koud.

„Je weet, dat ik je liefheb".

„Maar lieveling, hoe kan dit ons dan scheiden? Wat doet het er toe of onze vaders vochten en elkander doodden, als wij elkaar maar liefhebben? De hemel kan toch niet voor eeuwig het zegel drukken op die misdaad en ons scheiden. Spreek Claire en zeg dat je de mijne wilt worden voor eeuwig, ondanks alles".

„Het kan niet", antwoordde zij heel zacht.

„Kan niet", herhaalde ik. „Dan heb ik gelijk en je hebt mij niet lief, maar je verbeeldde je het. Liefde, liefde, is dat liefde? Geen macht op aarde, geen macht in den hemel zou mij kunnen bewegen afstand van je te doen".

Mijn woede zweeg voor het stomme verwijt van die lieve oogen. Ik greep haar hand.

„Vergeef het mij Claire; ik was wanhopig en wist niet meer wat ik zei. Ik weet wel dat je mij liefhebt — je hebt het mij gezegd en je bent de waarheid in eigen persoon; waarheid en goedheid. Maar als je mij hebt liefgehad, dan kan je mij nog liefhebben. Herinner je onze woorden: Liefde is sterk als de dood. Sterk als de dood; kan ze dan zoo spoedig overwonnen worden?"

Zij trilde; ik voelde haar ontroering toen ik haar hand in de mijne hield. Maar toen haar zachte oogen mij aanzagen en smeekend tot mij werden opgeslagen tot antwoord op mijn vraag, zag ik niettegenstaande de smartelijke uitdrukking dat haar besluit onherroepelijk was.

„Neen, Jasper, het kan niet, nooit, nooit. Denk je dat het mij dan geen leed doet, dat het voor mij niets is je te verliezen? Tracht wat beter over mij te denken. O Jasper, het is zoo hard voor mij, ik heb je zoo lief.

Neen, neen", ging zij voort, „maak mijn taak niet zwaarder dan ze reeds is. Waarom kan je mij niet vervloeken? Dat zou veel gemakkelijker voor mij zijn. Waarom kan je mij niet haten zooals je moest doen? O, als je mij maar slaan wou en heengaan, dat zou ik veel beter kunnen verdragen".

*(Wordt vervolgd).*

# NEDERLAND.

## Van Holland naar Curaçao.

### Een reis van 70 dagen met een 3 mijls vaartje.

De *Amigoe di Curaçao* van 9 November bevat het verslag van een onderhoud met kapitein Kalkman van de zeesleepboot *Ganges* van L. Smit & Co's Internationale Sleepdienst, die, op 21 Augustus uit IJmuiden vertrokken, het 4000 tons groote Julianadok voor Curaçao heeft overgebracht, waar men 29 October is aangekomen.

„21 Augustus—vertelde de kapitein—zijn we van IJmuiden vertrokken. Daar was een zeer groote belangstelling, want de sluis hield net aan weerszijden eenige duimen over.

Maar de zorg door die sluizen was niet voor mij, want eerst buiten IJmuiden namen wij het dok op sleep: aan een 20 duims manillatros op een 300 meter lengte. Alleen Las Palmas en Barbados deden we aan om te bunkeren; 485 ton kolen kan onze boot bergen, en gemiddeld gebruiken we een dertien ton per dag.

We kunnen dus een 5 weken toekomen, en ons langste traject was 21 dagen; want ofschoon het schip 11 mijlen per uur maakt, met zoo'n dok achter ons maken we er gemiddeld slechts drie; een 75 mijl per dag.

Dit is niet veel natuurlijk, maar met een dok op sleep is een getal van drie cijfers een zeer groote zeldzaamheid. Zoo'n vierkante kast heeft vóór een groote weerstand, en door de vorm ook kan achter het kielwater niet weg, zoodat daar een sterke zuiging is; en die weerstand en zuiging is hier met zes te vermenigvuldigen, omdat dit dok uit zes verschillende stukken bestaat, die op de bodem een halve meter van elkander liggen.

Dan de wind; het dok ligt maar vier voet diep, en ge hebt gezien wat een hoogte het was, toen het de haven binnenkwam. Toen het dan ook op de oceaan een 24 uur slecht weer was, en we te kampen hadden met een soort uitlooper van een tornado, was het een zware dag voor de bemanning. „Nou meneer, het dok was toen als een turksch schuitje op de kermis", vertelde me later de stoker van het dek; „en we hebben wel eens wat angst gehad, dat die twee kerels van kranen, boven op de brug, in razende tuimeling naar beneden zouden komen, want de kast stampte en slingerde, dat we om op de beenen te kunnen blijven, ons moesten vastenteren aan de reeling. Maar verder hebben we toch een goeie reis gehad, alleen veel regen."

29 October, zoo vervolgde de kapitein, kregen we Curaçao in zicht, waar we al 4 dagen mee draadloos in verbinding waren, want de radius van onze radio is ongeveer een 900 mijlen. Vroeg kwamen dien morgen de *Samson* en de *Neptunus* ons reeds verwelkomen, waarna de eerste achter het dok ging liggen, en wij den tros tot eenige meters konden inhalen. Vlak voor de haven ontmoetten wij de *Hertog Hendrik* die de vriendelijkheid had ons met seinen geluk te wenschen met de goede aankomst. Ja, aan belangstelling voor ons werk ontbreekt het ons nooit.

Bijzonder troffen we het met wind en stroom aan den ingang van de haven, zoodat we heel gemakkelijk het gevaarte de St. Annabaai konden binnenzwaaien, om het langs de schepen in het Schottegat te mennen; naar zijn precies afgemeten strook water, waar het nu thuis is, stevig vast voor wind en weer.

U zult wel gelooven, dat ik blij ben, dat dit karwei weer achter den rug is, en ik de verantwoordelijkheid over die kast kwijt ben.

## Meisje uit Laren ontvoerd.

Het rustige plaatsje Laren werd in het laatst van November door een sensationeele gebeurtenis opgeschrikt. Een gescheiden vrouw heeft nl. haar 8-jarig dochtertje eerst per auto en vervolgens: per vliegmachine ontvoerd.

's Morgens om 11 uur, juist in het speelkwartiertje, hield voor de Humanitaire school te Laren een groene auto met zwarte kap stil, waarin mevr. S en mej. Z. gezeten waren, mevr. S., de moeder van het kind wenkte haar dochtertje, dat kwam toeloopen. De dames duwden het vervolgens in den auto en reden snel in de richting van de Goolsche Boer weg. Eenige oogenblikken later was de politie gewaarschuwd, terwijl ook de politie te Bussum en de politie-omroep te Hilversum om bijstand werd verzocht. Tevens werd de politie te Roosendaal gewaarschuwd, daar men vreesde dat mevr S. den Parijschen trein zou nemen. Doch deze had in Bussum een taxi genomen en was daarmee naar Schiphol vertrokken, waar een gecharterd vliegtuig gereed stond, waarmede zij en haar dochtertje wegvlogen.

Naar de *Tel.* meldt moet zij niet naar Parijs maar naar Crefeld zijn gevlogen om vandaar den trein naar Parijs te nemen. Zij was nl. in Amerika met den heer S. gehuwd en vervolgens aldaar van hem gescheiden om later in Parijs te hertrouwen.

Bepaald was dat hun kind om het half jaar bij den vader en bij de moeder zou zijn. De ontvoering schijnt en scène gezet te zijn in Laren, waar mej. Z. de bestuurster van de auto, in een villa woont. Deze is ook in Parijs woonachtig, terwijl mej. R. ook de hand in de zaak moet hebben.

Het geheele geval speelde zich in zeer korten tijd af. De auto is door de justitie bij de Gooische Boer, waar hij was achtergelaten, in beslag genomen. De politie heeft den chauffeur van de tax gehoord, wien echter niets ten laste gelegd kon worden. De heer S. die zeer onder den indruk was, heeft zich van rechtskundigen bijstand verzekerd, teneinde de noodige stappen te doen. Of hij daarbij veel succes zal hebben is echter te betwijfelen, want de Fransche politie zal het kind niet uitleveren. Reeds eerder vreesde men een ontvoering, weshalve het hoofd der school gewaarschuwd was.

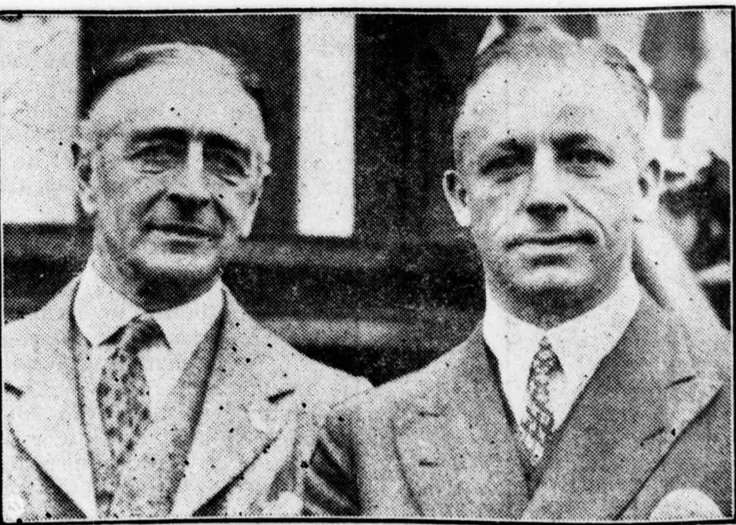
## Bij Burentwist doodgebleven.

De 28-jarige juffrouw N. M. S. te Bergambacht maakte zich Zaterdag bij een burenruzie zoo overstuur, dat zij plotseling dood bleef. Zij was bezig de stoep aan den waterkant achter het huis te doen en gebruikte daartoe het water uit een voorbijstroomende wetering. Een dienstbode van de daar achter wonende familie K., die reeds langen tijd niet overweg kon met de familie S., gooide om te plagen, vuil zand in het water. Naar aanleiding daarvan ontstond een woordentwist tusschen de twee, waarop ook de meesteres van de dienstbode afkwam. Deze wierp nog meer zand in het water en begon te schelden. Mej. S. wilde daarop antwoorden, doch was zoo zenuwachtig dat zij op een gegeven oogenblik geen woord uit kon brengen. Zij begon te wankelen, strompelde naar binnen en viel dood neer. Bij geneeskundig onderzoek bleek, dat zij een bloeduitstorting in het hart had gekregen. In het geheele dorp heerscht groote verontwaardiging tegen de beide vrouwen.

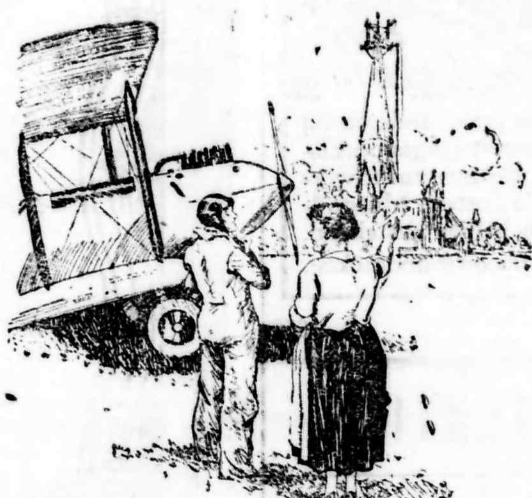
## Luchtkasteelen in Den Haag.



De vorige maand heeft men bij den nieuwbouw der firma Vroom en Dreesman, het geweldige betongebouw, dat als een toren van Babel langzaam maar zeker aan het Spui verrijst en dat tot aan de Groot Marktstraat zal worden uitgebreid, het hoogste punt van de verbouwing bereikt, een hoogte van 14½ meter! Ter eere van die gelegenheid werd de vlag geheschen. Op die hoogte zal een gezellige daktuin komen, die een prachtig uitzicht geven zal over Spui en Groote Markstraat, op Binnen- en Buitenhof en op een gedeelte van den Vijverberg. Het is wel een der mooiste punten van den Haag: de oude torens en historische gebouwen der residentie ziet men er liggen: den Gevangenpoort, het huis van de Witte, het Grafelijk Slot met de Ridderzaal en ver weg als een pittoresk silhouet van torens en torentjes: het Vredespaleis. Het zal een prachtige aanwinst voor den Haag zijn . . .



*Wint de vredes-idee veld? Twee oude tegenstanders, Duitsche duikbootkapitein Hashagen (rechts) en de Engelsch commandant Norman Lewis ('t schip van den laatste werd door Hashagen getorpedeerd) op een pacifistische bijeenkomst in Londen.*



Vrouw van den leidekker: „Als U strakjes dien toren voorbij komt, meneer, zeg U dan effe tegen me man dat 't ete klaar is."

*(Passing Show).*



## MOPPEN.

„Zeg man", zei de zuinige dame, toen de steenkolen binnengebracht waren, „naast den wagen liggen nog drie mooie kooltjes, die uit een der zakken zijn gerold!"

„Hè!" antwoordde de sjouwer, „ik zal ze u dadelijk brengen. Maar d'r zit ook nog 'n korreltje in mijn oog. Als ik er dat vanavond uit heb, zal ik 't u wel over de post sturen."

* * *

**Muskieten zijn levensgevaarlijk: doodt ze met Flit.**

* * *

Een schrijver zond aan zijn uitgever een nieuw werk, om te worden uitgegeven. Het bleek dat er ongeveer 100 regels te veel waren. De uitgever wist er wel raad op. Hij las de laatste bladzijden eenmaal door en kortte ze op de volgende manier in:

„Van Berken nam een klein glas whisky, zijn hoed, afscheid van z'n vrouw, geen notitie van zijn achtervolgers, den trein naar Zandvoort, een bad en drie maanden rust".

* * *

**Verraderlijke insecten: doodt ze met Flit.**

* * *

Een Amerikaan spreekt met veel ophef van zijn land. „Als men om de fabrieken van Ford heen zou willen rijden, zou men drie maanden in een auto moeten rondtoeren".

„Dat is nog niet zoo buitengewoon", merkte iemand onder zijn gehoor op. „Ik werd in een fabriek als nachtwacht aangesteld. De fabriek was zoo groot dat ik, na éénmaal de ronde gedaan te hebben, werd gepensioneerd".

* * *

**Motten zijn duur: doodt ze met Flit.**

* * *

Tante probeerde haar nichtje over te halen vroeg naar bed te gaan.

„Nu je zes jaar bent", zeide ze, moet je om 6 uur naar bed. Wanneer je zeven wordt mag je opblijven tot 7 uur en wanneer je acht wordt mag je opblijven tot 8 uur en wanneer je negen jaar zult zijn mag je wakker blijven tot negen uur".

Het kind staarde in gedachten naar 't rimpelige gezicht met zijn kroon van grijze haren en merkte toen op: „Dan hoeft u zeker nooit naar bed, hè tantetje?"

ABONNEMENTSPRIJS:
f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75.
Regeltarief f 0.50 per regel

# BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

VIERDE BLAD

Directeur G MOLENAAR.

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

# Sport en Wedstrijden.

## VOETBAL IN NEDERLAND.

### De Competitie.

's-GRAVENHAGE, 5 Jan. (*Aneta.*) De uitslagen van gisteren zijn:

Westen:

| | |
|---|---|
| Excelsior — D.F.C. | 3—2 |
| Haarlem — Hilversum | 1—3 |
| V.S.V. — Ajax | 1—0 |
| R.C.H. — A.D.O. | 1—3 |
| H.B.S. — Sparta | 2—4 |
| H.D.V.S. — H.V.V. | 3—2 |
| V.U.C. — E.D.O. | 1—3 |
| Blauw Wit — Stormvogels | 4—3 |
| 't Gooi — H.F.C. | 2—3 |
| Z.F.C. — Feyenoord | 7—3 |

Oosten:

| | |
|---|---|
| Go Ahead — Z.A.C. | 3—0 |
| Tubantia — A.G.O.V.V. | 2—2 |
| Robur et Vel. — Heracles | 0—2 |
| Wageningen — Vitesse | 5—2 |
| P.E.C. — Enchedé | 1—4 |

Zuiden:

| | |
|---|---|
| Roermond — N.A.C. | 1—1 |
| Longa — B.V.V. | 6—0 |
| Eindhoven — Willem II | 1—3 |
| Wilhelmina — P.S.V. | 1—3 |

Noorden:

| | |
|---|---|
| Be Quick — W.V.V. | 1—0 |
| Frisia — Achilles | 1—0 |
| Veendam — G.V.A.V. | 1—1 |

## VOETBAL TE BATAVIA.

### Hercules — V.V.M. 4—1.

Na een rustperiode van eenige weken werd de Competitie gisteren weder hervat met bovengenoemde ontmoeting, welke in het Deca Park plaats had en in een alleszins verdiende overwinning voor de rood-witten eindigde. Het liet zich in den aanvang niet aanzien, dat de gastheeren tenslotte met de overwinning zouden gaan strijken, want op een gegeven oogenblik stonden de V.V.M.-ers met 1—0 voor.

In de tweede helft wisten de Herculanen zich echter volkomen te herstellen en zij waren in deze periode dan ook oppermachtig; de groen-hemden hadden toen niets, maar dan ook niets in te brengen.

Het werd ten slotte een wanhopige strijd tusschen de rood-witte voorhoede en de V. V. M.-verdediging en dat in deze periode van overwicht door Hercules slechts drie maal kon worden gescoord, hebben de Minahassa-ers te danken aan het vaak te ver doorgevoerde samenspel van de Hercules-voorhoede, waardoor tijdig kon worden ingegrepen, en aan het uitstekende keeperswerk van Apituly.

De wedstrijd was niet bepaald mooi te noemen alhoewel hij van spanning niet was ontbloot.

Van de zijde van Hercules werd, vooral na de rust heel goed spel te zien gegeven, en ware Soemo van de partij geweest, ongetwijfeld zou de score hooger zijn geweest.

Keeper Ouwerkerk had o.i. het eenige V.V.M.-doelpunt kunnen houden, indien hij zich beter opgesteld had. Doch overigens heeft hij uitstekend gekeept, zoodat deze eene fout, indien hiervan tenminste sprake kan zijn, hem te vergeven is. Het backstel Scholte-Brugman was goed. De halfbacklinie eveneens, met Hoekstra als uitblinker. In de voorhoede speelde Davies midden, op welke plaats zij opviel door zijn weldoordacht plaatsen naar de wings en zijn combinatiespel met Van Lingen en Wattimena. Rudie Pesch op de linkervleugel was goed. Wij vinden dezen speler in den laatsten tijd sterk vooruitgegaan. Van Lingen was de slechtste van de elf, al maakte hij twee doelpunten.

Wattimena vonden wij goed, terwijl de invaller-rechtsbuiten de Casembroot eveneens verdienstelijk werk verrichtte.

Bij V.V.M. was keeper Apituly goed. De goals welke tegen hem werden gescoord werden alle van korten afstand ingezet, zoodat hij daaraan weinig kon doen.

Sanger en Nasso vormden een hard werkend back-stel, dat echter tegen de tactiek van Hercules niet opgewassen was.

De halfbacklinie vonden wij zwak. Coumans was hier nog de beste.

De voorhoede heeft behoudens in het eerste begin heel weinig uitgericht. Callis is geen voetballer, het eenige wat hij voor heeft, is, dat hij doorzet en als het moet, ook schiet, doch overigens speelt hij zonder overleg. Wenas op de linksbinnen plaats vinden wij minder dan eenige jaren terug. Abidin was goed, doch had weinig steun van zijn nevenspelers. Toeng maakte voor zijn club het doelpunt en was overigens niet slecht. Umbas had tegen Waas en Brugman niet de minste kans.

Over het spelverloop het volgende: Max Prins heeft de leiding en laat op tijd beginnen, waarna de elftallen zich als volgt opstellen.

*Hercules*: Ouwerkerk
Scholte Brugman
Hoekstra, T. Pesch, Waas
de Casembroot jr., Wattimena, Davies, v. Lingen, Pesch.

●

Callis, Wenas, Abidin, Toeng, Umbas.
Teterissa, Coumans, Ismail
Sanger, Nasso
*V.V.M.*: Apituly

Hercules, dat den strijd voorloopig met 10 man aanbindt — het wachten is op Soemo — doet den aftrap en besluit den aanval met een schot van Van Lingen dat door Apituly wordt gekeerd.

Direct hierop volgt een aanval van V.V.M., geleid door Umbas, welke Calles besluit met een schot over.

Het spel gaat over en weer, en alhoewel de Herculanen meer in den aanval zijn, zijn de doorbraken der V.V.M.-ers niet minder gevaarlijk. Uit één hiervan weet Toeng, als er circa 10 minuten gespeeld is, te doelpunten. (C—1). Groot is de vreugde in het V.V.M.-kamp over dit onverwachte succes.

Hercules laat zich door dezen tegenslag niet ontmoedigen en blijft meerendeels in den aanval.

Abidin weet dan onverwachts een buitengewoon hard schot in te zenden, dat Owerkerk juist corner weet te stoppen. Er komt dan een tijd, dat V. V. M. sterker is. De druk op het Hercules-doel is zeer groot, doch het succes komt aan den overkant als Van Lingen uit een scrimmage Apituly van vlak bij weet te passeeren(1—1).

Intusschen komt de Casembroot jr. voor Soemo invallen, waardoor Hercules voltallig is.

Het spel blijft verdeeld. Jammer voor V.V.M. zoekt Abidin het Hercules-doel telkenmale te hoog. Denzelfden V.V.M.-speler zien wij op een gegeven oogenblik alleen naar het doel rennen, wij denken reeds, dat de groen-hemden de leiding zullen hernemen. Henk Ouwerkerk denkt er echter anders over. Hij loopt resoluut uit en weet het leer net voor den V.V.M.-er weg te trappen Met Hercules in de meerderheid breekt de rust aan.

De tweede helft is voor de Herculanen.

De Casembroot heeft de kans om zijn club de leiding te geven als hij naar binnengeloopen den bal voor het inzetten heeft; doch hij zet over naar zijn nevenspelers, die de kans niet benutten.

Aan den overkant doet Abidin een onverstandig door van vlak bij hoog over te schieten. Wattimena en Van Lingen gaan dan fraai samenspelend op Apituly af, met als besluit een plaatsbal van laatstgenoemden Herculaan, welke den V.V.M.-doelman te machtig blijkt (2—1).

Apituly wordt nu geweldig aan den tand gevoeld, doch het gaat hem vooralsnog goed af. Achtereenvolgens houdt hij een kopbal van Van Lingen en een schuiver van Davies.

Diverse corners op het V.V.M.-doel leveren geen succes op. Telkenmale komen de Herculanen terug en het gelukt Wattimena eindelijk met een behoorlijk schot Apituly voor de derde maal te laten visschen (1—3). V. V. M. speelt nu een verloren spel, bovendien is de verdediging zichtbaar op van vermoeienis. Wanhopig vechten Coumans en Sanger tegen de telkens terugkomende Herculanen.

Het loopt al tegen het einde als R. Pesch scherp voorzet en Wattimena met een fraaien kopbal den stand op 4—1 brengt.

Als Prins, die over het algemeen goed leidde, het einde aankondigt, is de stand nog onveranderd en heeft Hercules twee kostbare puntjes in de wacht gesleept.

Wijziging in den competitiestand brengt deze uitslag niet.

## Een Aanwinst.

Wij vernemen, dat de heer F. Jahn, de bekende spil van Excelsior te Soerabaja, tevens center-half van het Soerabajaasch Bondselftal overgeplaatst is naar Batavia en alhier zal uitkomen voor Hercules. Dit beteekent een aanwinst zoowel voor de club als ook voor den V.B.O.

## Het Bataviaasch Bondselftal.

Op 9, 16 en 22 dezer zullen oefenwedstrijden worden gespeeld tusschen diverse proefelftallen om tot definitieve samenstelling van het Bataviaasch Bondselftal te geraken, dat 2 Februari a.s. te Soekaboemi den districtswedstrijd Soekaboemi—Batavia zal moeten spelen.

Wij stellen ons voor t.z.t. op de samenstelling van het Bondselftal terug te komen, doch willen nu slechts onze bevreemding te kennen geven, over het feit dat als reserve-spelers voor de oefendagen o.a. aangewezen zijn de V.V.M.'er Leaternia, die in zijne vereeniging in de tweede klasse speelt en in die klasse niet meer dan matig te noemen is, en de Oliveaan Belle, die duidelijk blijk gegeven heeft geen eerste klasser meer te zijn. Daarentegen werden niet aangewezen de Hercules-speler Brugman, momenteel de beste links-half van Batavia, en Coumans, de spil van V.V.M.

Als spil van het A-elftal werd aangewezen Kleemann. Weet de elftal-commissie niet, dat deze overigens goede center-half voorloopig niet spelen kan en sedert eenige maanden niet meer gevoetbald heeft?

Wij wachten de oefendagen met belangstelling af.

## B. V. V.

Bij G. B. zijn de statuten der vereeniging „Bataksche Voetbal Vereeniging (B. V. V.)" te Weltevreden goedgekeurd en is die vereeniging mitsdien als rechtspersoon erkend.

## VOETBAL TE SOEKABOEMI.

### Halimoen — B.V.C. 3—0.

Een goede wedstrijd met goede momenten; Halimoen won gemakkelijk. Met rust was de stand 2—0, terwijl na de rust Beets de stand wist op te voeren tot 3—0.

Binnenkort zal Halimoen haar kampioenschap hebben te verdedigen tegen Y.M.T.A. Er zal dan steviger moeten worden aangepakt.

## VOETBAL TE BANDOENG.

### B. V. B.-elftal — Luno 3—0.

Ten aanschouwe van zeer veel publiek vond gistermiddag op het Sidoligterrein een oefenwedstrijd plaats van het bondselftal. Er waren eenige invallers.

*B.V.B.* Wolf.
Zuidema, Soekiman,
van der Putten, Boogh, Koedirman,
Huwae, Soemantri, Lippelt, Darma, Boengboeng.

●

Boerdah, Steiginga, Welter, van Dorp, Roekassa.
van der Meghe, Posenaar, Bouwens,
Wevers, Hogendorp,
*Luno*. J. van der Kolk.

De kampioenen hadden dus enkele spelers moeten afstaan aan de combinatie, maar waren versterkt door enkele spelers van andere clubs.

Onder referee Carli, die eveneens in de algemeene malaise deelde, wordt veel te laat begonnen.

Vooral de eerste speelhelft is een zeer laksche vertooning. Het duurt niet lang of Lippelt weet onhoudbaar te scoren. Tegen het einde scoort Darma na weinig fraai combinatiespel ten tweede male. Na de hervatting is het spel actiever en de Bond domineert, sterk; ettelijke kansen worden echter hopeloos verknoeid. Zoo weet Darma vrij wel in het Luno-doel door een korfbal-demonstratie een zekere kans te ontbalzen. Terstond hierna kent Carli den Verbondenen een penalty toe; deze kans wordt door Lippelt met opzet niet benut. Veel hilariteit verwekt een waarschuwing van captain Boogh aan den scheidsrechter! Het publiek vat den wedstrijd op als een humoristische, maar als zoodanig mislukte, poging. Darma zorgt echter nog voor een voetbalmoment door een voorzet van Huwae keurig in het doel te werken. Kort daarop werd het einde.

## VOETBAL IN ENGELAND.

### De Competitie.

In de *Straits Times* lezen wij de volgende uitslagen (Eerste Divisie):

28 Dec.:

| | |
|---|---|
| Birmingham — Aston Villa | 1—2 |
| Bolton Wand. — Everton | 5—0 |
| Burnley — Manchester City | 4—2 |
| Grimsby T. — Sheffield Utd. | 1—2 |
| Leeds United — Arsenal | 2—0 |
| Leicester City — Huddersfield T. | 1—2 |
| Liverpool — Middlesbrough | 5—2 |
| Manchester Utd. — Newcastle Utd. | 5—0 |
| Sheffield Wed. — Portsmouth | 1—1 |
| Sunderland — Derby County | 3—1 |
| West Ham Utd. — Blackburn R. | 2—3 |

*

1 Jan.:

| | |
|---|---|
| Blackburn R. — Middlesbrough | 7—0 |
| Bolton W. — Huddersfield T. | 7—1 |
| Manchester C. — Sheffield Wed. | 3—3 |
| Sheffield Utd. — West Ham Utd. | 4—2 |
| Sunderland — Burnley | 3—3 |

## ORFBAL TE BATAVIA.

### De competitie.

Het programma voor deze week luidt:

1e klas.

7 Jan. V.K.C. I — B.V.C. I (Bondsterrein)
8 „ S.V.B.B I — P.A.M.S. I (P. en D. tuin)
10 „ T.O.V.O. I — Hercules I (Bondsterrein)

2e klas.

6 „ Hercules II — T.O.V.O. II
10 „ S.V.B.B. II — B.V.C. II

3e klas.

6 „ Vios I — P.A.M.S. II
9 „ Hivolo I — P.A.M.S. II
13 „ Hercules III — T.O.V.O. III

## HOCKEY.

### Sportclub „B" — Box 1—6.

Zaterdag toonden de Engelschen zich gedecideerd de meerderen van het reserve-elftal van de Sportclub. Met de rust hadden zij met 3—0 de leiding; de eindstand was 6—1 in hun voordeel. Hoewel de Sportclubvoorhoede enkele aardige aanvallen deed, gaf de wedstrijd grootendeels het beeld van een belegering van het Oranje-doel te zien. Sirks schopte en ranselde, ondanks het feit dat hij zes maal gepasseerd werd, nog heel wat ballen retour.

## RUGBY.

### Frankrijk slaat Schotland.

Wat sinds 1924 niet meer was gebeurd (en voordien slechts twee maal), had op Nieuwjaarsdag te Parijs plaats: het Fransche rugby-vijftiental sloeg de Schotten.

Er waren 30.000 toeschouwers, zoo vertelt de *Straits Times*. Frankrijk maakte de eerste *try*, maar nog vóór rust maakte Schotland gelijk. De wedstrijd was zeer spannend en onder een apotheose van bijval maakten de Franschen de laatste minuut een *dropkick*. Zij wonnen dus met 7—3.

## ROEIEN.

### Het Sculling-kampioenschap.

Bert Barry, de prof wereldkampioen in de skiff, heeft een uitdaging aanvaard van Alf Burns, den Australischen kampioen. Zij zullen elkaar dezen zomer op de Thames ontmoeten om den titel, meldt de *Straits Times*.

## SPORTVARIA.

### Tilden als Acteur.

Het gaat niet naar wensch met Tilden's tooneelcarrière, schrijft de *Tel*. In ieder geval, het stuk *I'm Wise* waarin hij speelt, doet het niet en de directeur, Mr. Meyer, is dan ook teruggekomen van zijn oorspronkelijk plan het stuk in een der theaters van West End op te voeren. Na een proef van vier weken in de provincie, waren de resultaten niet van dien aard, dat men in Londen veel succes zou kunnen verwachten. Mr. Meyer acht het stuk niet modern genoeg voor Londen, Tilden is echter een andere meening toegedaan. Er is volgens hem te veel in gesneden en gekapt, waardoor het de kwaliteiten welke in Amerika succes boekten, verloren heeft.

— Het is geen vleesch en het is geen visch in dezen vorm — zei Tilden. Toch zal ik nog wel in Londen spelen. Ik ben met twee directeuren in onderhandeling. Waarschijnlijk treed ik nog eerder in Londen op dan oorspronkelijk was bepaald.

### Spelverruwing.

Op een kort geleden te Stuttgart gehouden vergadering van Zuid-Duitsche scheidsrechters werd geklaagd over de toenemende verruwing van het spel. De Zuid Duitsche Voetbal Bond neemt daar krachtige maatregelen tegen zonder dat daardoor echter verbetering komt. Bij een op de vergadering voorafgaande vijf weken werden niet minder dan 36 voetballerreinen voor straf gedurende eenigen tijd gesloten. Voorts kregen 49 vereenigingen de aanzegging, dat hun terreinen gesloten zouden worden als een volgende overtreding zou voorkomen. Bovendien werden 1100 spelers voor korter of langer tijd geschorst. Alles bij elkaar steflig een record, dat geen enkele voetbalbond gaarne zal verbeteren, meent de *N.R. Crt.*

# NEDERLANDSCH-INDIË.

(*Vervolg van het Eerste Blad*).

## M. L. Fauel.

De heer J.N. Burger, president commissaris der N.V. Unie van IJsfabrieken, tijdelijk in Indië vertoevende, schrijft ons:

De oudejaarsdag bracht het droeve telegrafische bericht van het plotseling overlijden van den heer M.L. Fauel, senior directeur van bovengenoemde vennootschap.

Bij zijn verscheiden passen woorden ter nagedachtenis en van waardeering over deze krachtige en merkwaardige figuur.

Martinus Leonardus Fauel werd den 14en October 1857 te Ouddorp op het eiland Goeree geboren, alwaar zijn vader de praktijk van geneesheer uitoefende.

De overledene bereikte dus den leeftijd van 72 jaar.

Zoo dicht bij de Hollandsche stranden geboren en opgegroeid, wekt het geen wonder, dat het hart van den jongen Martinus naar de zee trok.

Daarnaast en daarboven begeerde hij zich te bekwamen in het machinevak.

Als de periode van de eerste schoolopleiding is voltooid, verkrijgt hij toelating tot de toenmalige Machinistenschool te Hellevoetsluis, welke hem in dienst brengt der Kon. Ned. Marine.

Eenige jaren later verlaat hij de Marine om zich als ijsfabrikant op Java te vestigen.

Daarmede begint zijn loopbaan in de ijsindustrie hier te lande.

Na een verblijf in de tropen van meer dan 25 jaren vestigt de heer Fauel zich te 's Gravenhage, waar hij al spoedig eerst als technisch adviseur, later als directeur optreedt der N.V. IJsmaatschappij Petodjo.

Achtereenvolgens wordt hem de Directie toevertrouwd van verscheidene naamlooze vennootschappen, welke het ijsbedrijf in Nederlandsch-Indië en ook te Singapore uitoefenen.

De steeds voortschrijdende uitbreidingen dier fabrieken leiden er toe, dat op zijn initiatief wordt overgegaan tot oprichting der N.V. Unie van IJsfabrieken als holding company van alle aandeelen der dochter maatschappijen.

Het is met den gang van zaken dezer bedrijven steeds crescendo gegaan, wat wel in de eerste plaats te danken is aan den durf en kracht welke van dezen ondernemer in den besten zin des woords uitgingen.

Bijna 45 jaren lang heeft de overledene zijn groote kennis en ervaring in dienst gesteld van zijn opperste leiding toevertrouwde bedrijven.

In 1925 bij gelegenheid van zijn 40-jarig jubileum, onder zoo groote opgewektheid gevierd, werden zijne verdiensten door H.M.'s Regeering erkend met zijne benoeming tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Fauel eischte groote plichtsbetrachting van het onder hem dienende personeel, doch de allergrootste krachtsinspanningen legde hij zichzelf op.

Hij bleef tot het eind zijns levens werkzaam en is „in het harnas" gestorven.

## Een beleedigde Mantri.

De correspondent te Sitoebondo van de *Indische Courant* J.W.W. deed den 20sten Februari in zijn blad een stuk opnemen, waarin stond, dat te Banjoepoetih iemand, die verdacht werd van diefstal, door den waarnemend ass.-wedono, den mantri-politie aldaar, zoodanig werd mishandeld dat de man aan de gevolgen overleed. Voorts meldde hij het stuk, dat de man in zijn cel werd opgehangen, om het te doen voorkomen, alsof hij dit zelf had gedaan.

De echtgenoote van een Inlandschen onderwijzer zou van die mishandeling getuige geweest zijn. De veldpolitie mengde zich in de zaak. De vrouw werd, teneinde als getuige te worden gehoord, door een mantri-politie van de veldpolitie naar Sitoebondo gehaald.

De mantri-politie zeide haar, dat de regent haar hooren moest, doch afwezig was. Zij kreeg een kamer aangewezen en moest tot den volgenden morgen wachten.

Verder deelde het bericht mee, dat de mantri de vrouw met min eerbare bedoelingen zou zijn genaderd. Zij zou verscheurde kleeren uit de worsteling zijn gekomen. Tegen de beide mantri's zou — volgens het bericht — geen vervolging zijn ingesteld.

Tegen den schrijver hiervan werd een vervolging terzake van „smaadschrift, aangedaan aan een ambtenaar gedurende de rechtmatige uitoefening zijner bediening" ingesteld.

Te Soerabaja stond hij voor den Raad van Justitie terzake terecht — door onze corr. aldaar.

Hij bekende het stuk geschreven te hebben. Zijn inlichtingen had hij van een Chinees gekregen. Hij wilde de aandacht van de autoriteiten op de beschreven feiten vestigen.

„Dat had u ook gedaan," zei de president, „wanneer u zelf dadelijk naar den assistent-resident was gegaan!"

Beklaagde had zich niet eerst overtuigd van de juistheid van het bericht. Later was hem gebleken, dat de zaak reeds lang door den landraad was onderzocht. De beklaagden waren toen wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken.

De eerste getuige, die gehoord werd, was de directeur-hoofdredacteur van de *Indische Courant*, die verklaarde, dat het stuk hem door den correspondent was toegezonden, waarna hij het in zijn blad had doen opnemen.

De mantri van de veldpolitie Tajidin zei bij lezing van het stuk dadelijk te hebben begrepen, dat het op hem sloeg, omdat de vrouw bij hem één nacht gelogeerd had.

Hij diende een schriftelijke klacht in. Hij had niet zelf de vrouw gehaald. Zij was naar Sitoebondo gebracht door een wedono. Zij zeide, dadelijk, zij van de zaak niets afwist. Dit werd niet geloofd, zij moest wachten. In de kazerne van de veldpolitie was geen plaats. Daarom logeerden de vrouw en haar man één nacht bij getuige. Den volgenden morgen ging de man weg en 's middags de vrouw.

Zij was de volgende getuige in deze zaak. Toen zij in het huis van den mantri was, had hij haar, naar zij verteld, wel degelijk lastig gevallen. Wel waren haar kleeren niet gescheurd, maar hij had haar geknepen en zij had gehuild. Er was niemand bij geweest.

De mantri had haar nog voorgesteld, maar bij hem te blijven; hij verdiende 100 gulden, dat was veel meer dan de verdiensten van den onderwijzer. Toen de mantri 's middags was weggegaan, vluchtte zij weg en ging naar haar ouders. Haar man raadde haar aan, een klacht bij den wedana in te dienen. Dat deed zij, maar zij hoorde er niets meer van.

De verklaringen van de vrouw werden den mantri-politie voorgehouden. Hij verklaarde kort en bondig, dat de vrouw gelogen had.

Hierop ontstak zij in woede en verweet hem met woedend gelaat nogmaals zijn gedrag. Het was een oogenblik moeilijk voor den president, om de stilte in de groote zaal te doen terugkeeren.

De echtgenoot van de vrouw kwam vervolgens getuigen. Hij vertelde vrijwel hetzelfde als zijn vrouw, die blijkbaar zoozeer de sympathieën van den mantri had opgewekt.

Een hoofdpolitie-opziener sloot de rij der getuigen.

De officier van Justitie, mr. M.C.A. ten Doesschate, zeide in zijn requisitoir, dat het stuk van beklaagde aanleiding had gegeven tot een onderzoek door den Landraad.

Dit liep wel op niets uit, doch dat kwam door een onvolledig *visum repertum* (de dokter, die dit opmaakte, zal zich terzake nog voor den Raad te verantwoorden hebben) en getuigen, die zich plotseling ter zitting niets meer herinnerden! Naar aanleiding van deze zaak, werd een onderzoek in alle dessa's ingesteld, waarbij veel aan het licht kwam, en waardoor „groote schoonmaak" gehouden werd. Dit kwam het bestuur ten goede, want het bleek dat bij de bevolking de schrik er leelijk in zat.

Wanneer beklaagde zich tot den ass.-resident gewend had, had hij ten antwoord gekregen, dat de zaak in onderzoek was. Nu werd door het stuk van beklaagde de aandacht van velen op deze feiten gevestigd; het kwam tot in den Volksraad.

Een gevolg is weer, dat den laatsten tijd herhaaldelijk gevallen van desamishandeling enz. door den Raad behandeld worden.

De Chinees, die bekl. zijn inlichtingen verstrekte, was blijkbaar wel goed op de hoogte.

De officier wees er nog op, dat de mantri-politie er niet direct werk van maakte, toen de vrouw was weggeloopen.

In het algemeen was mr. ten Doesschate het met beklaagde eens, dat het stuk van zeer belangrijk en van algemeen belang was.

De stijl was zuiver objectief en opzet om te beleedigen kon de officier er niet in vinden.

Derhalve concludeerde mr. ten Doesschate tot ontslag van rechtsvervolging.

Over acht dagen zal de Raad uitspraak doen.

## De Aniem in Banjoewangi.

Bij G.B. is aangeteekend, dat op 9 Dec. 1929, door de vergunninghouder, ingevolge bij het besluit van 25 Sept. t.v. No. 18 aan de te Amsterdam gevestigde N.V. „Algemeen Nederl. Indische Electriciteit Maatschappij" verleende vergunning tot de aanleg en het gebruik van leidingen voor het overbrengen en verdeelen van electrischen arbeid in het regentschap Banjoewangi.

# OFF. BERICHTEN.

## CIVIEL DEPARTEMENT.

Benoemd: met ingang van 1 Jan. a.s. tot leden van den Provincialen Raad van Midden-Java:

ir. W. Cool, voorzitter van het comité van bestuur der Nederl. Ind. Spoorweg Maatschappij te Semarang;

ir. J.G. Pouw, administrateur der B.P.M. te Tjepoe (afd. Blora);

C. J. L. Rooseboom, administrateur der Thee-onderneming Tandjongsari, desa Sapoeran, (afdeeling Wonosobo);

L. van Laar, hotelhouder te Poerworedjo;

dr. W. L. Vogelzang, geneesheer-directeur van het Zendingsziekenhuis te Poerbolinggo;

Chr. F. W. Bergman, lid der firma Rouwenhorst Mulder en Co. te Semarang;

mr. W.C.B. van der Zwaan, Landsadvocaat te Semarang;

E. L. van Ligten, agent van de firma Mc. Neill te Tjilatjap;

M. Los, administrateur der gouvernements Rubber- en Kapok- onderneming Balong;

M. Permadi, gouvernements Ind. arts aan de C.B.Z. te Semarang;

R. Adiwidjojo. Taalonderwijzer aan de Kweekschool te Moentilan;

J. Dermohatmodjo, onderwijzer te Poerworedjo;

R. Slamet, wethouder van de gemeente Semarang;

Mas Soedjo, notaris te Tjilatjap;

R. M. Soedarto Mangkoesoebroto, landrechter te Pekalongan;

R. Ng. Ronggo Prawirohamiprodjo, gepensionneerd patih van Blora;

Liem Joe Tiang, majoor der Chineezen te Magelang;

met ingang van 1 Janauari a.s. tot hoofdingenieur, hoofd van de afdeeling Bruggen, Wegen, Gebouwen en andere provinciale werken van het provinciaal Waterstaatskantoor van Midden-Java, ir. H. Wirix, thans directeur der Plaatselijke Werken van Semarang, Koedoes, Blora en Rembang;

tot accountant 1ste klasse bij de alg. Rekenk., D. J. Gerritsen, ascountant IIde klasse b/d belasting-accountantsdienst, tijdelijk ter beschikking gesteld van de Algemeene Rekenkamer;

tot afdeelingshoofd bij de Alg. Rekenk., J.A.E. Rikkert, adjunct-accountant 1ste klasse bij de belasting-accountantsdienst, tijdelijk ter beschikking gesteld van de Algemeene Rekenkamer.

tot onderafdeelingshoofd b/d Algemeene Rekenkamer, H. Ch. E. van Guldener, hoofdtelefoonambtenaar b/d P.T.T. dienst, tijdelijk ter beschikking gesteld van de Algemeene Rekenkamer.

### Binnenl. Bestuur.

Tijdelijk belast: bij het departement van binnenlandsch bestuur, onderscheidenlijk met de waarneming der betrekkingen van 1ste commies en commies, P. A. Beijer en P.J. van der Valk, thans commies en hoofdtypist bij gemeld dept.

Belast: met de waarneming der betr. van controleur bij de centrale kas, L. C. van Oldenborgh, thans in niet ambtelijk verband werkzaam bij gemelde kas.

### Gouv. Bedrijven.

Tijd. belast: met de waarneming van de betrekking van adjunct commies bij de Postspaarbank mej. G. M. Dessauvagie, particulier te Weltevreden;

bij den P.T.T. dienst met de waarneming van de betrekking van monteur 1ste kl., A. G. L. Pauselius, H. J. Voorbij, E.J. Verhoeven en C.F. van Geem, allen thans resp. tijdelijk waarnemend monteur en monteur bij genoemden dienst;

bij den P.T.T. dienst met de waarneming van de betrekking van monteur 1ste kl. P. A. C. van der Willige von Schmidt auf Altenstadt en M. Krommenhoek, thans beiden monteur bij genoemden dienst;

met de waarneming van de betrekking van commies (kantoordienst) bij den P.T.T. dienst, Mas Iskandar Said, Loekman gelar Soetan Baheram, Marah Indra Madewa en mej. T.B Simon, allen klerk 1ste klasse met den titel van adjunct commies bij genoemden dienst;

bij den P.T.T. dienst met de waarneming der betrekking van commies (kantoordienst), Abdullah Harris, Eka alias Tisnawinata, K. Mandra en L. Martin, allen thans klerk 1ste kl. met den titel van adjunct commies;

bij den P.T.T. dienst (kantoordienst) met de waarneming van de betrekking van commies, Mas Soemosoediro, mej. I. L. Roumimper en Zainoeddin I, thans resp. klerk 1ste klasse met den titel van adjunct commies en klerk bij genoemden dienst;

met de waarneming van de betrekking van commies (kantoordienst) bij den P.T.T. dienst T.K. Lim, mej. L. de Costa Maäroef, thans klerk 1ste klasse met den titel van adjunct commies bij genoemden dienst.

Benoemd: tot technisch ambtenaar IIde klasse bij den P.T.T. dienst, F. Catoire, thans tijd. wd. technisch ambtenaar bij genoemden dienst:

tot adjunct inspecteur bij den P.T.T. dienst, A. H. de Hes, wd. inspecteur bij genoemden dienst;

tot inspecteur bij den P.T.T. dienst, A. J. Kooy, ambtenaar van buitenl. verlof terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende.

Verleend: aan A. van der Roest technisch ambtenaar 1ste klasse bij den P.T.T. dienst, wegens achtjarigen dienst tien maanden verlof naar Europa, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal neerleggen op 2 Nov. '30;

aan H. Delmaar, hoofdcontroleur bij den P.T.T. dienst, wegens zesjarigen dienst acht maanden verlof naar Europa, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal neerleggen op 2 Maart '30.

Benoemd: tot werktuigkundige (Voertuigdienst) bij de SS. en Tr. L. Authier, thans wagenmeester bij idem.

Tijdelijk aangesteld: tot wagenopzichter 1ste klasse bij de SS. en Tr. W. B. Smit, thans tijdelijk wagenopzichter op maandgeld bij idem.

Eervol ontheven: op verzoek, met ingang van ultimo Dec. '29 van zijne tijdelijke werkzaamstelling, H. J. B. Nijon, maandgelder bij de Geologische Opname „Sumatrakaarteering".

Verleend: wegens langdurigen dienst een jaar verlof naar Europa, aan den opzichter 1ste klasse bij de Staatsspoor- en Tramwegen, H.P.P. Wielandt, met bepaling, dat hij zijn betr. zal nederleggen op 5 Maart '30.

### Staatsspoor en Tramwegen.

Werkzaam gesteld: tijdelijk, gerekend van 30 Nov. '29 op het centraal kantoor (afdeeling Personeele Zaken) te Bandoeng op maandgeld als IIde klerk, ten einde te worden belast met de werkzaamheden van typist, mej. J.A. Dieckmann, particuliere.

Geplaatst: bij het bedrijf der S.S. en Tramwegen in de Buitengewesten (Exploitatie van den Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust), de benoemde ingenieur IIe kl. V.E. Pedersen;

op het heofdkantoor van het bedrijf der S.S. en Tramwegen in de Buitengewesten te Bandoeng, de stationscommies IIe kl. op maandgeld J.J.A. de Bell;

op het hoofdkantoor van het bedrijf der S.S. en Tramwegen op Java (Dienstvak Beweging en Handelszaken) te Bandoeng, de benoemde inspecteur, hoofd van den Spoorweg-telegraafdienst G.A. Degens;

bij het bedrijf der S.S. en Tramwegen op Java (Exploitatie der Westerlijnen), de benoemde hoofdcommies J.C.A. Richir, de benoemde le commies mevr. J. Richir geb. Allein, en de benoemde opzichter F.A.Th. Jans;

bij het bedrijf der S.S. en Tramwegen op Java (Exploitatie der Oosterlijnen), de benoemde ingenieur IIe kl. ir. A. P. Mioulet.

Overgeplaatst: van het S.S. en Tramwegen in de Buitengewesten naar dat op Java (Exploitatie der Westerlijnen), de le commies E. Black.

Benoemd: tot commies, mej. E. van Dorp, ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende, met bepaling, dat zij geplaatst wordt bij het hoofdkantoor (afdeeling Registratuur) te Bandoeng;

tot commies, H.M. Quitz en N. Marjadi, thans tijdelijk met de waarneming van die betrekking belast;

tot stationscommies 3e klasse A. F. Verhaar, thans tijdelijk met de waarn. van die betrekking belast.

### In- en Uitv. en Accijnzen.

Benoemd: tot adjunct-inspecteur bij het hoofdkantoor van den dienst der I.U. A. mr. J. H. Hoogesteger, fungeerend adjunct-inspecteur.

Ontheven: I. op verzoek met ingang van 28 Dec. '29, eervol van de tijdelijke waarneming der betrekking van douanekommies 3de klasse E. A. de Ruiter; II met ingang van 28 December '29 eervol van de tijdelijke waarneming der betrekking van adspirant douanekommies K. J. de Jongh. III. met ingang van 24 Dec. '29 van de tijdelijke waarneming der betrekking van adspirant douanekommies Raden Soemargo.

Tijd. belast: I. met de waarneming der betrekking van adspirant ambtenaar 4e klasse E.J. Brussel, part. II. met de waarneming der betrekking van adspirant-douanekommies Mohamad Amin, part.

Werkzaamgesteld: als hoekhouder: Lamsana Hoeta Soit, ambt. 4e klasse (groep II) (verificateur), met bepaling, dat hij te Soerabaja gepl. blijft.

Geplaatst: te Semarang en ter beschikking gesteld van den eerstaanwezend ambtenaar aldaar, teneinde door dezen met werkzaamheden te worden, belast, E. J. Brussel vd„ II. te Batavia en ter beschikking gesteld van den eerstaanwezend ambtenaar aldaar. teneinde door dezen met werkzaamheden te worden belast: Mohamad Amin vd.

Belast: tijdelijk met de waarneming der betrekking van stationscommies 3de klasse S.A. Pieroelie, ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende, met bepaling, dat hij geplaatst wordt bij de exploitatie der Westerlijnen.

Werkzaam gesteld: op maandgeld bij de afdeeling contrôle van het dienstvak administratie als adjunct-comm. J.H. Eichholtz, E.W.W. Swartz, J.H. Guttenberg en Th.C.W. Zehl, particulier.

Geplaatst: bij de exploitatie der Westerlijnen (exploitatie der tramwegen in Krawang), de opzichter weg en werken bij de tramwegen K. Peetoom.

Overgeplaatst: van de exploitatie der Oosterlijnen naar het hoofdkantoor (dienstvak weg en werken) te Bandoeng, de ingenieur IIde klasse ir. H. Ch. van Meerten, wordende hij in verband hiermede eervol ontheven van de functie van eerstaanwezend ingenieur van weg en werken van inspectie VII:

van het dienstvak weg en werken (uitbreidingswerken te Batavia) naar de exploitatie der Westerlijnen, de hoofdopz. R. G.Ch. Bookelman;

van het hoofdkantoor (dienstvak adm. afdeeling personeele zaken — registratuur) naar de exploitatie der Westerlijnen, de tijd. adjunct commies op maandgeld mej. Th. L.H. Prins;

van de exploitatie der Westerlijnen naar die der Oosterlijnen, de onderopzichter voertuigdienst N.G. de Rooy;

van het hoofdkantoor naar de exploitatie der Westerlijnen, de referendaris 1ste klasse A. Young.

Ontheven: op verzoek, ingaande 31 Dec. '29, eervol van zijne werkzaamstelling als adjunct-boekhouder op maandgeld, M.N. Neuaber.

### Financiën.

Geplaatst: van 's Lands kas te Makasser naar die te Batavia, de wd. commies J.H. Stekkinger;

bij 's Lands kas te Djambi, de schatkist ambtenaar 4de klasse, Mas Soerojo Taroekarjono, thans geplaatst bij 's Lands kas te Pekalongan.

Benoemd: tot commies bij de lands kassen, Soemarmo, thans le klerk met den titel van 3en commies bij 's Lands kas te Batavia; met bepaling, dat hij wordt geplaatst bij 's Lands kas te Makasser.

### Justitie.

Tijdelijk belast: met de waarneming van de betrekking van administratief ambtenaar bij het Kantoor van Arbeid, mej. mr. K. Rosenbach, thans particulier.

Verleend: wegens zesjarigen dienst acht maanden verlof naar Europa aan mr. L. Tobi, landrechter te Ngandjoek, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op 3 Juni '30.

## MELKRAPPORT.

### Batavia.

*Resultaten van het melkonderzoek gedurende het tijdvak 27 Dec. 1929 t/m 2 Jan. 1930*

| Volgn. | Namen Melkverk. | Woonplaats | a | b | c | d | e | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | H. Saali | Djati Padang | 8,25 | 9 | 10,50 | 11,50 | 3de | kwaliteit |
| 2. | H. Kosim | Karet Pedoerenan | 8,12 | 8 | 10,— | 13,20 | 3de | „ |
| | „ „ | id. opk.-melk *) | Laatste opgave | | | | 3de | „ |
| 3. | Achmad | Koeningan | 7,12 | 8 | 9,90 | 12,40 | 3de | „ |
| 4. | Moehamad | Kalib. L. Agoeng | Watertoevoeging. | | | | | |
| 5. | H. Sainin | Kemang | 7,62 | 9 | 7,60 | 9,80 | 3de | „ |
| 6. | Hadji Ach. Marzoeki | Mamp. Tegal Par. | 7,62 | 9 | 10,90 | 15,— | 2de | „ |
| | „ „ „ | id. opk.-melk *) | Laatste opgave | | | | 3de | „ |
| 7. | Tarbin | Kp. Bangka | 8,— | 8 | 9,30 | 12,30 | 3de | „ |
| 8. | H. Hollamsaid | Goen. Saharie | 8,50 | 10 | 10,20 | 14,10 | 2de | „ |
| 9. | H. Abas | Mamp. Teg. Par. | 8,37 | 9 | 6,90 | 9,— | 3de | „ |
| 10. | Antjing | Mamp. Teg. Par. | 8,— | 9 | 9,80 | 12,20 | 3de | „ |
| 11. | H. Mohd. Tohir | Mamp. Teg. Par. | 7,62 | 9 | 6,20 | 8,30 | 4de | „ |
| 12. | Melk. Mr.-Cornelis | Bidara Tjina Mr.C. | 8,12 | 9 | 14,70 | 22,— | 2de | „ |
| 13. | H. Abdoerachim | Mamp. Teg. Par. | Samenstelling ondeugdelijk. | | | | | |
| 14. | Tjan Peng Hong | Petekoan | 8,37 | 7 | 7,30 | 7,60 | 4de | „ |
| 15. | Ong Kin Goan | Pass. Minggoe | 8,— | 9 | 8,20 | 10,20 | 3de | „ |
| 16. | Tan Pie Tong | Pintoe Besi Oost | Watertoevoeging. | | | | | |
| 17. | Tan Tek Ho | Gang Karet | Samenstelling ondeugdelijk. | | | | | |
| | „ „ „ | id. opk.-melk *) | Laatste opgave | | | | 3de | „ |
| 18. | H. Moeali | Koeningan | Toestand ondeugdelijk. | | | | | |
| 19. | H. Alimanda | Goen. Sarie | 7,37 | 8 | 10,20 | 14,10 | 3de | „ |
| 20. | H. Abdoelhalik | Tandj.-West | Toestand ondeugdelijk. | | | | | |
| 21. | Von Ende | Kemajoran | 8,25 | 10 | 10,10 | 14,30 | 2de | „ |
| 22. | H. Abdoellah | Kalib. L. Agoeng | Toestand ondeugdelijk. | | | | | |
| 23. | Melk. Kebon Sirih | Kebon Sirih No. 93 | 8,87 | 10 | 10,80 | 14,20 | 2de | „ |
| | „ „ „ | id. opk.-melk *) | Laatste opgave | | | | 3de | „ |
| 24. | Hadji Moehajar | Pedjempongan | Toestand ondeugdelijk. | | | | | |
| 25. | Hadji Oesman | Koeningan | 8,12 | 9 | 10,30 | 12,65 | 2de | „ |
| 26. | H. Rameli | Pela Lama | Toestand ondeugdelijk. | | | | | |
| 27. | Hadji Djoemhari | Keb. Pedoerenan | 8,50 | 9 | 8,70 | 9,60 | 3de | „ |
| 28. | H. Mesir | Djati Padang | 8,12 | 10 | 7,60 | 9,80 | 3de | „ |

*a.* Deugdelijkheid (in cijfers) v.d. samenstelling der melk (max. 10).
*b.* „ „ „ v.d. toestand der melk (max. 10).
*c.* „ „ „ v.d. inrichting der melkerij (max. 15).
*d.* „ „ „ v.h. bedrijf (max. 25).
*e.* „ „ „ Eindbeoordeeling:
1e kwaliteit 48 t/m 60 p., mits voor *a* en *b* tezamen minstens 17½ behaald wordt
2e „ 40 tot 48 „ „ „ *a* en *b* „ „ 15½ „ „
3e „ 32 „ 40 „ „ „ *a* en *b* „ „ 14½ „ „
4e „ beneden 32 „ „ „ *a* en *b* „ „ 13½ „ „
Geen kwalificatie, wanneer de melk ondeugdelijk is (van samenstelling en/of van toestand) of bij vervalsching.

*) Van door een vergunning gedekte melkerijen.

## FAMILIE BERICHTEN

uit Indische Bladen.

**Geboren:**

25 Dec. M.C. Hoogerbeels-Huyer (d), Malang.
H. Platt-Tiskie (z), Soerabaja.
28 „ J.M. Westhoff-Brouwer (d), id.
29 „ Désandré-Philips (d), id.
28 „ J.H.A. Schuddeboom-Schut (z), J. I. M. Klinkhamer-Smeets (d), Madioen.
31 „ W. Breukel-Tempelman (z), Djember.
30 „ I.C. Meerkamp v. Embden (z), Soerabaja.

**Verloofd:**

24 Dec. E.G.J. de Blouwe en H.H.J. Velu, Kediri.
29 „ T. Henrichs en J. Wiedenhoff, Soerabaja/Palembang.
31 „ I. Snijders en F. Meinke, Soerabaja/Kendal.
26 „ G. de Jong en L. Ravenek, Djocja/Semarang.
1 Jan. M. v. Staedel en H.J. Paasmarkt, Toeren/Sidajoe.
1 „ I.J. de Wilde en M. Schaafsma, Djatiroto/Probolinggo.
31 Dec. L. Tan en S.W. Tisius, Soerabaja.
31 „ M. Streelder en D. Wiersma, Tjilatjap.

**Ondertrouwd:**

27 Dec. A.L. Gabriel en H. Bieber, Malang.
J.B. v/d Steeg en K. ten Wolde, Soerabaja.
G. A. Jacobsz en F. B. Scholtz, Soerabaja.
31 „ G. N. Anthonijs en S. A. Kivit, Djember.

**Overleden:**

28 Dec. C. Valkenburg (m) 51 j., Semarang.
27 „ K.H.M. Scheltema (m) 51 jaar, Soerabaja.
31 „ T. Smits (m) 37 jaar, Soerabaja.

## ADVERTENTIEN.